

**รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึก
และอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน**

นายตรา หรั่งโสภ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**An Appropriate Educational Provision Model for Children
and Youths in the Children and Youths Training Centers Under the
Department of Youth Observation and Protection**

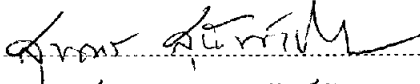
Mr. Sara Ringsopa

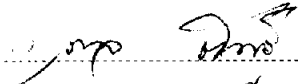
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Nonformal Education
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ชื่อและนามสกุล นายศรา หรั่งโสภาก
แขนงวิชา การศึกษานอกระบบ
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ตันธสุเรศชญ์
2. อาจารย์ ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณณ์

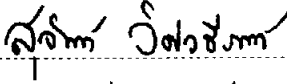
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุนทร สุนันท์ชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ตันธสุเรศชญ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณณ์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวงศ์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม
เด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผู้วิจัย นายศรา หรั่งโสภะ **ปริญญา** ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล คັນธสุรเศรษฐ์ (2) อาจารย์ ดร.ชัยยศ

อิมสุวรรณ์ ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้าน
กรุณา บ้านมุกดา บ้านอุเบกษาและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรางค์ จำนวนรวม
282 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์
ข้อมูลใช้สถิติที่แสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์
ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีดังนี้ (1) ด้านหลักสูตร ควรจัดหลักสูตรสายสามัญขั้นพื้นฐาน
หลักสูตรวิชาชีพ หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชนและสังคม (2) ด้าน
เวลาที่จะจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการเรียนการสอนทั้งวัน โดยคำนึงถึงหลักสูตรและ
ลักษณะของวิชา (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดแบบเรียนในชั้นเรียน และแบบเรียน
แบบพบกลุ่ม (4) ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่ให้เด็กและเยาวชนได้
มีโอกาสออกไปเรียนรู้ภายนอกศูนย์ฝึกฯ (5) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรสนับสนุนสื่ออุปกรณ์
การเรียนการสอนให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน (6) ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน
ควรจัดให้มีห้องเรียนที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่มีเสียงรบกวน มีสื่อสำหรับการเรียนการสอน
พร้อม (7) ด้านแหล่งการเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้องสมุดไว้ให้เด็กและเยาวชนได้ใช้บริการโดยมี
เจ้าหน้าที่คอยดูแล (8) ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ควรมีกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่เป็น
มาตรฐาน มีความเป็นครูและมีความรู้ด้านจิตวิทยาวัยรุ่น (9) ด้านความต้องการหลังจากเรียนจบ
หลักสูตร ควรประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้การรับรองวุฒิปัตร์ที่เด็กและเยาวชนได้รับ
หลังจากเรียนจบหลักสูตร

คำสำคัญ รูปแบบการจัดการศึกษา เด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

Thesis title: An Appropriate Educational Provision Model for Children and Youths in the Children and Youths Training Centers under the Department of Youth Observation and Protection

Researcher: Mr. Sara Ringsopa; **Degree:** Master of Education (Nonformal Education); **Thesis advisors:** (1) Dr. Narimol Tanthasuraseth, Associate Professor; (2) Dr. Chaiyos Imsuwan; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The purpose of this research was to propose an appropriate educational provision model for children and youths in the children and youths training centers under the Department of Youth Observation and Protection.

The sample were 282 children and youths obtained by stratified random sampling from the following children and youth training centers: Ban Karuna Training Center for Boys, Ban Muthita Training Center for Boys, Ban Ubekkha Training Center for boy, and Ban Prani Training Center for Girls. The research instruments were a questionnaire and interview forms. Data were analyzed with the use of the frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

Research findings indicated that the appropriate educational provision model for children and youths in the children and youths training centers should have the following components and characteristics: (1) On training programs, the following training programs should be offered: the basic education program; vocational training programs; life skills training programs; and the quality of life, community and society development program. (2) On instructional time, full day instruction should be offered, taking into consideration the nature and characteristics of the program. (3) On instructional management model, both the classroom instruction and group instruction should be offered. (4) On instructional activities, instructional activities should include those that provide opportunities for children and youths to gain learning experiences from sources outside the center. (5) On instructional media, supports should be provided for instructional media to be sufficient for the number of learners. (6) On venue for instruction, the instruction should take place in the well-ventilated classroom free of disturbing noises and with ready-to-use instructional media. (7) On learning sources, a library with personnel on duty should be available to provide services for children and youths. (8) On instructors, a standard selection process should be implemented to ensure that the selected instructors are those who are good teachers with good knowledge on adolescent psychology. (9) On post-training needs, the center should coordinate with concerned state agencies to confer the certificate of achievement to children and youths who have successfully completed their training from the program.

Keywords: Educational provision model, Children and youths, Children and youth training center

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์ อาจารย์ ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่อง และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุนทร ฐนนท์ชัย ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณนายรัชชัย ไทยเขียว นางทิวา ณ นคร นางสาวนันท์นัช อุปริรัตน์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้แนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษา กรอบความคิดและสร้างแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณนายรัชชัย เขียมทุก นางสาวนันท์นัช อุปริรัตน์ นายภูมิพงษ์ ขุนฉนมฉำ ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญที่ได้เสียสละเวลาให้สัมภาษณ์และให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทุกท่าน ตลอดทั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ให้การอนุเคราะห์ในทางใดทางหนึ่งจนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทุกท่านซึ่งไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด โดยเฉพาะผู้ที่กรุณาตอบแบบสอบถามจำนวน 282 คน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้การสนับสนุนกำลังใจจากคุณพ่อคอกไม้ - คุณแม่ฉวี หรั่งโสภา คุณสะไบทิพ หรั่งโสภา ผู้เป็นภรรยา นางสาววรารัตน์ หรั่งโสภา และนายวิศรุต หรั่งโสภา ผู้เป็นบุตร เป็นอย่างดีซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีค่าเป็นอย่างยิ่ง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่คุณตา คุณยาย บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศรา หรั่งโสภา

กรกฎาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
ความจำกัดในการวิจัย	6
นิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
การจัดการศึกษานอกระบบ	9
ความหมายของการจัดการศึกษานอกระบบ	9
หลักการจัดการศึกษานอกระบบ	10
กิจกรรมการศึกษานอกระบบ	11
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส	13
ความหมายของเด็กด้อยโอกาส	13
รูปแบบการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	16
สภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	19
ระบบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	23
การจัดการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	25
การจัดการศึกษาในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่างประเทศ	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความรู้เกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	43
ประวัติความเป็นมา	43
โครงสร้างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	46
สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน	47
กลุ่มพัฒนาระบบงานพหุตินิสัย	47
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	48
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและวัยรุ่น	53
การเรียนรู้ของผู้เรียนวัยเด็ก	53
การเรียนรู้ของผู้เรียนวัยรุ่น	54
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น	56
ทฤษฎีการศึกษา	57
ทฤษฎีของ Carl Roger	57
ทฤษฎีของ John Dewey	58
ทฤษฎีของ Burrhus Federick Skinner	58
ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม	59
ความหมายของพฤติกรรม	59
ความหมายของการปรับพฤติกรรม	59
แนวคิดเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรม	60
ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม	60
แนวคิดของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ	60
แนวคิดการเสริมแรง	61
ความหมายของการเสริมแรง	61
การดำเนินการเสริมแรง	62
ตารางการเสริมแรง	65
ทฤษฎีการเรียนรู้	66
ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของมัลคัม โนลส์	66
วิธีสอนผู้ใหญ่ตามหลักการศึกษาผู้ใหญ่	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ทฤษฎีการวิจัย	69
ความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs)	69
ความต้องการทางการศึกษา	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	78
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน	78
ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	80
การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	100
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปการวิจัย	118
อภิปรายผล	123
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	140

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	141
ข หนังสือขอความร่วมมือ	146
ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	152
ประวัติผู้วิจัย	171

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชน จำแนกเป็นรายศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	72
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน	78
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของหลักสูตรการเรียนการสอน ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	80
ตารางที่ 4.3 ค่าร้อยละของเวลาที่มีความเหมาะสมที่จะจัดการเรียนการสอน ในแต่ละหลักสูตร	83
ตารางที่ 4.4 ค่าร้อยละของรูปแบบที่ควรจัดการเรียนการสอนของแต่ละหลักสูตร	88
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความเหมาะสม ของกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน	93
ตารางที่ 4.6 ค่าร้อยละของอันดับลักษณะของผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	94
ตารางที่ 4.7 ค่าร้อยละของอันดับความต้องการสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน	95
ตารางที่ 4.8 ค่าร้อยละของอันดับลักษณะสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน	96
ตารางที่ 4.9 ค่าร้อยละของอันดับของแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ..	97
ตารางที่ 4.10 ค่าร้อยละของอันดับความต้องการของเด็กและเยาวชน หลังเรียนจบหลักสูตรจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	98
ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ด้านการจัดการศึกษาต่อผลการวิจัย	100

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	46
ภาพที่ 2.2 โครงสร้างของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	50
ภาพที่ 2.3 แผนภูมิขั้นตอนวิธีวางแผนและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่	67

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่จำเป็นของการพัฒนาประเทศ ทุกประเทศจึงพยายามจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนของตน เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาในด้านต่างๆ ตลอดจนแสวงหาระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เพราะการศึกษามีส่วนช่วยหล่อหลอมชีวิตมาตั้งแต่เกิด โดยมีพ่อ – แม่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนให้มีการพัฒนาการเป็นไปตามวัยและเพศ ตั้งแต่ให้หัดพูด อุบัติสัข จรรยา มารยาท และมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในโรงเรียน เพื่อช่วยพัฒนาความพร้อมทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกายและด้านสังคม เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในโอกาสต่อไป และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพ การศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคน ให้มีความรู้และความสามารถมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลายคนต้องการความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ เพราะเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงปลอดภัยและพลังอำนาจแห่งชาติต่อไปในภายภาคหน้า เยาวชนจึงเป็นความหวังที่ต้องสืบต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเยาวชนจึงเป็นภารกิจของประเทศที่ต้องพัฒนาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สุทธิรักษ์ หงสะมัด 2540 : 32)

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนในปัจจุบันคืออนาคตของครอบครัว ชุมชน สังคม ชาติและประชาคมโลก ที่สำคัญยิ่งก็จะเป็นกลุ่มพลังบุคคลสืบสานความอยู่รอดของชาติ ในสังคมโลก รัฐบาลของทุกประเทศและองค์กรต่างๆ ต่างเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความคิดและสติปัญญา การพัฒนาส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นไปที่การให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในวัยต่างๆ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชาติในยุคสมัยต่างๆ การพัฒนาด้านการศึกษาที่ผ่านมารัฐบาลให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนทั้งในระบบ โรงเรียนและนอกระบบ โรงเรียน กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวล้วนแต่เป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมปกติ

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 ได้ศึกษาการจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กล่าวว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ฝึกอบรม อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน) เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่ควรได้รับสิทธิทางการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กและเยาวชนปกติทั่วไป หากรัฐบาลและสังคมไม่เล็งเห็นความสำคัญที่จะพัฒนา ปรับปรุงเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้เป็น “คน” ที่มีคุณภาพอย่างเช่นเด็กปกติทั่วไปแล้ว จะเป็นการเพิ่มโอกาสให้พวกเขาเหล่านั้นกระทำการใดๆ ที่เป็นอันตรายแก่สังคมได้มากยิ่งขึ้น เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งเมื่อมีครอบครัวก็อาจจะเป็นพ่อแม่ที่ขาดคุณภาพ อันจะเป็นเหตุให้เพิ่มจำนวนคนขาดคุณภาพ หรือมีคุณภาพต่ำในรุ่นต่อไปได้มากขึ้นไปอีก ในทางตรงกันข้าม หากเด็กและเยาวชนดังกล่าวสามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้โดยได้รับการดูแลเอาใจใส่จากรัฐอย่างจริงจัง ในการจัดกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูและการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยครอบครัว สังคมต้องให้โอกาสและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เชื่อว่าพวกเขาสามารถแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ อันจะเป็นพลังสำคัญและมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเจริญของประเทศชาติได้ไม่น้อยกว่าเด็กทั่วไป และเชื่อว่าการให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ ทั้งส่งเสริมความรู้สาระวิชาการ ความเข้าใจตนเองและสังคม สามารถใช้เหตุผลรวมทั้งทักษะทางสังคมด้านทัศนคติและเจตคติย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีตามความคาดหวังของสังคมมากขึ้น (วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, 2543 : 1 - 2)

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งมีอายุ 10 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ควรได้รับสิทธิทางการศึกษา ทัดเทียมกับเด็กและเยาวชนทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จึงเป็นภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คือ การให้การศึกษอบรมเกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เช่น การจัดเตรียมหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ ดูแลด้านการศึกษาวิชาสามัญ และการฝึกวิชาชีพ (ชงทอง จันทรางศุ : 2550) และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ออกระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2547 ข้อ 37 กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนผู้รับการฝึกและอบรมที่ยังไม่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ต้องได้รับการศึกษา วิชาสามัญและอาจจัดให้ฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ ตามความเหมาะสมและความสมัครใจ เด็กหรือเยาวชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว ให้จัดการศึกษาวิชาสามัญเท่าที่ศูนย์ฝึกและอบรมนั้นกระทำได้ หรือให้เรียนระบบการศึกษานอกโรงเรียน หรืออาจจัดให้ฝึกอาชีพ หรือวิชาชีพตามความสมัครใจ และให้

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมส่งเด็กหรือเยาวชนไปฝึกอาชีพหรือวิชาชีพภายนอกศูนย์ฝึกและอบรม ได้ครั้งละไม่เกินห้าสิบวัน ทั้งนี้ต้องรายงานได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีก่อน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2547 : 123)

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้พยายามพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษามา โดยตลอด เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน แต่ต้องประสบปัญหาอุปสรรคมากมาย (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2547 : 41 - 45) เช่น การเปลี่ยนแปลงของนโยบายงบประมาณที่ไม่เพียงพอ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน รวมถึงปัญหาการสื่อสาร ภาษาและความเข้าใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับเด็กและเยาวชน และอาจเป็นเพราะระดับสติปัญญาของเด็กและเยาวชนที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย จึงส่งผลไปถึงความยากลำบากในการจัดการฝึกและอบรมวิชาชีพและการจัดการเรียนวิชาสามัญได้

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในส่วนของการใช้กระบวนการทางการศึกษา เพื่อการบำบัดแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้หาแนวทางแก้ไข โดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการทำงานด้านการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับกระทรวงกับกระทรวง เช่น กระทรวงยุติธรรม กับ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ระดับกรมกับกรม เช่น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน เช่น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กับ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน วิทยาลัยการอาชีพ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาสามัญและการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการประสานงานกันในระดับนโยบาย จนทำให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในความควบคุมดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามหลักวิชาการ ดังนี้

1. คู่มือการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
2. คู่มือการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำหรับบุคลากรทางการศึกษา
3. คู่มือดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับกลุ่มเป้าหมายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามลำดับ

ทั้งนี้ให้ผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนนำไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม ซึ่งคู่มือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นการสร้างขึ้นจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการศึกษาทั้งภายในและภายนอกกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นหลักการ

ที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามก็ดียังไม่มีการศึกษาว่าการจัดการศึกษานั้น ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ที่เป็นเด็กและเยาวชนซึ่งมีปัญหาอย่างหลากหลายและซับซ้อน หรือไม่ ตามหลักการศึกษานอกระบบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2546 : 5) ที่ยึดหลักความ สอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความ ต้องการของตนเอง สามารถจัดการศึกษาให้ตนเองได้อย่างเหมาะสม ครูการศึกษานอกโรงเรียน มีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมกำหนดมาตรฐาน และสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการ การศึกษานอกโรงเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

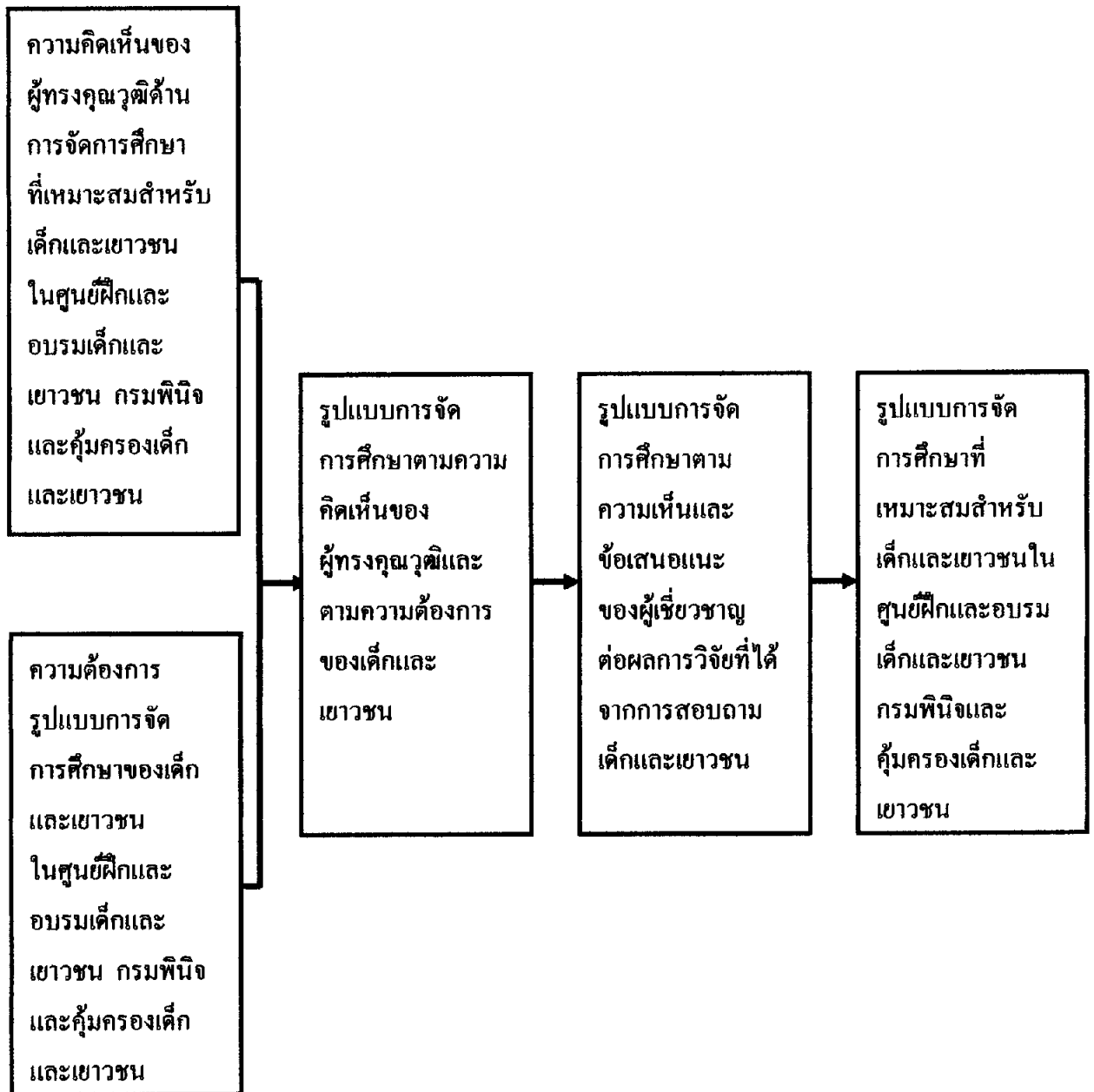
ดังนั้น จึงควรจะศึกษาวิจัยว่าเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชน มีความสนใจและต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างไร เพื่อให้ตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด จนสามารถกำหนดเป็นเป้าหมายและกรอบแนวทางการดำเนินงาน ด้านการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน อันจะเป็นประโยชน์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อ กลับเข้าสู่สังคมปกติได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี

4.2 การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทั้ง 4 แห่ง ในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2549 – 2550

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

5.1 ข้อมูลที่ได้ ได้จากเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี

5.2 กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจและเต็มใจ

5.3 ผู้วิจัยต้องทำการอธิบายข้อคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจได้ง่าย โดยใช้ภาษาหรือศัพท์เฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้กันภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

6. ความจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากความแตกต่างในเรื่องของโครงสร้างอายุ การศึกษา ระดับเชาวน์ปัญญาของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน อาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมในทุกเรื่อง

7. นิยามศัพท์

7.1 เด็กและเยาวชน หมายความว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในการดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

7.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หมายความว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

7.3 การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่ม

7.4 รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษาโดยใช้ภาษาแผนภูมิ บางครั้งเป็นรูปแบบเชิงข้อความ ใช้หลักเทียบเคียงเชิงแนวคิด ปรากฏการณ์ และใช้ข้อความอธิบายประกอบแผนภูมิ

7.5 เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่กระทำผิดและถูกควบคุมอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

7.6 กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ให้ความรู้และฝึกทักษะให้แก่เด็กที่กระทำผิดและถูกควบคุมอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ลักษณะของกิจกรรมมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ สถานที่และบุคคล

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ได้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

8.2 เป็นแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษานอกระบบ
2. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส
3. ระบบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
4. ความรู้เกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและวัยรุ่น
6. ทฤษฎีการศึกษา
7. ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม
8. ทฤษฎีการเรียนรู้
9. ทฤษฎีการจูงใจ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการศึกษานอกระบบ

1.1 ความหมายของการจัดการศึกษานอกระบบ

ทองอยู่ แก้วไทรชะ (2544 : 25) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่า การศึกษานอกระบบหรืออาจเรียกว่าการศึกษานอกโรงเรียน หรือการศึกษาอุนัย ดังที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเคยใช้มาแล้ว บางประเทศใช้คำว่าการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมการศึกษาทุกประเภทที่จัดขึ้นสำหรับประชาชนวัยผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน แต่ต่อมาหลายประเทศก็ตระหนักว่าบริการการศึกษาผู้ใหญ่ที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนนั้น ไม่สามารถครอบคลุมเด็กและเยาวชนที่พลาดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียน จึงได้คิดชื่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนขึ้นมาเพื่อให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุกช่วงวัย

การจัดการศึกษานอกระบบเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง (อุดม เขยกิจวงศ์ 2544 : 52)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงการจัดการการศึกษานอกระบบต้องเน้นทั้งความรู้และคุณธรรมกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2543 : 8)

สุมาลี สังข์ศรี (2540 : 25 – 26) ให้ความหมายการจัดการศึกษานอกระบบว่า หมายถึง การจัดประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นประชาชนก่อนวัยเรียน ประชาชนที่อยู่ในวัยเรียนแต่พลาดโอกาสการเข้าศึกษาในระดับต่าง ๆ และประชาชนที่มีอายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนไปแล้วทั้งในวัยแรงงานและวัยอื่นๆ โดยไม่จำกัดเพศ วัย พื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ ความสนใจ เป็นต้น

การจัดการศึกษานอกระบบ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นได้ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน ชีคหลักปรัชญาที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ชีวิตคือการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้รู้จักมีความคิดตัดสินใจ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักช่วยตนเอง มีอิสรภาพจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีวิธีการเป็นเพียงส่วนประกอบที่จะทำให้คนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเท่านั้น จึงเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อคนทุกคนในสังคม (เกียรติวรรณ อมาตยกุล 2530 : 40)

จากความหมายของการจัดการศึกษานอกระบบดังกล่าว สามารถประมวลเป็นความหมายโดยรวมได้ว่า การจัดการศึกษานอกระบบ เป็นกิจกรรมการศึกษาทุกๆ ประเภทที่จัดขึ้นนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีรูปแบบ วิธีการสอน หลักสูตรที่ยืดหยุ่น ทั้งระเบียบ กฎเกณฑ์และหลักสูตร ระยะเวลาของการจัดกิจกรรม เป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดบริการให้แก่ผู้ที่พลาดโอกาส มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้นตลอดชีวิต ดังนั้น การจัดการศึกษานอกระบบควรจะต้องคำนึงถึงความพร้อม และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ

1.2 หลักการจัดการศึกษานอกระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 20-21) ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษานอกระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบให้มุ่งส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต คือ ใ้บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถได้รับการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องตามที่เขาต้องการ ได้ตลอดทุกช่วงชีวิต
2. หลักความเสมอภาค ให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับ โอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน
3. ยึดหลักความครอบคลุมทั่วถึง ควรจัดการศึกษานอกระบบให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และผู้อยู่ห่างไกล
4. สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษานอกระบบควรยึดกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญจะต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายตลอดจนสอดคล้องกับสภาพสังคมแวดล้อมในท้องถิ่น
5. หลักความยืดหยุ่น การศึกษานอกระบบควรจะมีคามยืดหยุ่นในเรื่องกฎระเบียบต่างๆ ในเรื่องหลักสูตร ระยะเวลา วิธีเรียน และสถานที่เรียน
6. หลักความผสมผสานกลมกลืน การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบควรจัดให้ผสมกลมกลืน กับการดำเนินชีวิตของประชาชนไม่ให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกยากลำบากในการเข้ารับการศึกษา
7. จัดการศึกษาให้เข้าถึงได้ง่าย ให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่
8. จัดการศึกษาให้มีความต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีการบริการการศึกษาอยู่เสมอเมื่อกลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมเมื่อใดก็เรียนรู้ได้

9. ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กร ท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา และชุมชน

นอกจากนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ โดยตรง ได้กำหนดหลักการสำคัญ 5 ประการ ในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนา ตนเองและพึ่งพาตนเองได้ โดยใช้กระบวนการของการศึกษาที่จะบูรณาการการเรียนรู้ให้เข้ากับชีวิต และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จึงจะทำให้การศึกษานั้นเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่ง ภาครัฐ เอกชน และชุมชนจะต้องร่วมมือกัน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2541 : 2-3)

1. หลักความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นการสร้างโอกาสและทางเลือกทางการ ศึกษาให้แก่คนทุกคนให้สามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชีวิตของคนให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมกับตนเองและสิ่งแวดล้อม

2. หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง เป็นการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สามารถเรียนรู้ เกิดความสำนึกที่จะ พัฒนาตนเองได้ เป็นคนคิดเป็น สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขในกระแส ของความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เป็นอย่างดี

3. หลักการบูรณาการ การเรียนรู้และวิถีชีวิต เป็นหลักการที่อยู่บนพื้นฐานของการ พัฒนามนุษย์ 2 ประการ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาความเป็นมนุษย์ซึ่งได้บูรณา การเอาการเรียนรู้และวิถีชีวิตเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน

4. หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เป็นการจัดการศึกษาที่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความต้องการ ผู้เรียนสามารถ กำหนดวัตถุประสงค์ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผลของตนเองได้

5. หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นหลักสำคัญเพราะชุมชนจะเป็นศูนย์กลาง ของการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชน

1.3 กิจกรรมการศึกษานอกระบบ

ในอดีตการจัดการศึกษานอกระบบ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายประเภท เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความแตกต่างกันหลายด้าน สามารถจัดกลุ่ม ได้ 3 ประเภท (ทองอยู่แก้ว ไทรชะ 2544 : 27) คือ

1.3.1 กิจกรรมประเภทให้ความรู้พื้นฐาน กิจกรรมในกลุ่มนี้ เป็นกิจกรรมที่จัด เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความสามารถในการอ่าน – เขียน มีความรู้ในการคิดคำนวณ รู้เรื่องราวที่ จำเป็น และเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อม สังคม ประเพณีและ วัฒนธรรม อันจะเป็นความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต หรือพัฒนาความรู้ในระดับสูงขึ้นไป ตัวอย่าง กิจกรรมกลุ่มนี้ ได้แก่ การสอนอ่าน – เขียน โครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบ

เปิดเสรี การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญเทียบเท่าระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ซึ่งมีวิธีเรียนด้วยตนเอง เรียน โดยระบบทางไกล และเรียนแบบชั้นเรียน)

1.3.2 กิจกรรมประเภทการให้ความรู้และทักษะทางด้านวิชาชีพ กิจกรรมกลุ่มนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ให้การอบรมทางด้านวิชาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น อาชีพที่เพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพเฉพาะอย่าง เพื่อนำมาปรับปรุงอาชีพของตนหรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ตัวอย่างกิจกรรมกลุ่มนี้ ได้แก่ ช่างซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ตัดเย็บเสื้อผ้า อาหาร ขนม ช่างฝีมือ พิมพ์ดีด การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน การปลูกพืชหมุนเวียน การทอผ้า การทำเครื่องจักสาน ฯลฯ

1.3.3 กิจกรรมประเภทให้บริการข่าวสารข้อมูล กิจกรรมประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร ราคาผลผลิต ข่าวสารบ้านเมือง สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม ฯลฯ การบริการข่าวสารความรู้ อาจจะทำโดยการเผยแพร่ผ่านสื่อความรู้ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โบปปลิว โปสเตอร์ หนังสือ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ หรืออาจจะจัดกลุ่มให้ความรู้วิทยากรในบางเรื่อง กิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หอกระจายข่าว พิพิธภัณฑสถานเคลื่อนที่ เป็นต้น

อาชัญญา รัตนอุบล ได้เสนอแนะข้อควรพิจารณาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบโรงเรียน (<http://www.edu.chula.ac.th/nfed/text/article.htm> สืบค้น 14 ตุลาคม 2550) โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นพื้นฐานหลัก ประสบการณ์ของบุคคลแต่ละคน ถือว่าเป็นชุมทรัพย์มหาศาลที่ทรงคุณค่ายิ่ง และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามบริบทชีวิตของแต่ละคน ดังนั้นหากนำประสบการณ์ของแต่ละบุคคล มาแลกเปลี่ยนระหว่างกันและกันแล้ว ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้การศึกษานอกระบบโรงเรียน และศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างยิ่ง

2. กิจกรรมการเรียนรู้ควรได้ลงมือปฏิบัติจริง หากให้ผู้เรียนได้มีการลงมือปฏิบัติแล้ว ผู้เรียนย่อมสามารถพัฒนาทักษะพฤติกรรม การปฏิบัติได้โดยตรงและสามารถจดจำได้ง่าย และคงทนถาวรอีกด้วย อีกทั้งตัวผู้เรียนเอง ได้ตระหนักถึงความตั้งใจ ความเข้าใจ และความสามารถในศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง ตลอดจนได้ทราบข้อแก้ไข ปรับปรุง พฤติกรรมของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการไตร่ตรอง ทบทวนอย่างมีวิจารณญาณ

การเรียนรู้จากประสบการณ์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวน ไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณในประสบการณ์ หรือความรู้ใหม่ที่ตนได้ประสบมา โดยควรทบทวน ไตร่ตรองทุกแง่มุม ตลอดจนพิจารณาผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป

4. กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้การเคารพในความคิดเห็นของแต่ละบุคคล

การเรียนรู้จากประสบการณ์ควรต้องเคารพในความคิด และการเลือกในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเหตุและผลในการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรเคารพในความคิดของแต่ละบุคคล ไม่ครอบงำหรือมีอคติในการตัดสินใจ

5. ผู้สอนควรให้ข้อมูลข่าวสารอย่างครอบคลุมและถูกต้อง

ผู้สอนควรนำเสนอข้อมูลความรู้ข่าวสารแก่ผู้เรียนอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาใช้ในการวิเคราะห์ อภิปราย ไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

6. กิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ภายใต้สถานการณ์อื่นๆ

การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน ควรมีลักษณะของการสามารถนำความรู้ ทักษะ ความสามารถไปสู่การเรียนรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือเกิดขึ้นจริงในสถานการณ์โลก การเรียนรู้จากประสบการณ์ควรเป็นการเรียนรู้ที่เป็นการถ่าย โยงความรู้ หรือ Transfer of learning ซึ่งครอบคลุมถึงการที่บุคคลสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับมา ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ชีวิตอื่นๆ ได้

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษานอกระบบ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาทุกประเภทที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการศึกษาที่จัดใน โรงเรียนซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อทดแทนการที่ไม่ได้เรียนใน โรงเรียนซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบ และวิธีการเรียนได้ตามสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ทุกคนได้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีคุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

2.1 ความหมายของเด็กด้อยโอกาส

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้นิยามศัพท์เด็กด้อยโอกาส ว่าเป็น “กลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถานะที่ไม่เหมาะสม ยากลำบาก ไม่ได้รับการศึกษาตามสมควรแก่วัย ขาดโอกาสที่จะได้รับบริการ

ขั้นพื้นฐานจากรัฐ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตกอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในทางมิชอบ ถูกละเลยและขาดความเอาใจใส่จากสังคมและครอบครัว” (อ้างใน สถาบันเด็ก มูลนิธิเด็ก 2550)

เด็กด้อยโอกาส (Under Privileged Children หรือ Disadvantaged Children) หมายถึง กลุ่มเด็กที่ประสบกับปัญหาต่าง ๆ หรือตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม หรืออยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่าเด็กโดยทั่วไป และต้องการความช่วยเหลือจากสังคมเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องกับวัยและบรรลุถึงศักยภาพสูงสุด (กมลทินทร์ พินิจภูวดล : 2541)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดแบ่งประเภทของเด็กด้อยโอกาสออกเป็น 10 ประเภท (<http://www.mc41.com/pragad/boy01.htm>: สืบค้น 14 ตุลาคม 2550) ซึ่งประกอบด้วย

1. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) หมายถึง เด็กซึ่งเป็นบุตรหลานของคนยากจนที่มีรายได้ไม่พอต่อการเลี้ยงชีพ (ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 20,000 บาทต่อปี) ครอบครัวอยู่รวมกันหลายคน ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน มีชีวิตอยู่อย่างลำบาก รวมถึงเด็กในแหล่งชุมชนแออัดหรือบุตรของกรรมกรก่อสร้าง หรือเด็กจากครอบครัวที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกล ขาดโอกาสที่ได้รับการศึกษาและบริการอื่นๆ

2. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เด็กที่ติดยาเสพติดให้โทษหรือสารระเหย หรือเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักนำให้ประพฤติดนไม่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับผูกพันกับกลุ่มมิงจาชีพ ผู้มีอิทธิพล หรือบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย เป็นเด็กด้อยโอกาสที่มีแนวโน้มสูงต่อการก่อปัญหาในสังคม

3. เด็กที่ถูกทอดทิ้ง หมายถึง เด็กที่มารดาคลอดทิ้งไว้ในโรงพยาบาลหรือสถานที่ต่างๆ รวมไปถึงเด็กที่พ่อแม่ปล่อยทิ้งให้มีชีวิตอยู่ตามลำพัง หรืออยู่กับบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาการหย่าร้าง หรือครอบครัวแตกแยก มีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสน ขาดความรัก ความอบอุ่น ตลอดถึงเด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู อันเนื่องมาจากสาเหตุอื่นๆ

4. เด็กที่ถูกทำร้ายอย่างทารุณ หมายถึง เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางร่างกาย ทางเพศ หรือทางจิตใจ มีชีวิตอยู่อย่างไม่เป็นสุข ระวัง หวาดกลัว เนื่องจากถูกทำร้ายทารุณ ถูกบีบบังคับกดดันจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ซึ่งมีสภาพจิตใจหรืออารมณ์ไม่เป็นปกติ หรือถูกล่วงละเมิดทางเพศในลักษณะต่างๆ จากบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว

5. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ หมายถึง เด็กที่ติดเชื้อเอดส์หรือมีพ่อแม่เจ็บป่วยด้วยโรคเอดส์ เป็นเด็กที่มักจะถูกละเลยหรือรังเกียจ ไม่สามารถเข้ารับการศึกษารับบริการอื่นๆ ร่วมกับเด็กปกติทั่วไปได้

6. เด็กในชนกลุ่มน้อย หมายถึง เด็กที่เป็นบุตรหลานของบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีปัญหาเกี่ยวกับการถือสัญชาติไทย จนกลายเป็นสาเหตุให้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือบริการอื่นๆ เด็กในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ตามบริเวณแนวชายแดนของประเทศไทย

7. เด็กเร่ร่อน หมายถึง เด็กที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ทิศทาง ขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสี่ยงต่อการประสบอันตราย และเป็นปัญหาสังคม

8. เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก หมายถึง เด็กที่ต้องทำงานหรือถูกบังคับให้ใช้แรงงานหรือหารายได้ด้วยการขายแรงงานก่อนถึงวัยอันสมควร ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามหลักพัฒนาการอันเหมาะสมกับวัย

9. เด็กที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศหรือโสเภณีเด็ก หมายถึง เด็กที่มีความสมัครใจหรือถูกบังคับล่อลวงให้ขายบริการทางเพศ หรือถูกชักจูงให้ขายบริการทางเพศ หรือถูกชักจูงให้ตกอยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ

10. เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กที่กระทำความผิดและถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย ตลอดถึงเด็กที่ตั้งครรภ์นอกสมรส ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทอดทิ้งทารก

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (อ้างถึงใน <http://www.childthai.org/cic/cc011-4.htm> : สืบค้น 14 ตุลาคม 2550) เห็นว่าเด็กด้อยโอกาส (Under Privileged Children หรือ Disadvantaged Children) เป็นเด็กในกลุ่มที่อยู่ในภาวะประสบกับความยากลำบาก (Children in especially difficult circumstances) และต้องการความช่วยเหลือจากสังคมเป็นพิเศษอย่างมากจึงสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. เด็กถูกละเมิดสิทธิ เป็นกลุ่มเด็กที่ขาดโอกาสในการพัฒนาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ในสถานภาพที่ด้อยกว่าเด็กโดยทั่วไป รวมทั้งถูกกระทำการในลักษณะของการละเมิดสิทธิที่เด็กควรพึงได้รับอีกด้วย โดยแบ่งเป็น

1.1 เด็กถูกทารุณ หมายถึง เด็กที่ถูกทำอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพ โดยบุคคลอื่น ด้วยการทำให้บาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ ด้วยการกระทำทารุณทางเพศ

1.2 แรงงานเด็ก หมายถึง เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งทำงาน โดยได้รับค่าตอบแทนในการทำงานหรือไม่ก็ตาม ในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต พาณิชยกรรมและการบริการ และงานขนส่ง

1.3 โสเภณีเด็ก หมายถึง เด็กทั้งหญิงและชายที่มีอายุ 15 ปี และต่ำกว่า ซึ่งประกอบอาชีพหารายได้จากกาให้บริการทางเพศ

1.4 เด็กถูกข่มขืน หมายถึง เด็กอายุ 15 ปี และต่ำกว่าที่ถูกกระทำอาชญากรรมที่ กระตุ้นพฤติกรรมทางเพศ หรือมีแนวโน้มไปในเรื่องเพศ ซึ่งผู้กระทำนั้นกระทำอย่างบังคับ มีการขู่ เชิญต่อเด็ก เพื่อจะให้เด็กตอบสนองความต้องการทางเพศของคน โดยเด็กนั้นไม่ยินยอม

2. เด็กถูกปล่อยปละละเลย เป็นกลุ่มที่เสียเปรียบและขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนา ตามวัย ตลอดจนเป็นกลุ่มที่สังคมมักไม่ค่อยให้ความสนใจ หรือเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร โดยแบ่งเป็น

2.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากจนมาก

2.2 เด็กถูกทอดทิ้งและเด็กกำพร้า

2.3 เด็กเร่ร่อน

2.4 เด็กถูกรกรรกรก่อสร้าง

2.5 เด็กในสลัม

2.6 เด็กชนกลุ่มน้อย

3. เด็กประพฤตินิสัยไม่สมควร ทั้งอาจเนื่องจากลักษณะของตัวเด็กสภาพปัญหาทาง ครอบครัว หรือความประพฤติที่ไม่ถูกต้อง หรือเบี่ยงเบนจากหลักเกณฑ์ของสังคม ซึ่งอาจส่งผลให้ เกิดปัญหาทางสังคมได้ในที่สุด ประกอบด้วย

3.1 เด็กติดสารเสพติดและสารระเหย

3.2 เด็กมั่วสุมในสถานบันเทิงและสถานเริงรมย์

3.3 เด็กตั้งครรภ์นอกสมรส

4. เด็กพิการทางกายและสติปัญญา ได้แก่

4.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

4.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

4.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

4.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.2 รูปแบบการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

รูปแบบการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ในแง่ของการให้บริการ การศึกษานั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมากอย่างหนึ่งด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกลจักรสำคัญในการทำให้ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีได้รับการแปลเป็นความจริงในที่สุด รูปแบบของการให้บริการการศึกษา เพื่อเด็กด้อยโอกาสเท่าที่ปรากฏในประเทศต่างๆ มีอยู่มากมาย บางรูปแบบก็จะเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมหนึ่ง ในขณะที่อาจไม่เหมาะสมกับอีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง ดังนั้นจึงต้องดูเงื่อนไข ประกอบที่ทำให้รูปแบบของการให้บริการการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสามารถ สรุปได้ว่ามีอยู่ห้ารูปแบบหลัก (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2542) คือ

1. การให้บริการในรูปแบบโรงเรียนปกติ
2. การให้บริการในรูปแบบพิเศษเพื่อเด็กด้อยโอกาสโดยตรง
3. การให้บริการการศึกษาที่เชื่อมระหว่าง โรงเรียนปกติและสถาบันอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้นำข้อเด่นที่จะได้รับในแต่ละรูปแบบมาเสริมกัน เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้รับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ครบถ้วนมากขึ้น
4. การให้บริการที่แฝงอยู่กับกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมการศึกษาที่แฝงในการทำงาน กิจกรรมการศึกษาที่แฝงในกิจกรรมทางศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น รูปแบบนี้จะเรียกได้ว่าไม่เน้นที่รูปแบบ
5. การให้บริการซึ่งผสมผสานหลายๆ รูปแบบ โดยมุ่งเน้นให้มีความหลากหลาย ครอบคลุม และอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มสหวิชาชีพ ชุมชน ครอบครัว และตัวเด็กเองในกระบวนการทั้งหมด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสมีโอกาสเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป การให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส จึงต้องมีรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสภาพชีวิตและความต้องการของเด็ก ทั้งที่เป็นการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาคามอรรถาศัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : 2548)

1 การจัดการศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาสที่มีปัญหาชีวิตที่ไม่รุนแรงมากนัก หากได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานบางส่วนก็จะแก้ปัญหาการเข้ารับบริการการศึกษาของเด็กได้ เป็นรูปแบบที่มุ่งจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1.1 รูปแบบการเรียนร่วม เป็นการจัดการเรียนร่วมที่เด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนร่วมชั้นเรียนเดียวกัน มีมาตรฐานการเรียนแบบเดียวกันกับเด็กปกติ รูปแบบนี้เน้นให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดบริการเสริมแก่เด็กด้อยโอกาส โดยจัดทำโครงการที่มุ่งบริการเสริมแก่เด็กด้อยโอกาสเป็นการเฉพาะ เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โครงการขอสนับสนุนเงินทุนและทรัพยากรจากชุมชนหรือโครงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กด้อยโอกาสได้รับบริการเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเหล่านี้สามารถได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับเด็กปกติทั่วไปได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถเรียนจนจบหลักสูตรได้อย่างราบรื่น

1.2 รูปแบบโรงเรียนเฉพาะหรือการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้การช่วยเหลือเฉพาะเด็กด้อยโอกาส โดยรัฐจัดการศึกษาแบบให้เปล่า ตั้งแต่ระดับชั้น

ประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ และไป – กลับ ใช้หลักสูตรปกติของกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาสงเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นให้บริการและการเลี้ยงดู การพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองเด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาและดูแลให้พ้นจากวงจรของปัญหา ลดความเสี่ยงต่อการออกกลางคัน หรือหลุดจากระบบการศึกษา ช่วยให้เด็กด้อยโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาได้อย่างเต็มที่ การจัดในรูปแบบนี้ต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก

2 การจัดการศึกษานอกระบบ เป็นการจัดบริการการศึกษาในลักษณะที่เป็นการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส โดยจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ทั้งในเรื่องคุณสมบัติของผู้เรียน สถานที่เรียน วิธีการเรียน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ การพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อเนื่อง ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

2.1 การจัดหลักสูตรวิชาสามัญ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เด็กด้อยโอกาสได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาลักษณะการจัดมีความยืดหยุ่นในวิธีการเรียน สถานที่เรียน และเวลาเรียน เพื่อเชื่อมต่อสภาพปัญหาและความพร้อมของผู้เรียนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน แต่มีความต้องการจะศึกษาในวิชาสามัญเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับสูงต่อไป

2.2 การจัดหลักสูตรวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เด็กด้อยโอกาสได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว รูปแบบนี้เหมาะสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ต้องการความรู้ เพื่อประกอบอาชีพหารายได้โดยไม่ต้องใช้เวลาในการศึกษามากนัก

2.3 การจัดหลักสูตรวิชาสามัญและหลักสูตรวิชาชีพสำหรับผู้ด้อยโอกาส ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน จะเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการจัดหลักสูตรดังกล่าว เพื่อสนองความต้องการผู้ด้อยโอกาสในชุมชนได้ตามความจำเป็น

2.4 การจัดหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดสาระการเรียนรู้เฉพาะ ให้มีความสอดคล้องกับผู้ด้อยโอกาสบางประเภท เช่น กลุ่มเด็กเร่ร่อน เด็กถูกกรรมกรก่อสร้าง เด็กในสถานสงเคราะห์ เด็กในชุมชนแออัด เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นต้น ลักษณะการจัดมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนแบบบูรณาการ ผสมผสานเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3 การจัดการศึกษาดตามอัธยาศัย เน้นการเรียนรู้ตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ทั่วไป โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การเรียนรู้จากป้ายโฆษณา วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ พิพิธภัณฑสถาน แหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ

2.3 สภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กค้อยโอกาส

เด็กค้อยโอกาสทุกคนต้องการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนเด็กปกติทั่วไป เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในด้านสุขภาพอนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านคุณธรรมศีลธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างเป็นปกติ มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี สามารถที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองตลอดจนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและไม่เป็นปัญหาต่อประเทศในอนาคต

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กค้อยโอกาส มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร / มูลนิธิต่าง ๆ รูปแบบการให้บริการมีหลากหลาย ซึ่งจะจัดตามสภาพพื้นที่ สภาพความต้องการของผู้เรียน และตามความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตแต่มีเป้าหมายหลัก เพื่อให้เด็กค้อยโอกาสทุกคน / ทุกประเภท ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : 2548) ดังเช่น

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้จัดการศึกษาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านวิชาสามัญ
2. ด้านวิชาชีพ

โดยดำเนินการจัดการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทุกศูนย์ฝึก ซึ่งในปัจจุบันมีทั้งหมด 17 ศูนย์ และดำเนินการในสถานพินิจบางแห่งที่ความเหมาะสมของสภาพการณ์

1. การดำเนินการจัดการศึกษาด้านวิชาสามัญ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ประสานงานกับสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน และได้นำหลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียนมาจัดดำเนินการสอนให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งหน่วยงานสถานพินิจแต่ละแห่งจะมีการจำแนกเด็กและเยาวชนตามระดับการศึกษาด้วย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเปิดสอนในหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และใช้รูปแบบการเรียนการสอน 2 ลักษณะ คือ ศูนย์ฝึกบางแห่งที่มีอาคารสถานที่และบุคลากรเพียงพอจะดำเนินการสอนแบบชั้นเรียน บางศูนย์ที่บุคลากรมีจำกัดก็จัดการเรียนการสอนแบบวิธีเรียนทางไกล นอกจากนี้ในส่วนของเด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาแล้วถูกจับกุมดำเนินคดี จนศาลมีคำพิพากษาเด็ดขาดแล้ว สถานพินิจจะเอื้อประโยชน์ให้กับเด็กและเยาวชนไปศึกษาต่อภายนอกสถานพินิจโดยวิธีเข้าไปเรียนกลับ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน : 2534) เพื่อให้เด็กได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันในศูนย์บางแห่งมีเยาวชนศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น

2. การดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพ กรมพินิจได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานจังหวัด เพื่อจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเด็กและเยาวชน เช่น นอกจากนี้ในส่วนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีนักวิชาการและฝึกอบรมวิชาชีพประจำหน่วยงานทุกแห่ง เพื่อทำหน้าที่ฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเด็กและเยาวชน เช่น ช่างตัดผม ช่างตัดเย็บ ช่างก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ช่างศิลปหัตถกรรม จำพวกงานปั้น งานประดิษฐ์ การประกอบอาหาร การสอนดนตรี และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาฝึกให้กับเด็กและเยาวชน เช่น นวดแผนไทย ฝ้าบาติก ฝ้ามัดย้อม งานแกะสลัก เครื่องจักสาน ฯลฯ

นอกจากการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาสามัญและวิชาชีพแล้ว กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการศึกษา เช่น การจัดหาทุนการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ การจัดตั้งกองทุนเสื่อในศูนย์ฝึกและอบรมทุกแห่ง การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต กิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ การบริการสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น การบริจาคโลหิต การพัฒนาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ราชการ กิจกรรมบรรพชาสามเณรเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ

กมลินทร์ พินิจภูวดล ได้เสนอสาระสำคัญที่ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางและมาตรการในการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต้องให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของเด็กด้อยโอกาสที่จะได้รับการศึกษาบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกันกับเด็กโดยทั่วไป โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคน มีโอกาสได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านกฎหมาย ด้านคุณธรรมศีลธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี สามารถที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองตลอดจนเพื่อสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ (กมลินทร์ พินิจภูวดล : 2541)

1. หน้าที่หลักของรัฐ

- คุ้มครองสิทธิในการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสอย่างเสมอภาคและยุติธรรม
- ขยายบริการทางการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กว้างขวางขึ้นแก่เด็กด้อยโอกาส
- กำหนดมาตรการช่วยเหลือเป็นพิเศษสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้เข้าถึงบริการทางการศึกษา รวมทั้งมีมาตรการป้องกันการออกจากระบบโรงเรียนกลางคัน

- เสริมสร้างความสำคัญของการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาส
- ปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาของจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กด้อยโอกาส
- ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสอย่างกว้างขวาง
- ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร ตลอดจนทรัพยากรอื่นๆตามความเหมาะสมแก่ผู้เข้าร่วมดำเนินการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส
- ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดเครือข่ายในการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส

2. ระบบการศึกษา

- รัฐต้องจัดแบ่งประเภทกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับเด็กด้อยโอกาสโดยมีองค์ประกอบสำคัญเหมือนการศึกษาโดยทั่วไป ได้แก่ การจัดการศึกษาในโรงเรียน การจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยในฐานะเป็นพื้นฐานรองรับ มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของเด็กด้อยโอกาสได้อย่างกว้างขวาง

3. วิธีการจัดการศึกษา

- รัฐต้องเปิดโอกาสให้คนจากทุกส่วนในสังคม ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา ชุมชน ท้องถิ่น ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน และประชาชน ได้เข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง

4. การสนับสนุนและความช่วยเหลือ

- รัฐต้องสนับสนุนด้านงบประมาณ เงินอุดหนุนหรือส่งเสริม “ กองทุนการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ” เพื่อส่งเสริมให้คนจากทุกส่วนในสังคมสามารถจัดบริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งติดตามกำกับดูแลให้มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน
- รัฐต้องสนับสนุนให้มีนวัตกรรมและเทคนิคในการให้การศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส
- รัฐต้องให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ โดยการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อให้มีศักยภาพในการดำเนินการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- รัฐต้องปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น

5. การดำเนินงานของรัฐและการสร้างเครือข่าย

- รัฐต้องตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อกำกับดูแลการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสเป็นการเฉพาะ เพื่อรวบรวมข้อมูล หาวิธีการบรรเทาปัญหา จัดการบริหารการศึกษาแบบพิเศษแก่เด็กด้อยโอกาส ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัชฌาศัย เพื่อตอบสนองกับปัญหา ความต้องการและธรรมชาติของเด็กด้อยโอกาสได้มากขึ้น

- รัฐต้องประสานงานและสร้างเครือข่าย (โดยหน่วยงานที่ตั้งขึ้น) กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้เกิดเครือข่ายในการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

- รัฐต้องจัดทำนโยบายและแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขึ้น โดยเฉพาะ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสในแต่ละกลุ่มให้ได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและได้ผลดีมากที่สุด

อาชัญญา รัตนอุบล ได้ให้แนวทางการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยโอกาสตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (อาชัญญา รัตนอุบล : 2547) ดังนี้

ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้คือ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด และจัดทำกรวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

ด้านการจัดเนื้อหาหลักสูตรคือ จัดเนื้อหาความรู้ด้านการดำรงชีวิต จัดเนื้อหาความรู้ด้านทักษะและวิชาชีพ และจัดเนื้อหาความรู้ด้านความรู้ทั่วไป

ด้านการประเมินผลผู้เรียนคือ จัดประเมินพัฒนาการของผู้เรียน จัดประเมินผู้เรียนหลากหลายวิธี และจัดประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการมีส่วนร่วมของทุกองค์กรคือ จัดให้ภาครัฐมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษา และจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษา

และด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนคือ จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดงบประมาณในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้

3. ระบบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่มีหน้าที่ส่งเสริม พิทักษ์ คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและชุมชน ตลอดจนดำเนินการด้านคดีอาญา คดีครอบครัว กำกับ ปกครอง และการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนา และสงเคราะห์ให้แก่เด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนถูกตั้งข้อหาว่ากระทำความผิด โดยไม่ได้รับการประกันตัวจะต้องถูกควบคุมอยู่ในสถานแรกรับเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนั้นๆ และถ้าศาลพิพากษาเด็กและเยาวชนนั้นว่ามีความผิด จะต้องส่งเด็กและเยาวชนไปฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขตต่างๆ ตามคำสั่งศาล

โครงสร้างของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประกอบไปด้วยหน่วยงานหลักอันเป็นสถานที่ในการควบคุมดูแลและฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลโดยให้การปรึกษา แก้ไข บำบัด และฟื้นฟู สงเคราะห์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม ให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพต่างๆ ตลอดจนการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการเพื่อสมรรถภาพร่างกายที่แข็งแรง และมีสุขภาพจิตที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องในพฤติกรรม ขาดการดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้เกิดโอกาสในการกระทำความผิดสูง ด้วยเหตุที่เด็กและเยาวชนมีปัญหาด้านพฤติกรรม ไม่สามารถควบคุมการดำเนินชีวิตให้เป็นปกติได้ในเรื่องของการศึกษา เด็กและเยาวชนไม่สามารถศึกษาเล่าเรียนในระบบได้ ในระหว่างการถูกควบคุมตัวให้ฝึกอบรม เด็กและเยาวชนจะได้รับการศึกษาสายสามัญ และการฝึกวิชาชีพต่างๆ การทำกิจกรรมบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูพฤติกรรมต่างๆ ตามโปรแกรมที่หน่วยงานนั้นๆ กำหนด แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนสายสามัญ และการฝึกวิชาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ใช้หลักสูตรการศึกษาและการฝึกวิชาชีพโดยคำนึงถึงความจำเป็นของการนำไปประกอบอาชีพภายหลังปล่อยตัว ซึ่งจำนวนหลักสูตรที่มีไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนที่มีความถนัด และความสนใจที่แตกต่างกัน และในบางหลักสูตรไม่สามารถเปิดทำการเรียนการสอนได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวและมาตรา 38 วรรค 6 ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 อนุญาตให้เด็กและเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตามหลักสูตรที่เด็กและเยาวชนมีความสนใจ ถนัด สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ตามที่ผู้พิพากษาศาลเยาวชนแล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบแล้ว เพื่อส่งเสริมให้เด็กและ

เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้รับทางเลือกในการศึกษาสายสามัญและการฝึกวิชาชีพ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ และได้รับประกาศนียบัตรการสำเร็จหลักสูตรการศึกษาทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากหน่วยงานของรัฐเพื่อนำไปประกอบอาชีพภายหลัง ปล่อยตัว ซึ่งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คาดว่าจะได้ประโยชน์ที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชน และหน่วยงาน ดังนี้

- เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้รับการศึกษาหรือ การฝึกวิชาชีพจากหน่วยงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

- เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้รับประกาศนียบัตร การสำเร็จหลักสูตรการศึกษา หรือการฝึกวิชาชีพจากหน่วยงานที่รัฐรับรองวิทยฐานะ

- เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจในการได้รับการศึกษาหรือการฝึกวิชาชีพ ที่ตนเองเลือก

- เด็กและเยาวชนได้นำความรู้จากการศึกษา หรือการฝึกวิชาชีพไปประกอบ อาชีพภายหลังการปล่อยตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ได้แนวทางและรูปแบบการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์เด็กและ เยาวชน ที่มีประสิทธิภาพอีกรูปแบบหนึ่ง

การดำเนินการให้เด็กและเยาวชนออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมาของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 17 แห่ง ได้ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้

- เยาวชนบางรายขาดความรับผิดชอบ ไม่ตรงต่อเวลา กลับเข้าสู่ศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนล่าช้าหลังเลิกเรียน

- เยาวชนบางรายลักลอบนำของผิดระเบียบเข้ามาภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน ทั้งโดยสมัครใจและถูกบังคับขู่เข็ญจากเยาวชนที่อยู่ภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน

- เยาวชนไม่ตั้งใจเรียนทำให้ผลการเรียนไม่ผ่าน

- ระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนฝึกอบรมไม่ตรงกับระยะเวลาที่สถาบันการศึกษา เปิดสอน ต้องรอภาคการเรียนใหม่ซึ่งขาด โอกาสหรือเมื่อถึงภาคการเรียนใหม่เด็กและเยาวชนได้รับการ ปล่อยตัวแล้ว

- เด็กและเยาวชนบางรายเมื่อไปเรียนปรับตัวเข้ากับนักเรียนอื่นไม่ได้ รู้สึก อับอาย กลัวเพื่อน สังคมไม่ยอมรับ

- ไม่มีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านวัสดุอุปกรณ์ด้านการเรียนแก่เด็กและ เยาวชน

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบางแห่งมีจำนวนบุคลากรจำกัดและมีปัญหาเรื่องยานพาหนะ ไม่เอื้อต่อการดำเนินการ
- เด็กและเยาวชนที่ไปเรียนเมื่อกลับมายังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบางแห่งต้องทำกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้ครบตามแผนการฝึกอบรม ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนไม่ค่อยมีเวลาทำการบ้านหรือกิจกรรมที่ตนเรียน
- เมื่อเด็กและเยาวชนไปเรียนผู้ปกครองจะใช้โอกาสในการไปเยี่ยมเยียนโดยพลการ ซึ่งอาจเกิดปัญหาที่ทางศูนย์ไม่ทราบ
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบางแห่งยังไม่มีแหล่งความรู้ หรือห้องสมุดที่มีหนังสือเอื้อต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เด็กและเยาวชนไปเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบางแห่งเลิกดำเนินการจัดการเรียนการสอนประเภทไปมานอกสถานพินิจหรือลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่ส่งออกไปเรียน หรือมีเกณฑ์การคัดกรองที่มีความละเอียดมากขึ้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายลดลง และที่สำคัญในปัจจุบันกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน อาทิ การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานการอาชีวศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน วิทยาลัยสารพัดช่าง องค์การอิสระ ตลอดจนอาชีพต่างๆ ภายในท้องถิ่นซึ่งประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3.1 การจัดการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับกลุ่มเป้าหมายในเรือนจำ/ทัณฑสถานและสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา ซึ่งในการดำเนินงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน จะจัดการศึกษาสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมราชทัณฑ์และกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนร่วมกันจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อพัฒนาความรู้และคุณภาพชีวิต ให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน : 2549)

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 ได้บัญญัติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ

เยาวชนจึงถูกกำหนดขึ้นเป็นสถานที่ที่รับเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือ คำสั่งของศาลว่ากระทำความผิดและสมควรถูกควบคุมตัวไว้เพื่อให้การฝึกอบรมโดยมีระยะเวลาใน การฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน : 2545) และตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (ก) ดำเนินการด้านควบคุมดูแล บำบัด แก้ไข พื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัยและ สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม
- (ข) ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือเพื่อพิทักษ์และคุ้มครอง สิทธิเด็ก
- (ค) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นเพื่อให้การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนรวมทั้งอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็กหรือข้อกำหนดอื่นๆขององค์การสหประชาชาติที่ให้คำรับรองไว้ ศูนย์ฝึกและอบรมจึง ควรมีจุดมุ่งหมายหรือหลักการโดยทั่วไปดังนี้

1. เพื่อควบคุมตัวและให้การฝึกอบรมเป็นไปตามคำสั่งของศาลหรือตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย
2. เพื่อให้เกิดเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนจะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ของความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชน
3. เพื่อให้การศึกษายอบรมและฝึกวิชาชีพ การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู กำหนดแนวทางใน การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ตามสภาพปัญหาและความจำเป็น ตลอดจนการสงเคราะห์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้สำนึกตนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข
4. เพื่อให้การบริหารจัดการภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ รวมทั้งบุคลากรทุกคนต้องมี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชน และการปกป้องคุ้มครอง
5. เพื่อให้การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีความ สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและผู้อื่นได้อย่างปกติสุข
6. เพื่อให้การศึกษาด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและใช้เป็น พื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงมีภารกิจในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในเรื่องความเป็นอยู่ (การกินอยู่หลับนอน) ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยจัดอบรมให้ความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนการอบรมนิสัยกลมกลืนจิตใจให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ให้การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย การจัดนันทนาการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนการดำเนินการสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว ดังนั้น การดำเนินงาน โดยทั่วไปของสถานฝึกและอบรมจึงเป็นรูปแบบของบ้านผสมโรงเรียน โดยในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะมีพ่อแม่บ้านทำหน้าที่คอยให้การดูแลเอาใจใส่ให้เด็กได้รับความอบอุ่น มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาลซึ่งร่วมกันทำหน้าที่ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ยังมีครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่สอนวิชาสามัญ วิชาชีพ และการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยและจริยธรรมให้แก่เด็ก

1. โปรแกรมการฝึกอบรม

ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วไปของประเทศไทยรับเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรม โดยที่คำสั่งเรื่องระยะเวลาในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละราย จะไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 1 เดือน ไปจนกระทั่งถึง 2 ปี หรือหากคดีที่มีความรุนแรงมากศาลอาจจะสั่งให้ฝึกอบรมจนถึงอายุ 24 ปีบริบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่วงระยะเวลาการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนจะแตกต่างกัน ดังนั้นศูนย์ฝึกและอบรมฯ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับระยะเวลาที่หลากหลายในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล รวมทั้งการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้มีความชัดเจน โดยสามารถแบ่งโปรแกรมการฝึกอบรมออกเป็น 3 โปรแกรมใหญ่ๆ ได้ดังนี้คือ

1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 – 6 เดือน
2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 6 เดือน – 18 เดือน
3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 ปี – 2 ปี หรือมากกว่า

การจัดโปรแกรมลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อจัดให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับคำสั่งเรื่องระยะเวลาการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน และเพื่อความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมกับระยะเวลาและเงื่อนไขของเด็กและเยาวชนแต่ละรายที่ได้จากผลการจำแนกประเภท

2. ขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรม

โปรแกรมการฝึกอบรมจัดแบ่งออกเป็น 3 ขั้นคือ ขั้นการปฐมนิเทศ ขั้นการฝึกอบรม และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย เพื่อประโยชน์ใน 2 ด้านคือ ด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูซึ่งสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และด้านการบริหารจัดการในเรื่องความเสี่ยงในการควบคุมดูแล โดยทั้ง 2 ส่วนนี้จะต้องสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การจัดระบบการฝึกอบรมและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเป็นระบบที่จัดแบ่งเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมออกเป็น 3 ชั้น ตามระดับความเสี่ยง ดังนี้

1. ระดับความเสี่ยงสูง เรียกว่า ขั้นการปฐมนิเทศ
2. ระดับความเสี่ยงปานกลาง เรียกว่า ขั้นการฝึกอบรม
3. ระดับความเสี่ยงต่ำ เรียกว่า ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย

การจัดระบบแบบนี้เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงการลดระดับความเสี่ยงเพื่อให้เกิดความเชื่อใจหรือไว้วางใจมากขึ้น โดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งจะเกี่ยวเนื่องไปถึงการจัดระดับการควบคุมดูแลหรือการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน โดยการจัดกลุ่มเด็กและเยาวชนตามระดับความเสี่ยงหรือตามกลุ่มซึ่งได้จัดตามชั้น และจะเป็นการแบ่งวิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและป้องกันการสับสนในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนในแต่ละขั้นตอน

1. ขั้นการปฐมนิเทศ เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมใหม่จะถูกจัดให้อยู่ในระดับความเสี่ยงสูงเพราะว่ายังไม่ได้ปรับตัวหรือแสดงความสนใจในโปรแกรมการฝึกอบรมของศูนย์ฝึกและอบรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมที่จะต้องทำการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความสนใจที่จะฝึกอบรม ถึงแม้ว่าเด็กและเยาวชนยังไม่ได้เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชนอื่นๆ ในศูนย์ฝึกและอบรม แต่ก็อาจจะมีโอกาสได้รับความเดือดร้อนจากเด็กและเยาวชนอื่นๆ ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในขั้นนี้จะต้องจัดให้อยู่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิดและการปฏิบัติต่อกันระหว่างเด็กและเยาวชนควรจะได้รับดูแลอย่างเข้มงวด

2. ขั้นการฝึกอบรม ภายหลังจากที่เด็กและเยาวชนมีความสนใจในโปรแกรมการฝึกอบรมและมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว เด็กและเยาวชนจะได้เลื่อนขั้นมาอยู่ในขั้นนี้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนด้วยกันในขั้นนี้จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในระดับปกติคือไม่เข้มงวดเท่ากับขั้นการปฐมนิเทศ โดยในขั้นการฝึกอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พยายามปรับปรุงตนเองและได้แสดงบทบาทตามที่คาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามแผนการบำบัดแก้ไขเป็นรายบุคคล

3. ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย เมื่อระดับความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนลดลงจนเชื่อใจได้ว่าเด็กและเยาวชนสามารถสร้างความสัมพันธ์ได้อย่างอิสระมากขึ้นแล้ว เด็กและเยาวชน

จะถูกเลื่อนขึ้นมาอยู่ในขั้นเตรียมการก่อนปล่อย ในขั้นนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการสร้างหรือสนับสนุนให้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูโดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหาส่วนตัวและเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหามาโดยการให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนอื่น ๆ ตามกลุ่มบำบัดที่จัดให้ เจ้าหน้าที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลสถานการณ์และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้นในระหว่างกลุ่มเด็กและเยาวชน

ถ้าเด็กและเยาวชนไม่สามารถผ่านมาถึงขั้นเตรียมการก่อนปล่อย จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ปล่อยก่อนกำหนด จะเห็นได้ว่าการกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรมดังกล่าวจะเป็นตัวที่ช่วยกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนพยายามปรับปรุงตนเองในระหว่างเข้ารับการฝึกอบรม และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก นอกจากจะเป็นสิ่งที่สร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นแล้วยังช่วยให้การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

3. กิจกรรมหลักที่จัดขึ้นในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องจัดให้มีกิจกรรมหลักสำหรับการบำบัดแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ที่เกี่ยวข้องกับระบบการดำเนินชีวิตภายนอก ตามวัยและวุฒิภาวะ เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมไม่ขาดโอกาสในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับเมื่อเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ใช้ชีวิตอยู่ภายนอกสถานควบคุม กิจกรรมหลักที่จัดขึ้นภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดแบ่งได้ดังนี้

1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ การจัดให้มีกระบวนการรับตัว การจัดอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันตามมาตรฐานที่กำหนด การจัดห้องพัก การจัดสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ การจัดครูที่ปรึกษา การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย การติดต่อผู้ปกครองและการเยี่ยม การจัดบริการทางด้านสังคมสงเคราะห์ และการปล่อยตัว

2. การจำแนกประเภท เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมของเด็กและเยาวชนเพื่อที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์และวางแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคลรวมทั้งกำหนดแนวทางบำบัดแก้ไข โดยคำนึงถึง การศึกษา การฝึกวิชาชีพ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม

3. การจัดการศึกษาด้านวิชาสามัญและการฝึกวิชาชีพ การเรียนวิชาสามัญมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ต้องออกจากระบบโรงเรียน และเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่เสียโอกาสจากการกระทำความผิดได้ศึกษาเล่าเรียนต่อและได้ประกอบอาชีพที่ดี ส่วนการฝึกอาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เห็นถึงความสำคัญในการใช้แรงงานและงานด้านอุตสาหกรรม การฝึกวิชาชีพเพื่อการปรับทัศนคติ ศักยภาพ มีทักษะและสามารถเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมได้ และมีมาตรฐานด้านงานอาชีพเช่นเดียวกับบุคคลที่อยู่สังคมภายนอก

การศึกษาวิชาสามัญที่จัดให้มีขึ้นในศูนย์ฝึกและอบรมจะใช้หลักสูตรการเรียนการสอนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีทั้งแบบชั้นเรียน แบบทางไกล พบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และแบบศึกษาด้วยตนเอง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนด้านการฝึกวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นจะใช้หลักสูตรที่มีจำนวนชั่วโมง ตั้งแต่ 10 – 480 ชั่วโมง หลักสูตรระยะกลาง ตั้งแต่ 480 – 640 ชั่วโมง และหลักสูตรระยะยาวตั้งแต่ 640 – 1600 ชั่วโมง โดยจะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นหลัก

4. การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและการแนะแนวการดำเนินชีวิต เป็นการแก้ไขความประพฤติ ที่เสียหายของเด็กและเยาวชนและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนในทางสร้างสรรค์และปฏิบัติตนตามกฎหมายภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว การจัดกิจกรรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูจะต้องจัดให้ตามความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย และจัดให้มีการแนะนำด้านการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นการฝึกอบรมด้านสังคม โดยจัดให้มีการฝึกอบรมวินัยในการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือยังไม่เท่าทันสังคม ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนปรับปรุงวิธีการคิดและทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตได้ดีขึ้น

5. การส่งเสริมสุขภาพพลานามัย เป็นการให้ความรู้และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพแข็งแรงขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและจิต การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขศึกษา การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยเบื้องต้น การป้องกันโรคติดต่อ การเสริมสร้างพลานามัยให้กับเด็กและเยาวชนจะปฏิบัติทุกวัน โดยจัดให้มีการออกกำลังกายทุกวัน การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเล่นกีฬาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคี การเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างมีคึกคักหรือมีข้อกำหนด โดยใช้กีฬาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ระหว่างเด็กและเยาวชนด้วยกัน

6. การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานเป็นกลุ่ม เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือประสานงานกับผู้อื่นและปลูกฝังการใช้ชีวิตแบบประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกัน การปรับทัศนคติและการค้นหาสุนทรียภาพเพื่อการพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการพัฒนาความสามารถพิเศษ และการมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเด็กและเยาวชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ และเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ลักษณะของกิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมชมรม ด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น กิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ เช่น กีฬา การแข่งขันประกวด การเขียนเรียงความ การแต่งคำกลอน การพูดปราศรัย การได้วาที ฯลฯ รวมทั้งการเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การทัศนศึกษานอกสถานที่ การอบรมด้านศาสนา จริยธรรมและศีลธรรม โดยการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาให้การอบรมแนะนำเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ การให้บริการแก่ชุมชนหรือสังคมภายนอก ฯลฯ

4. ระยะเวลาการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรม

จากโปรแกรมการฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีโปรแกรมหลักอยู่ 3 โปรแกรม คือ โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง และโปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว สามารถนำมากำหนดขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรมได้ดังนี้

1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น มีระยะเวลาการฝึกอบรม ตั้งแต่ 1 – 6 เดือน โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม 2 – 4 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย 1 เดือน
2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 6 – 18 เดือน โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม 5 - 12 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย 3 เดือน
3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 18 – 24 เดือน โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม 13 – 16 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย 3 เดือน

3.2 การจัดการศึกษาในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่างประเทศ

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2543 : 80 - 150) ศึกษาการจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่างประเทศ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดการศึกษาของสถานพินิจฯ ต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย สิงคโปร์และญี่ปุ่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 กรณีศึกษา : ประเทศสหรัฐอเมริกา

การจัดการศึกษาในสถานฝึกและอบรมของเมืองโพล รัฐฟลอริดา (Polk County Juvenile Boot Camp) จะใช้เวลาในการเรียนอย่างน้อยวันละ 5 ชั่วโมงของแต่ละวัน วิชาที่จัดให้เรียน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เพศศึกษาและคอมพิวเตอร์ ทุกห้องเรียนจะมีคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เพื่อช่วยในการสอน คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษา ครูฝึกจะอยู่ในห้องเรียนด้วยและพร้อมที่จะช่วยเหลืออาจารย์ที่มาสอนทันทีถ้าจำเป็น ในแต่ละวันจะใช้เวลาประมาณ 60 นาที สำหรับการให้คำปรึกษา ปัญหาแบบกลุ่ม โดยการว่าจ้างที่ปรึกษาผู้ได้รับใบอนุญาตเกี่ยวกับด้านสุขภาพจิตมาเป็นที่ปรึกษา สัปดาห์ละ 3 ครั้ง โดยเน้นการบำบัดแบบใช้เหตุผล ส่วนอีก 2 ครั้งเน้นการบำบัดแก้ไข การคิดสิ่งเสพติด ในกรณีจำเป็นอาจจัดให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เยาวชนบางคนจะถูกเลือกให้เป็นตัวเตอร์

เพื่อช่วยอาจารย์ที่สอนและเพื่อนเยาวชนด้วยกัน เยาวชนจะต้องอยู่ในความสงบตลอดเวลาที่อยู่ระหว่างการฝึกและอบรม เรียกว่ากฎการเงียบ ยกเว้นขณะที่อยู่ในห้องเรียนและขณะให้คำปรึกษา

ระยะเวลาในการฝึกและอบรมประมาณ 4 เดือน การประเมินผล

ความก้าวหน้าในการฝึกและอบรมใช้วิธีเลื่อนระดับเป็น 4 ระดับ โดยใช้สีหมวก 4 สีเป็นสัญลักษณ์ การวัดผลจะต้องมีความก้าวหน้าด้านการฝึกแบบทหาร การปฏิบัติตามคำปรึกษาแนะนำ ด้านจิตวิทยาและด้านการศึกษา จึงจะได้รับการปรับระดับขั้นและเปลี่ยนสีหมวก คณะผู้ให้การบำบัดแก้ไข จะต้องจัดประชุมประเมินผลความก้าวหน้าของเยาวชนแต่ละคน เดือนละครั้ง ประกอบด้วยเยาวชน ผู้ปกครอง ครูฝึก ผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา และผู้สอดคล้องดูแลหลังปล่อยจากสถานฝึกและอบรมแล้ว จัดทำรายงานข้อเสนอแนะผลการฝึกอบรมของเยาวชนเพื่อรายงานให้หัวหน้าสถานฝึกและอบรม ผู้ช่วยหัวหน้าสถานฝึกและอบรมและครูฝึก เพื่อพิจารณาว่าเยาวชนควรที่จะได้รับการเลื่อนระดับสูงขึ้นหรือไม่ และจะมีการจัดพิธีมอบหมวกสีใหม่ให้แก่เยาวชนที่มีความก้าวหน้า สำหรับเยาวชนที่ไม่ได้เข้ารับการเลื่อนระดับจะได้รับการเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรในสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข โดยจะให้เวลา 7-14 วันในการแก้ไขข้อบกพร่องนั้น หากยังไม่สามารถแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจแล้ว เยาวชนนั้นจะถูกลดระดับสีหมวกไปหนึ่งขั้นหรือซ้ำชั้นในหมวกสีเดิม เมื่อมีความก้าวหน้าจนได้เปลี่ยนสีหมวกไปเป็นลำดับที่สอง (ผ่านการฝึกมาประมาณ 30 วัน) จะได้รับสิทธิพิเศษเพิ่มขึ้นเช่น ได้รับอนุญาตให้ใช้โทรศัพท์ได้ 5 นาทีต่อสัปดาห์ ได้รับการเยี่ยมจากครอบครัวได้นาน 1 ชั่วโมง และจะมีเวลาเป็นส่วนตัว 1 ชั่วโมงต่อวัน เมื่อได้เปลี่ยนสีหมวกไปเป็นลำดับที่ 3 (ผ่านการฝึกประมาณ 60 วัน) เยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับอนุญาตให้ใช้โทรศัพท์ได้นาน 10 นาทีต่อสัปดาห์ สามารถรับจดหมายได้เพิ่มมากขึ้น สามารถเก็บรูปภาพอื่นไว้ได้และมีกลุ่มสังสรรค์ได้ ในเดือนที่ 4 ครูฝึกจะเริ่มใช้วิธีฝึกความซื่อสัตย์ โดยให้โอกาสผู้เข้ารับการฝึกอบรมลงโทษตนเองเมื่อประพฤติตนผิดระเบียบ โดยการวัดพื้นจนกว่าครูฝึกจะบอกให้หยุด เยาวชนจะต้องผ่านทุกขั้นตอนของการฝึกและอบรมจึงจะสามารถเข้าสู่กระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อกลับเข้าสู่ชุมชน

เจ้าหน้าที่ของสถานฝึกและอบรม

1. หัวหน้าสถานฝึกและอบรม จะเป็นเจ้าหน้าที่บริหารของหน่วยงานนาวิกโยธินที่เกาะแพร์ริส และจบการศึกษาปริญญาโททางด้านจิตวิทยา หรือเคยเป็นเจ้าหน้าที่แก้ไขและฟื้นฟูที่มีประสบการณ์นาน 15 ปี
2. ผู้ช่วยหัวหน้าสถานฝึกและอบรม จะเป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานอำเภอ และได้รับใบรับรองจากรัฐในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขและฟื้นฟู มีหน้าที่ควบคุมดูแลการฝึกในแต่ละวัน

3. เลขานุการของสถานฝึกและอบรม เป็นผู้ทำหน้าที่งานธุรการของสถานฝึกและอบรม

4. ครูฝึกส่วนใหญ่จะเคยเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่แก้ไขฟื้นฟูซึ่งเป็นผู้ใหญ่ เคยผ่านการเป็นทหาร

5. ครูฝึกอาวุโส 4 คน คัดเลือกขึ้นมาจากครูฝึก มีหน้าที่ดูแลควบคุมการฝึกอบรมและสังเกตความก้าวหน้าของเยาวชนแต่ละคน

6. อาจารย์ที่สอนทางด้านวิชาการ ว่าจ้างและควบคุมโดยคณะกรรมการโรงเรียนประจำเมืองโพค

7. ที่ปรึกษาทางด้านจิตวิทยาจะต้องมีใบอนุญาตให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต ว่าจ้างโดยมลรัฐ

8. พยาบาลมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับสุขภาพของเยาวชน

ในกรณีที่ครูฝึกที่ยังไม่ได้รับใบรับรองจากรัฐจะต้องจัดให้มีการฝึกและอบรมเพิ่มเติม โดยเจ้าหน้าที่บำบัดแก้ไขฟื้นฟู โดยจะต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเป็นเวลา 550 ชั่วโมง ส่วนเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ จะต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เป็นเวลา 640 ชั่วโมง เจ้าหน้าที่ของสถานฝึกและอบรมทุกคนจะต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับนโยบายของกรมยุติธรรมเพื่อเยาวชน และเทคนิคการป้องกันเหตุวิกฤติเป็นเวลา 40 ชั่วโมง โดยใน 40 ชั่วโมงนี้จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อถือ การดูแลเอาใจใส่ ความเป็นพลเมืองของชาติ ความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน ความเคารพ ความรับผิดชอบและความศรัทธา โดยให้นำหัวข้อดังกล่าวไปอบรมให้กับเยาวชนด้วย

การวัดผล

การวัดความก้าวหน้าของเยาวชนที่เข้าสู่โปรแกรมการฝึกและอบรม มีวิธีวัดผล 3 วิธี คือ

1. จำนวนหน่วยกิตที่ได้รับขณะเรียนอยู่ในสถานฝึกและอบรม
2. เกรดเฉลี่ยที่ได้ในระหว่างเรียนอยู่ในสถานฝึกและอบรม
3. ความก้าวหน้าในการเรียนจนได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาทั่วไป

นอกเหนือจากการวัดผลทั้ง 3 วิธี ดังกล่าวข้างต้นแล้ว อาจวัดผลได้จากการที่เยาวชนสามารถสมัครสอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนหรือสามารถสมัครเข้าฝึกวิชาชีพในสถาบันต่าง ๆ

3.2.2 กรณีศึกษา : ประเทศสหราชอาณาจักร

โปรแกรมการศึกษาในสถาบันฝึกอบรมเยาวชนผู้กระทำผิด ได้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือจัดตัวต่อตัวให้ในวันธรรมดาช่วงเย็นและวันหยุด การจัดการศึกษา

อยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมและต้องเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบ ทั้งต้องเพิ่มทักษะแก่ผู้ถูกควบคุม เพื่อให้ผู้ถูกควบคุมเตรียมความพร้อมกลับสู่สังคมต่อไป

สำหรับผู้ถูกควบคุมที่อายุต่ำกว่า 17 ปี หลักสูตรการศึกษาและอบรมระหว่างวันธรรมดาในแต่ละสัปดาห์ต้องมีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 15 ชั่วโมง

สำหรับผู้ถูกควบคุมที่อายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ หรือสติปัญญาอ่อน จะต้องจัดการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมต่อความต้องการในระหว่างวันธรรมดา

สำหรับผู้ถูกควบคุมหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปที่ต้องคำพิพากษาจำคุก หรือถูกจำคุกเพราะการผิดใจ ศาลอาจส่งไปควบคุมในสถาบันฝึกอบรมเยาวชนผู้กระทำความผิดแทนการจำคุก จะได้รับการบริการด้านการศึกษา หากผู้ถูกคุมขังมีความประสงค์ที่จะพัฒนาการศึกษาของตน

หลักสูตรการฝึกอบรม

ต้องดำเนินการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมในสถาบันฝึกอบรมเยาวชนผู้กระทำความผิดขึ้น ตามคำสั่งของ Secretary of States

หลักสูตรการฝึกอบรมดังกล่าวต้องส่งเสริมให้ผู้ถูกควบคุมมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และการส่งเสริมทักษะเพื่อพัฒนาผู้ถูกควบคุมให้สามารถประกอบอาชีพที่เหมาะสม ภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวต่อไป

หลักสูตรการฝึกอบรมต้องเน้นให้ผู้ถูกควบคุมเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ตัวอย่างหลักสูตรการศึกษาของทางสถาบันฝึกอบรมเยาวชนผู้กระทำความผิด สวิน เฟน ฮอล ได้แก่

- การบำบัดการกระทำผิดทางเพศ ซึ่งเป็นโปรแกรมหลักใช้เวลารวม 90 หน่วย
- ทักษะการรับรู้ การใช้เหตุผล และการฟื้นฟู รวม 35 หน่วย
- ทักษะการพัฒนาความคิด รวม 20 หน่วย
- การควบคุมความโกรธ รวม 8 หน่วย
- การจัดกลุ่มบำบัด หรือพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำ ความผิดรวม 5 วัน โดยมุ่งเน้นเนื้อหาป้องกันการคิดยาเสพติด สุรา หรืออันตราย
เนื่องมาจากพฤติกรรมการขับรถ เป็นต้น

นอกจากนี้ มีวิชาพลศึกษาซึ่งไม่เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรของสถาบันแห่งนี้ โดยผู้เลือกเรียนวิชานี้จะได้รับหน่วยกิต 2 หน่วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมี 2 คน คนหนึ่งจะรับผิดชอบดูแลในห้องกายบริหาร ส่วนอีกคนหนึ่งจะดูแลการเล่นที่เล่นเป็นทีมในโรงยิมหรือสนามกีฬา โดยปกติ

ในแต่ละสัปดาห์จะจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา 1 ชั่วโมงในช่วงวันธรรมดา และ 2 ชั่วโมงในช่วงวันหยุด

3.2.3 กรณีศึกษา : ประเทศญี่ปุ่น

การจัดการศึกษาสำหรับการแก้ไข บำบัด พิ้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานฝึกอบรมของประเทศญี่ปุ่น มีดังนี้

1) สภาพการดำเนินงาน

สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. Primary training school จัดให้สำหรับเด็กอายุ 14 - 16 ปี
2. Middle training school จัดให้สำหรับเด็กอายุ 16 - 20 ปี
3. Special training school จัดให้สำหรับเด็กอายุ 16 - 23 ปี ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการการศึกษาเป็นพิเศษ เช่น อาจมีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ ในระดับที่ไม่รุนแรง

4. Medical training school จัดให้สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย หรือจิตใจอย่างรุนแรง

ในปี ค.ศ. 1977 สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ได้ปรับปรุงการแก้ไขบำบัด โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อปรับปรุงโปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น สำหรับผู้กระทำผิดกฎหมาย จราจร และความคิดอื่นที่เป็นฐานความผิดเล็กน้อยไม่รุนแรง
2. เพื่อพัฒนาและจัดเตรียมการศึกษาที่เหมาะสมในสถานพินิจแต่ละแห่ง โดยให้มีหลักสูตรแนะแนวเกี่ยวกับการดำรงชีวิต การศึกษาทางด้านอาชีพ การศึกษาวิสามัญทั่วไป และการศึกษาพิเศษ ตลอดจนโปรแกรมการทำผิดด้านร่างกาย และจิตใจสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา

การเปลี่ยนแปลงครั้งนั้น ยังผลให้สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในญี่ปุ่น มีลักษณะเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ (โดยใช้ระยะเวลาในการให้การฝึกอบรมเป็นเกณฑ์) ได้แก่

1. สถานฝึกอบรมระยะสั้น ซึ่งรับเด็กที่กระทำผิดเล็กน้อยไม่รุนแรง โดยจัดฝึกอบรมอย่างเข้ม ระหว่าง 4-5 เดือน
2. สถานฝึกอบรมระยะยาว จัดไว้สำหรับเด็กที่มีความประพฤติร้ายแรงกว่ากลุ่มแรก ซึ่งการฝึกอบรมระยะสั้นไม่เพียงพอสำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเด็กและเยาวชนได้ โดยมีช่วงเวลาการฝึกอบรมประมาณ 2 ปี

2) รูปแบบการจัดการศึกษาเด็กและเยาวชนในสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน มีภารกิจในการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนทั้งการศึกษาสายสามัญและการฝึกหัดอาชีพ ร่วมกับการบำบัดรักษาทางการแพทย์ และการให้การปรึกษาแนะแนวต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต อย่างปกติในสังคม การจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนผู้กระทำความผิดในสถานฝึกอบรมในประเทศไทย ญี่ปุ่นในด้านต่างๆ มีดังนี้

(1) จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานฝึกอบรมมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาสามัญ และความสามารถในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในการดำรงชีวิตอย่างปกติเมื่อกลับเข้าอยู่ในสังคม โดยมุ่งใช้การศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล

(2) หลักสูตรและเนื้อหาสาระ

หลักสูตรการศึกษาในสถานฝึกอบรมจะจัดเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างกลมกลืนจนดูเหมือนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้เพราะการให้การศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งของการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน ในที่นี้ขอกกล่าวถึงโปรแกรมการบำบัดแก้ไขเด็กซึ่งเกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาเท่านั้น เนื่องจากความมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ดังนั้น สถานฝึกอบรมจึงจัดเตรียมโปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนไว้อย่างหลากหลาย มีทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว โดยโปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู นั้นจะใช้วิธีการให้การศึกษาและการพัฒนาทักษะทางสังคม ร่วมกับการบำบัดรักษาทางการแพทย์ ในการนี้ สถานฝึกอบรมแต่ละแห่งมีการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนเป็นลำดับแรกก่อนนำเด็กและเยาวชนเข้าสู่โปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การตรวจสภาพร่างกาย การทดสอบทางจิต การสัมภาษณ์ เป็นต้น โดยใช้ข้อมูลการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนในขั้นตอนที่บ้านจำแนกเด็กและเยาวชน ได้จำแนกไว้แล้ว (ในการเสนอความเห็นต่อศาล ในระหว่างการพิจารณาคดี) มาพิจารณาประกอบด้วย แต่การจำแนกประเภทในขั้นตอนนี้จะมีความแตกต่างจากการจัดจำแนกในครั้งนั้นในรายละเอียด กล่าวคือ การจำแนกของบ้านจำแนกเด็กและเยาวชน เป็นไปเพื่อกำหนดแนวทางอย่างกว้างๆ ว่าควรจะใช้วิธีการใดสำหรับเด็กและเยาวชนผู้นั้น เช่น ปลดปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไข หรือให้ฝึกอบรมในสถานฝึกอบรมต่างๆ เป็นต้น แต่การจำแนกประเภทในขั้นตอนของสถานฝึกอบรม เป็นไปเพื่อกำหนดว่าเด็กและเยาวชนผู้นั้นมีความเหมาะสมหรือสมควร จะเข้ารับการศึกษาในโปรแกรมใด และเพื่อกำหนดระยะเวลาการอยู่ฝึกอบรมในสถานฝึกอบรม

อย่างคร่าวๆ ว่าระยะสั้น หรือระยะยาว (การกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมที่แน่นอนจะขึ้นอยู่กับผล
การประเมินความก้าวหน้าในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเป็นระยะๆ ด้วย)

โปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่จัดให้สำหรับเด็กและเยาวชนในญี่ปุ่นนั้น
จะหลากหลายมาก ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่ม โอกาสทางเลือกให้แก่เด็กและเยาวชนสามารถเลือก
โปรแกรมการฝึกอบรมได้ตามความต้องการและเหมาะสม โปรแกรมที่จัดไว้จะหลากหลายจน
ครอบคลุมลักษณะที่แตกต่างกันของเด็กและเยาวชนแต่ละราย

โปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีทั้ง โปรแกรมระยะสั้นและระยะยาว
โปรแกรมระยะสั้นจะมีไว้สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายในฐานความผิดเล็กน้อย
เช่น ผิดกฎหมายควบคุมการจราจร การจับขังโดยประมาทจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น
หากความผิดฐานที่รุนแรงกว่านั้นหรือพิจารณาแล้วเห็นว่า เด็กควรได้รับการแก้ไขโดยใช้เวลานาน
จะใช้โปรแกรมต่างๆ ในระยะยาว หากพิจารณาหลักสูตรระยะยาว พบว่าโปรแกรมส่วนใหญ่เป็น
โปรแกรมที่มุ่งทางด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะทางสังคม โปรแกรมที่มุ่งการบำบัดรักษาทาง
การแพทย์มีเพียง โปรแกรมเดียวเท่านั้น

โปรแกรมทางด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่

1. การศึกษาสายสามัญ หลักสูตรนี้เป็นการจัดการศึกษาวิชาสามัญ
เหมือนกับโรงเรียนปกติทั่วไป โดยจัดเป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอน
ปลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนที่ต้องการศึกษาต่อหลังจากได้รับการปล่อยตัว
จากสถานฝึกอบรมแล้ว สถานฝึกอบรมแต่ละแห่งอาจจัดได้ทั้ง 2 ระดับ หากได้รับงบประมาณ
สนับสนุนจากรัฐบาล (ผ่านกระทรวงยุติธรรม) อย่างเพียงพอหรือบางแห่งจะจัดเพียงระดับเดียว
นักเรียนในสถานฝึกอบรมที่สำเร็จการศึกษาสายสามัญจะได้รับการรับรองให้สามารถสอบเข้า
มหาวิทยาลัยได้เหมือนนักเรียนปกติ

2. การศึกษาสายอาชีพและการแนะแนวอาชีพ หลักสูตรนี้มีไว้เพื่อให้การ
ฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพตามที่กำหนดในกฎหมายการฝึกอบรมด้านอาชีพ สำหรับการศึกษาสายอาชีพ
สถานฝึกอบรมแต่ละแห่งสามารถกำหนดรายวิชาบรรจุเข้าในหลักสูตรสายอาชีพของสถานฝึกอบรม
ได้โดยอิสระ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น ความต้องการของตลาดแรงงาน วัตถุประสงค์ใน
การประกอบอาชีพ เป็นต้น การศึกษาสายอาชีพนี้จัดไว้สำหรับใน primary training school และ middle
training school อย่างไรก็ตาม การจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพจะพยายามจัดตามความต้องการของเด็ก
และเยาวชนมากที่สุด หากอาชีพที่เด็กและเยาวชนต้องการฝึกไม่มีกำหนดใน โปรแกรมการฝึกอบรม
สถานฝึกอบรมสามารถเสนอความต้องการมายังกระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะพยายามจัดเตรียมการ
ฝึกอบรมอาชีพให้เป็นไปตามความต้องการของเด็กและเยาวชนมากที่สุด

3. การศึกษาเพื่อแนะนำการดำเนินชีวิต เป็นโปรแกรมการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเองและอยู่รอดในสังคมได้อย่างมีความสุข หลักสูตรนี้จึงต้องอาศัยนักจิตวิทยาการศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ ครูแนะแนว เป็นผู้แนะแนวเด็กและเยาวชน

4. การศึกษาพิเศษ เป็นหลักสูตรที่จัดไว้สำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องการการบำบัดรักษาทางด้านจิตใจหรืออารมณ์

(3) ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. โปรแกรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนจะมีทั้งระยะสั้นและระยะยาวขึ้นอยู่กับระยะเวลาการฝึกอบรม ซึ่งจะพิจารณาตามฐานความคิดว่ารุนแรงหรือไม่ และในแต่ละระยะจะจัดประเภทการศึกษาสายสามัญสำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องการเรียนสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องการเรียนสายอาชีพ การศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ โปรแกรมการศึกษาที่จัดไว้สำหรับเด็กและเยาวชนจะมีความหลากหลายมาก เพื่อเพิ่มทางเลือกในการฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนสามารถเลือกโปรแกรมการศึกษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของคนได้มากขึ้น เมื่อเด็กและเยาวชนเลือกโปรแกรมการศึกษาของตนได้แล้ว เด็กและเยาวชนจะได้เรียนตามโปรแกรมนั้นๆ จนจบหลักสูตร แต่เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะเปลี่ยนโปรแกรมการศึกษาได้เมื่อพบว่าตนเองไม่ชอบ แต่ระยะเวลาการฝึกอบรมจะต้องเริ่มต้นใหม่ เด็กและเยาวชนจะเรียนตามโปรแกรมการศึกษาที่เลือกเพียง 1 โปรแกรม เช่น ถ้าเลือกเรียนสายสามัญก็จะเรียนสายสามัญอย่างเดียว ถ้าเลือกสายอาชีพก็จะเรียนสายอาชีพอย่างเดียวและเลือกเพียงวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง เช่น ช่างเชื่อม ช่างกลคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. มีการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลเป็นลำดับแรกว่าเด็กและเยาวชนคนใดมีความเหมาะสมที่จะจัดเข้าในโปรแกรมการศึกษาแบบใด โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กและเยาวชนแต่ละคน เกณฑ์ในการจัดเด็กและเยาวชนเข้ามาสู่หลักสูตรต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ให้ จะจำแนกตามความต้องการของเด็กและเยาวชน ร่วมกับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญในสถานฝึกอบรมที่ได้จากวิธีการต่างๆ เช่น การตรวจสุขภาพร่างกาย การทดสอบทางจิตวิทยา เป็นต้น

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานฝึกอบรมจะมีทั้งการเรียนการสอนภายในสถานฝึกอบรม โดยครูผู้สอนหรือวิทยากรที่รับเชิญจากภายนอก และวิธีการอนุญาตให้เด็กและเยาวชนสามารถไปศึกษา หรือฝึกงานในสถาบันการศึกษา หรือสถานประกอบการภายนอกได้

ชั่วคราว โดยจัดให้เรียนเฉพาะในเวลากลางวันและกลับเข้ามาพักภายในสถานฝึกอบรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายๆ ไป นอกจากนี้ภายในสถานฝึกอบรมมีการจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยเด็กและเยาวชนสามารถเรียนได้อย่างเด็กปกติทั่วไปและไม่ต้องออกไปภายนอกสถานฝึก อย่างไรก็ตาม สถานฝึกอบรมอาจสำรวจความต้องการในการศึกษาของเด็กและเยาวชน แล้วเสนอไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ซึ่งอาจมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเพิ่มทางเลือกในการศึกษาได้ตามความต้องการของเด็กและเยาวชน ได้มากขึ้น

4. การเรียนการสอนมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนรายบุคคล เห็นได้จากการกำหนดตารางการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ซึ่งแตกต่างกัน เช่น การจัดเด็กและเยาวชนเข้าชั้นเรียนจะแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ เพียงไม่กี่คน แต่มีหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มเกิดจากการรวมเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการในการเรียนหลักสูตรและวิชาเดียวกันและจะเรียนในเวลาเดียวกัน การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมีความยืดหยุ่น ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนหรือประกอบกิจกรรมตามตารางของตนได้ทุกคน โดยถ้ามีครูและห้องเรียนตอบสนองอย่างเพียงพอ และการจัดเวลาของเด็กและเยาวชนจะมีความยืดหยุ่น เช่น หากเด็กและเยาวชนบางคนต้องพบนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ในเวลาที่จะเข้าห้องเรียน ก็สามารถพบได้ เป็นต้น

5. การเรียนการสอนไม่เพียงมุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจในวิชาการสามัญ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพ (แล้วแต่เด็กและเยาวชนจะเลือกเรียน) แต่จะสอดแทรกหลักสูตรและวิชาต่างๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปด้วย โดยจัดสร้างสนามกีฬาในร่ม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมทางสังคม และการบำเพ็ญประโยชน์ควบคู่กันไปด้วย รวมทั้งการจัดบรรยากาศของสถานที่และภายในห้องเรียนให้เหมือนเด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมปกติ

(4) ด้านครูผู้สอน

ครูผู้สอนในสถานฝึกอบรมส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ ในสาขาที่ตนทำการสอน บางส่วนสำเร็จการศึกษาทางด้านจิตวิทยา และครูที่เข้ามาสอนได้ในสถานฝึกอบรมจะต้องผ่านการสอบคัดเลือก โดยสอบข้อเขียนและการสัมภาษณ์ (จะทดสอบความรู้ความสามารถทั่วไป และทดสอบความสามารถเฉพาะทางเกี่ยวกับการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาสังคม เป็นต้น) และต้องผ่านการตรวจสอบทางด้านจิตวิทยา เมื่อผ่านการคัดเลือกแล้ว ก่อนการปฏิบัติงานครูผู้สอนจะได้รับการฝึกอบรมความรู้และความพร้อมสำหรับการสอนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นเวลา 3 เดือนและมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นระยะๆ ในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งในระดับสูงต้องมีการสอบเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง และเมื่อได้รับการคัดเลือกจะต้อง

ฝึกอบรมเพื่อเตรียมปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆ ด้วย สำหรับเนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมให้แก่ครูผู้สอนก่อนการปฏิบัติงานและขณะปฏิบัติด้านการสอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กกระทำผิด จิตวิทยาเด็กและจิตวิทยาสำหรับการสอนเด็กที่มีปัญหาและกระทำผิด รวมทั้งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบำบัดแก้ไขเด็กกระทำผิด ซึ่งเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนควรรู้และเข้าใจเพื่อให้เข้าใจเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นและทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(5) ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเด็กและเยาวชนในรายวิชาต่าง ๆ จะใช้วิธีวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกับการวัดและประเมินผลในโรงเรียนปกติ กล่าวคือมีการใช้วิธีสอบวัดผลทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทัศนคติว่าผ่านวัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่ตั้งไว้หรือไม่ เมื่อเด็กและเยาวชนผ่านการประเมินตามที่กำหนดแล้ว เด็กและเยาวชนจะได้รับการรับรองว่าผ่านการฝึกอบรมนั้นๆ เช่น ใบรับรองว่าสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ ใบรับรองสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือสำเร็จการศึกษาระดับวิชาชีพใดๆ เป็นต้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถนำไปรับรองการสมัครงานของตนได้หลังจากได้รับการปล่อยตัวแล้ว

สำหรับการวัดและประเมินผลเด็กและเยาวชนรวมยอดว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก้าวหน้าเพียงใดหลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้ว เพื่อนำไปพิจารณาประกอบการปล่อยตัว จะมีวิธีการโดยการจัดระดับการแก้ไขบำบัดเด็กและเยาวชนเป็น 3 ระดับในแต่ละระดับจะมี 2 ระดับย่อย ได้แก่ ระดับสูง และระดับต่ำ เด็กที่รับเข้ามาใหม่จะเข้าอยู่ในระดับต่ำแล้วเลื่อนไปเป็นระดับที่สูงกว่า หากผลการประเมินมีความก้าวหน้าก็จะได้รับการเลื่อนระดับไปในระดับที่ 2 หากมีความก้าวหน้าระดับมาก ก็อาจจะได้รับการพิจารณาเลื่อนระดับได้ 2 ชั้นในเวลาเดียวกัน แต่หากผลการประเมินเป็นไปในทางที่ไม่ดีก็อาจถูกลดระดับลงได้ การปรับขึ้นและปรับลดระดับโดยปกติจะใช้เวลาพิจารณาพฤติกรรมเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับเกณฑ์การประเมินจะพิจารณาจากผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลการเรียนประกอบกัน

มีข้อสังเกตว่า การกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมจะขึ้นอยู่กับการพิจารณาของสถานฝึกอบรมนั่นเองอย่างอิสระ ภายหลังจากการประเมินพัฒนาการของเด็กและเยาวชนโดยไม่ติดขัดกับเงื่อนไขคำสั่งของศาลอย่างเช่นในกรณีประเทศไทย

3.2.4 กรณีศึกษา : ประเทศออสเตรเลีย

การจัดการศึกษาและอบรมวิชาชีพในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีความสำคัญอย่างมากในการอบรมแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ สามารถกลับไปอยู่ในสังคมและชุมชนอย่างปกติสุข และเพื่อให้มีโอกาสดูแลต่อหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาตามกฎหมายขององค์การสหประชาชาติ

ซึ่งกล่าวถึงการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกจำกัดเสรีภาพปี ค.ศ. 1990 กฎดังกล่าวสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมไว้ฝึกอบรมในสถานพินิจฯ ต้องได้รับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเข้ากับระบบการศึกษา โดยการจัดโปรแกรมการศึกษาและอบรม ต้องคำนึงถึงพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน รวมถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนแต่ละคนในสถานพินิจฯ เพราะเด็กและเยาวชนอาจประสบปัญหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถานพินิจฯ ทุกแห่งในประเทศออสเตรเลีย มีการจัดโปรแกรมการศึกษาและอบรมวิชาชีพไว้ทุกแห่ง โครงสร้างและคุณภาพของโปรแกรมการศึกษาและอบรมวิชาชีพเหล่านี้ มีความแตกต่างกันในแต่ละรัฐ ส่วนใหญ่แล้ว จะมีโปรแกรมการฝึกอบรมดังนี้

- การฝึกอบรมทักษะในการดำเนินชีวิต
- หลักสูตรการอ่านและเขียน
- หลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์
- หลักสูตรเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย
- สอบเทียบประกาศนียบัตรวิชาสามัญ

ส่วนการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ โดยทั่วไปแล้วจะมีหลักสูตรต่างๆ ดังนี้

- หลักสูตรวิชาชีพช่างโลหะ
- หลักสูตรวิชาชีพช่างไม้
- หลักสูตรวิชาชีพเกี่ยวกับรถยนต์

สถานพินิจบางแห่งจัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยมีการฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาทางไกล ต่อเนื่องจากหลักสูตรที่เด็กและเยาวชนกำลังศึกษาหรือฝึกอบรมก่อนถูกส่งตัวเข้ารับการอบรมในสถานพินิจฯ สำหรับชุมชนโดยทั่วไปแล้ว เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จะต้องถูกบังคับให้เข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ สำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายในสถานพินิจฯ จะจัดให้เรียนในชั้นเรียนปกติเช่นกัน เด็กและเยาวชนที่มีอายุ 15 ถึง 18 ปี มีสิทธิเลือกจะเข้าเรียนในชั้นเรียนหรือไม่ก็ได้ สถานพินิจฯ หลายแห่งพยายามกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษา โดยส่วนมากจะสนับสนุนด้วยการให้สิทธิพิเศษแก่เด็กและเยาวชนที่เข้าเรียน ตัวอย่างเช่น สถานพินิจ Malmesbury Juvenile Justice Centre ในรัฐ Victoria ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าเรียน โดยจะได้รับเงินโบนัสจำนวนหนึ่ง ถ้าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถสำเร็จหลักสูตร

ปัจจัยหลายประการที่ทำให้การศึกษาและการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ ประสบปัญหา เช่น ในกรณีเด็กเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในสถานพินิจนานพอที่จะจบหลักสูตรการฝึกอบรม เด็กอาจถูกย้ายจากสถานพินิจฯ แห่งหนึ่งไปยังสถานพินิจฯ อีกแห่งหนึ่งก่อนเรียนสำเร็จหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง นอกจากนี้เด็กและเยาวชนจำนวนมากเมื่อเข้าสู่สถานพินิจฯ จะมี

ประสบการณ์ที่ไม่ดีจากโรงเรียน หรือระบบการศึกษา ทั้งนี้เพราะเด็กบางคนได้ออกจากโรงเรียนมาเป็นเวลานาน

อุปสรรคต่อการศึกษาของเด็กและเยาวชนจากการโอนย้าย หรือการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากสถานพินิจฯ การลดอุปสรรคต่อการศึกษาอาจทำได้โดยอนุญาตให้เด็กและเยาวชนออกไปเรียนนอกสถานพินิจฯ ในตอนกลางวันหรือแนะนำเด็กและเยาวชนกลับไปศึกษาต่อหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ หรือจัดระบบการศึกษาทางไกลให้ หรือจัดครูเข้ามาสอนตลอดทั้งปี ติดต่อประสานงานระหว่างสถานพินิจฯ กับหน่วยงานที่จัดการด้านการศึกษาเด็กและเยาวชน โดยให้เด็กและเยาวชนสามารถได้รับหน่วยกิตของวิชาที่เรียนในสถานพินิจฯ เช่นเดียวกันเมื่อกลับเข้ามาสู่ระบบการเรียนปกติ

ความแตกต่างด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนปรากฏขึ้นในสถานพินิจฯ ทุกแห่ง บางครั้งก่อให้เกิดปัญหาความยากลำบากในการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของเด็กแต่ละคน เช่นในรัฐ New South Wales พบว่าเด็กที่อยู่สถานพินิจฯ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 ถึงปี ค.ศ. 1993 มีมากกว่า 60 เชื้อชาติและวัฒนธรรม ทั้งพบว่าการจัดการเรียนการสอน และการฝึกอบรมในสถานพินิจฯ เป็นไปอย่างล่าช้า สำหรับการจัดให้เด็กและเยาวชนที่เป็นชนพื้นเมือง สถานพินิจฯ ส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ได้จัดหลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนเผ่าอบอริจิน ชนพื้นเมืองของประเทศออสเตรเลีย ไว้ในหลักสูตรการเรียนของสถานพินิจฯ บางแห่งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ชนเผ่าอบอริจิน หรือเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ที่ Riverina Juvenile Justice Centre ในรัฐ New South Wales ได้จัดหลักสูตรภาษาอบอริจิน เช่น วิชาอักษรศาสตร์ ศิลป ดนตรีและเต้นรำ แต่อย่างไรก็ตามโปรแกรมการศึกษายังไม่เพียงพอสำหรับเด็กชนพื้นเมืองที่จะเรียน และได้เสนอวิธีผสมผสาน ระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ โดยเน้นความสำคัญด้านทักษะในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน เพื่อให้สามารถกลับไปอยู่ในสังคมและชุมชนอย่างปกติสุข

ได้มีข้อเสนอแนะให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจฯ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับความต้องการด้านการจัดการศึกษาและอบรมของเด็กและเยาวชน และจัดให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสอภิปรายถกเถียงกัน ในแนวคิดและประเด็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการให้คำปรึกษา นอกจากนี้ควรจัดให้มีกระบวนการประเมินผลการศึกษาและการประกอบอาชีพ ซึ่งกำหนดโดยเด็กและ เยาวชนเอง และส่งเสริมให้ยอมรับกลไกของสถานพินิจฯ ที่เหมาะสมในแต่ละรัฐ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาและ โปรแกรมวิชาชีพ

3.2.5 กรณีศึกษา : ประเทศสิงคโปร์

โปรแกรมอบรมแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. การศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ

การศึกษาวิชาสามัญ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การให้การศึกษาในระดับสามัญพื้นฐาน เพื่อให้มีความรู้ที่จะศึกษาวิชาชีพต่อไปประกอบอาชีพ และการให้การศึกษาในระดับวิชาสามัญ เด็กและเยาวชนจะต้องผ่านการทดสอบความรู้เพื่อจัดการเรียนให้ตามพื้นฐานความรู้เดิม กระทรวงศึกษาธิการจะรับผิดชอบในการจัดครูผู้สอน อุปกรณ์การเรียน การทดสอบความรู้ ด้วยมาตรฐานเดียวกับเด็กและเยาวชนภายนอกสถานฝึกและอบรม

การศึกษาวิชาชีพ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การสอนที่จัดโดย Vocational Institutional Training Board ผู้จบการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตร ประเภทหนึ่ง อีกประเภท คือ การฝึกวิชาชีพเฉพาะด้าน เป็นวิชาชีพที่ทางสถานฝึกและอบรมไปรับงานมาจากโรงงาน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกหัดทำรวมทั้งมีรายได้

2. การฝึกอบรมด้านศีลธรรม จะจัดให้หน่วยงานทางศาสนาทั้งรัฐและเอกชน เข้าไปให้การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ตามลัทธิความเชื่อของแต่ละคนรวมทั้งประกอบกิจกรรมทางศาสนา

3. กิจกรรมสันตนาการและการพักผ่อน จัดให้มีทุกวัน โดยเจ้าหน้าที่สถานฝึกและอบรมเอง นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาจัดกิจกรรมต่างๆ สถานฝึกและอบรมจัดอุปกรณ์กีฬา คนตรี ฯลฯ ไว้ให้เด็กและเยาวชนได้ผ่อนคลายด้วย

4. ความรู้เกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4.1 ประวัติความเป็นมา (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน : 2546)

ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดตามกฎหมาย ศาลได้แต่พิเคราะห์ถึงความเหมาะสมกับความผิด และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็ก ต่อมาในปี พ.ศ. 2450 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนคัดค้านแดนขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยให้อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียนดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็กที่กระทำความผิดซึ่งมีอายุระหว่าง 10 – 16 ปี เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยส่วนที่เสียหายและปลูกฝังนิสัยที่ดี ต่อมาได้โอนกิจการโรงเรียนคัดค้านแดนให้อยู่ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์

ในปี พ.ศ. 2478 ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาโดยมีบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุในเขตบังคับ (อายุไม่ครบ 15 ปี) ที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพและต่อมาได้ตรา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 ขึ้นใช้บังคับ โดยมีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษ และเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้หนักไปในทางฝึกอบรมไม่ใช่การทำโทษเช่นแต่ก่อน

กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่กระทำความผิดที่มีอายุไม่ครบ 18 ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ไว้เป็นพิเศษ โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนคัดสันดานเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพ พร้อมย้ายจากเกาะสีชังมาตั้งอยู่ที่ ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ได้จัดตั้งเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้ออกกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2501 ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้รับเด็กไว้ฝึกอบรม ณ เขาวงกตสถานบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ส่วนทัณฑสถานวัยหนุ่มยังคงอยู่กรมราชทัณฑ์

พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481 ได้มีบทบัญญัติกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียน และให้ศาลมีอำนาจปกครอง บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็ก ที่ใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบเสียหายบางส่วนหรือทั้งหมดได้ และตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทนกระทรวงศึกษาธิการ และให้มีสารวัตรนักเรียนออกทำการตรวจคราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียนในกรุงเทพฯ ส่วนกรมประชาสงเคราะห์จัดเป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมขึ้น

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำความผิดมาโดยตลอดและเห็นว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ยังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลากหลายประการทั้งกฎหมายที่บัญญัติไว้เฉพาะสำหรับการปฏิบัติต่อเด็กหลังศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติต่อเด็กในระหว่างที่ถูกจับกุมและระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสม และมีผลเสียหายแก่เด็ก จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 โดยมีที่ทำการชั่วคราวตั้งอยู่ที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ส่วนอาคารที่ทำการถาวรได้ก่อสร้างขึ้นในที่ดินราชพัสดุใกล้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านถนนราชินี

การเปิดทำการศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม สำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิตและสิ่งแวดล้อมทั้งปวง ไปพร้อมกับการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ศาลได้ทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิดก่อนแล้ว จึงใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ต่อมากระทรวงยุติธรรมได้เสนอปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนพ.ศ. 2494 ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งต่อมาได้ตรา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2507

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชน เพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสวัสดิภาพของครอบครัว เช่นเดียวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2535 โดยกฎหมายดังกล่าวได้เพิ่มบทบัญญัติให้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดสากลที่ถือว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานอันสำคัญของชุมชน การดำรงอยู่ของครอบครัว หมายถึง การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของสมาชิกทุกคนในครอบครัว และปัญหาครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสภาพจิตใจของทุกคนในครอบครัว รวมทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนชื่อ ของศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและครอบครัว กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เป็นศาลเยาวชนและครอบครัวกับสถานพินิจเด็กและเยาวชน

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ขึ้น ซึ่งมีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัว มาอยู่ภายใต้ สังกัดของกระทรวงยุติธรรม ตามมาตรา 36 ภายหลังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาสังกัดอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ขึ้น มีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยให้มีอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ปัจจุบันมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เปิดดำเนินการแล้วครบทุกจังหวัด ในปี พ.ศ. 2549

ภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีดังนี้

1. ส่งเสริมการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม และมาตรการอื่นๆ
2. ดำเนินการด้านคดีอาญา คดีครอบครัว กำกับการปกครองและการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาและสงเคราะห์ ตลอดจนการติดตามประเมินผล

3. ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

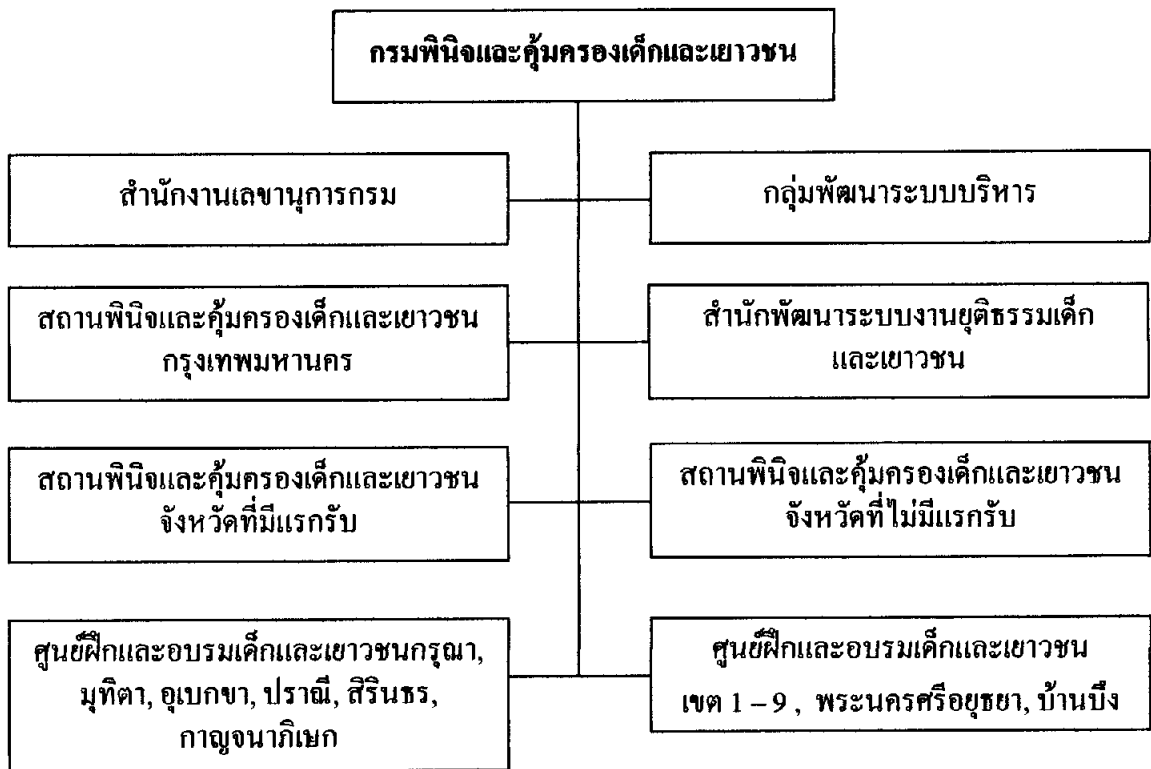
4. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนากฎหมาย การพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนรวมทั้งระบบ รูปแบบ วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับงานคดีและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน

5. พัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการให้เข้าสู่มาตรฐานการบริหารจัดการของภาครัฐ

วิสัยทัศน์ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

“เป็นผู้นำในการพิทักษ์ผู้เยาว์ และคืนเด็กคืนสู่สังคม”

4.2 โครงสร้างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ม.ป.ป.) เอกสารแนะนำกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นนทบุรี : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

4.3 สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

4.3.1 พัฒนาระบบ รูปแบบมาตรฐาน แนวทางปฏิบัติในด้านการพัฒนาระบบบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน งานคดี การจำแนก การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนา สงเคราะห์ และให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การสุขภาพและอนามัยในสถานควบคุม รวมทั้งงานป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

4.3.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม กำกับ ดูแลด้านการพัฒนาระบบบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน งานคดี การจำแนก การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนา สงเคราะห์ และให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การสุขภาพและอนามัยในสถานควบคุมรวมทั้งป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

4.3.3 ประสานความร่วมมือเงิน โยบายด้านการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาและสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

4.3.4 สนับสนุน ให้คำปรึกษาและนำเสนอแนะ โยบายในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่มีปัญหารุนแรง หรือจำเป็นต้องได้รับการบำบัดแก้ไขเป็นพิเศษ ตลอดจนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

4.3.5 ดำเนินกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือเพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก

4.3.6 จัดทำและประสานแผนการปฏิบัติงานของกรมให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวง

4.3.7 กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษา ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการของหน่วยงาน

4.3.8 จัดระบบ สํารวจ จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลหน่วยงานและเป็นศูนย์ข้อมูลของกรม

4.3.9 สํารวจและวิเคราะห์หลักสูตรความจำเป็นในการฝึกอบรมบุคลากรในส่วนที่เป็นศักยภาพเชิงวิชาชีพเฉพาะเพื่อจัดทำแผนและร่วมพัฒนาบุคลากรด้วยรูปแบบต่างๆ และติดตามประเมินผล

4.3.10 จัดทำแผนงบประมาณของกรม

4.3.11 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

4.4 กลุ่มพัฒนาระบบงานพุดินินัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

4.4.1 ศึกษา ค้นคว้าวิเคราะห์เพื่อพัฒนาและกำหนดรูปแบบ ระเบียบ ข้อบังคับ แนวทาง และมาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในสถานควบคุมในด้านการอบรม ดูแลการดำเนินชีวิต การปรับเปลี่ยนนิสัยและพฤติกรรมการศึกษาและฝึกวิชาชีพ

4.4.2 นำเสนอนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชน

4.4.3 นิเทศให้คำปรึกษา และสนับสนุนการดำเนินงานด้านการอบรม ดูแลการดำเนินชีวิตการศึกษาและฝึกวิชาชีพ การปรับเปลี่ยนนิสัย พฤติกรรม และนันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน

4.4.4 ร่วมจัดทำแผนงาน โครงการฝึกอบรมบุคลากร เพื่อพัฒนางานป้องกัน บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู สงเคราะห์เด็กและเยาวชน

4.4.5 ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการให้คำปรึกษาและนำเสนอ นโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจำแนกประเภทการป้องกัน บำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนที่มีปัญหารุนแรงหรือจำเป็นต้องได้รับการบำบัด แก้ไขเป็นพิเศษ

4.4.6 จัดทำแผนรักษาความปลอดภัย และเฝ้าระวัง ศึกษา วิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนา ชักซ้อมแผนการรักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

4.4.7 ร่วมกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานด้านการบำบัด รักษา และฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งการป้องกันและการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

4.5 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รับตัวไว้ฝึกอบรม ภายใต้การควบคุม อภิบาลดูแล ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ด้วยการจัดการศึกษาและยกระดับพัฒนาวิชาสามัญ วิชาชีพ เสริมสร้างจริยธรรม ศิลธรรม วัฒนธรรมของชาติ และท้องถิ่น รักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพอนามัย บำบัด แก้ไข ฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้การสงเคราะห์และติดตาม ตลอดจนดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชน และประสานความร่วมมือหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยใช้กระบวนการศึกษา วิเคราะห์ การจำแนก และวางแผนการบำบัดให้เหมาะสมกับสภาพความจำเป็น และความสามารถของเด็กหรือเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อเตรียมการกลับคืนสู่สังคม

ในประเทศไทยมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั้งหมดจำนวน 17 แห่ง แบ่งออกได้ดังนี้

ส่วนกลาง จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกรุณา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
2. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
3. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)

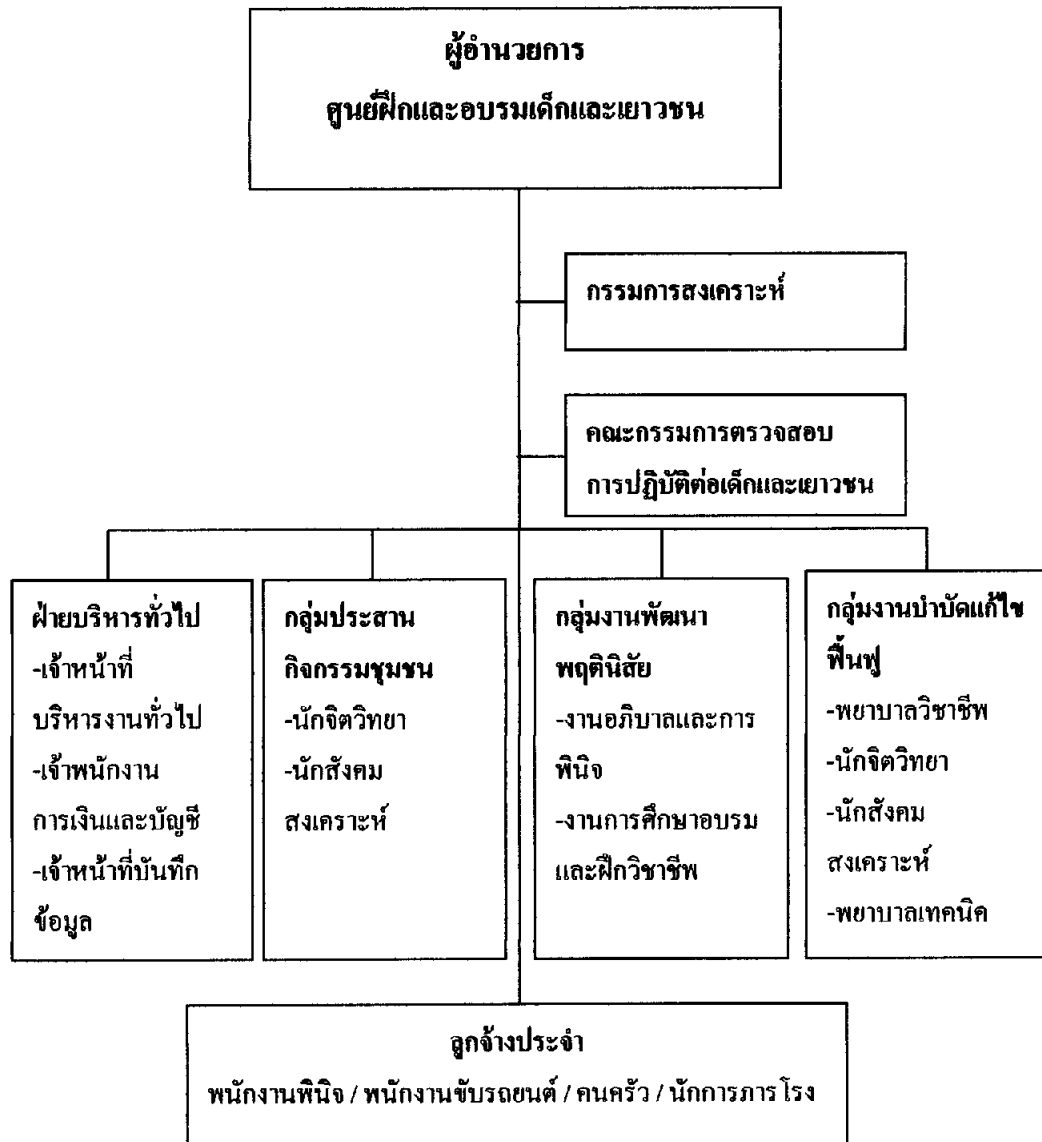
4. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปรานี (สำหรับเด็ก/เยาวชนหญิง)
5. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
6. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
7. ศูนย์ชุมชนบำบัดเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
8. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)

ส่วนภูมิภาค จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

9. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 1 จังหวัดระยอง
10. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี
11. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 3 จังหวัดนครราชสีมา
12. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 จังหวัดขอนแก่น
13. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี
14. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 6 จังหวัดนครสวรรค์
15. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
16. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
17. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดสงขลา

ศูนย์ฝึกและอบรมฯที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วไป จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร ให้การบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน ในด้านการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นหลัก ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ให้การบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในด้านทักษะชีวิต ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง ให้การบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมที่รุนแรง ศูนย์ฝึกและอบรมชุมชนเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้การบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนที่คิดยาเสพติด

โครงสร้างของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ม.ป.ป.) เอกสารแนะนำกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน นนทบุรี : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

การแบ่งงานภายในศูนย์ฝึกและอบรม

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานสารบัญญ งานธุรการ การรับตัวและจัดทำสมุดประวัติและทะเบียนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ตรวจสอบอาชัคและรายงานขอเด็กและเยาวชน งานการเงิน บัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำคำขอ

งบประมาณรายจ่ายประจำปี งานพัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การจัดประชุม ประชาสัมพันธ์ งานอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการและเยี่ยมชมกิจการ การบริหารงานบุคคลเบื้องต้น การรวบรวมและรายงานสถิติข้อมูลต่าง ๆ ประสานงานทั่วไป และจัดเก็บ รักษา ส่งคืนเอกสารหรือทรัพย์สินและเงินฝากของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ดำเนินการเกี่ยวกับ คณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มงานประสานกิจการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำ โครงการและแผน การประสานแผนตาม โครงการข้อตกลงความร่วมมือในงานการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานชุมชน ขยายและแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือด้าน ทรัพยากรและความรู้ทางวิชาการในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้คำปรึกษา แนะนำด้านเด็กและเยาวชน ครอบครัว รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไป หน่วยงานความร่วมมือและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพด้านกิจกรรมชุมชน และประสานเครือข่ายเพื่อการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีปัญหา รุนแรง และที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนประเมิน ติดตามและรายงานผล ประสานความร่วมมือ กับชุมชนเพื่อสร้างความพร้อมในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับสู่สังคม ร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็งกับ ชุมชนเพื่อส่งเสริมป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชนมิให้กระทำผิด และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับ มอบหมาย

3. กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการอภิบาลและ ให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็ก และเยาวชนเพื่อประกอบการจำแนกและติดตามประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผล ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการกำหนดแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเป็น รายบุคคลและดำเนินการตามแผน ควบคุมดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ส่งเสริม และปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย ปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งการรักษาหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และระบอบประชาธิปไตย จัดการศึกษาด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ และจัดทำ แผนการสอน พัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษารวมทั้งการวัดและประเมินผล จัดทำโครงการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรรวมทั้งจัดกิจกรรมนันทนาการ จัดทำแผนรักษาความปลอดภัยและเฝ้าระวัง ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาและชักจูงแผนการรักษา ความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ติดตามประสานงานเกี่ยวกับการศึกษากับหน่วยงานภายในและภายนอกที่ เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เชิงสหวิชาชีพในการจำแนก การกำหนดแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ประเมินและสรุปรายงาน

ผลเพื่อปรับแผนให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย ดำเนินการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัวเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมและพัฒนาทักษะชีวิต ให้การรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ การดูแลอนามัยและสิ่งแวดล้อมในสถานควบคุม ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและให้การสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชน ดำเนินการเกี่ยวกับการขอปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ใต้แก่ ขอปล่อยก่อนกำหนด ขอปล่อยขั้นต่ำ ขอปล่อยปกติ กรณีพิเศษ ลดและขยายระยะเวลาฝึกอบรม การขออนุญาตออกนอกสถานที่ควบคุม การลาเยี่ยมบ้าน การขอย้ายสถานควบคุม ฯลฯ ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนกลับคืนสู่สังคม ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกในองค์กร ในการดำเนินการตามแผนบำบัดและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

5. ลูกจ้างประจำ ประกอบด้วย พนักงานพินิจ คนครัว พนักงานขับรถยนต์ และนักการภารโรง

5.1 พนักงานพินิจ ตามบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งและอัตราค่าจ้างของลูกจ้างประจำหมวดฝีมือพิเศษ ระดับต้น ได้กำหนดให้พนักงานพินิจมีหน้าที่ดังนี้คือ ดูแลความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน รวมทั้งให้คำแนะนำการปฏิบัติงาน การปลูกฝังระเบียบวินัยและการดูแลรักษาระเบียบวินัย ช่วยแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ปฏิบัติหน้าที่รักษาการณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหลบหนี การรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.2 คนครัว มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำรายการอาหารประจำวันของเด็กและเยาวชน ประกอบและจัดเตรียมอาหารตามรายการที่กำหนด จัดแบ่งอาหาร ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานด้านการทำความสะอาดและรักษาความสะอาดอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร รวมทั้งดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยและความสะอาดในโรงครัวและโรงอาหาร จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของเด็กและเยาวชนที่ถูกมอบหมายให้มาช่วยในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.3 พนักงานขับรถยนต์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการขับรถยนต์ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ดูแลรักษาความสะอาดและบำรุงรักษารถยนต์ให้มีสภาพพร้อมที่จะใช้งาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.4 นักการภารโรง มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลรักษา ทำความสะอาดอาคารอำนวยการและบริเวณโดยรอบอาคาร และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและวัยรุ่น

5.1 การเรียนรู้ของผู้เรียนวัยเด็ก

วัยเด็กหรือวัยเรียน เป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปี ซึ่งเด็กในช่วงนี้จะเจริญเติบโต และมีพัฒนาการมากกว่าเด็กก่อนวัยเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

5.1.1 พัฒนาการและการเรียนรู้

อัตราการพัฒนาทางร่างกายของเด็กวัยเรียนจะช้าลง การใช้ร่างกายส่วนต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าทางด้านความคิด ความเข้าใจ และการหาเหตุผลเพื่อมาอธิบายสิ่งต่างๆ ที่ถูกต้องมากขึ้น เด็กจะได้รับอิทธิพลจากโรงเรียน กลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปในสังคมอย่างเห็นได้ชัด ชอบการแข่งขัน และเกาะกลุ่มในเพื่อนเพศเดียวกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หน้าที่ที่เหมาะสมของตนเองในอนาคต

ในวัยเรียนนี้เด็กจะมีความพร้อมตามวัยในด้านต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาและการเรียนรู้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2540:5-6)

- 1) ด้านร่างกาย เด็กวัยเรียนจะเรียนรู้ที่จะใช้ทักษะทางร่างกายที่จำเป็นสำหรับการเล่นเกมต่างๆ
- 2) ด้านสติปัญญา เด็กจะพัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณ พัฒนาการคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน
- 3) ด้านบุคลิกภาพ เด็กจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองในฐานะที่เป็นมนุษย์ เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมวัย พัฒนามาตรฐานจริยธรรม มโนธรรมและค่านิยม และมีความอิสระสามารถที่จะทำอะไรได้ด้วยตนเอง
- 4) ด้านอารมณ์และสังคม เด็กจะเรียนรู้บทบาททางสังคมที่เหมาะสมสำหรับเพศของตน และพัฒนาทัศนคติต่อสังคมและสถาบันสังคม

5.1.2 ทักษะของนักคิดและนักการศึกษา

นักคิดและนักการศึกษาจะกล่าวถึงความพร้อมดังกล่าวข้างต้นเพราะการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการเรียนรู้มิได้มีการแบ่งแยกจากกันโดยเด็ดขาด ส่วนใหญ่จะศึกษามนุษย์ในวัยต่างๆ ต่อเนื่องกันไป โดยที่บางคนอาจศึกษาแบบเจาะลึกเฉพาะเรื่องเฉพาะช่วงวัย ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายกับการทำความเข้าใจกับพัฒนาการและความแตกต่างของความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิพลต่างๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กวัยเรียน ชื่อที่เรียกกลุ่มนักจิตวิทยานี้ จะเป็นชื่อเรียกเฉพาะตาม “ศาสตร์” ทางจิตวิทยาซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจที่จะศึกษารายละเอียดต่อไป การแบ่งกลุ่มนักจิตวิทยานี้ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2539) ได้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มทฤษฎีวุฒิภาวะ (maturation theory) กลุ่มนี้เน้นความสำคัญของวุฒิภาวะที่เป็นผลให้เกิดพัฒนาการ เชื่อกันว่าขั้นตอนของการพัฒนาการที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงอายุของเด็ก เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวภาพของร่างกาย คือการบรรลುವุฒิภาวะ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้เด็กมีความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ อาร์โนลด์ กิเซลล์ (Arnold Gesell)

2) กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) กลุ่มนี้เห็นว่า พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเนื่องจากประสบการณ์ และมุ่งความสนใจไปที่อิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีตัวกระตุ้นและการตอบสนอง ทั้งนี้กลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการตามลำดับขั้น เหมือนนักจิตวิทยาคนอื่นๆ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ อีวาน พาฟลอฟ (Ivan Pavlov) บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) โบเบิร์ต ซีเวิร์ต (Robert Sears) ซิดนีย์ บิจู (Sidney Bijou) และอัลเบิร์ต เบนดูรา (Albert Bandura)

3) กลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (psychoanalytic theory) กลุ่มนี้เน้นพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพต่างๆ ไป ส่วนใหญ่จะมีความเห็นร่วมกันถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลแวดล้อมว่าจะมีผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของบุคคลเมื่อเติบโตขึ้น นอกจากนี้ยังเชื่อว่าพัฒนาการของมนุษย์จะเกิดขึ้นเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน และแต่ละขั้นตอนจะมีส่วนเกี่ยวพันกัน คือ ประสบการณ์เบื้องต้นจะมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของมนุษย์เมื่อโตขึ้น นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) และอีริก อีริกสัน (Erik Erikson)

4) กลุ่มทฤษฎีความคิดความเข้าใจ (cognitive theory) กลุ่มนี้เน้นกระบวนการพัฒนาความคิดความเข้าใจของเด็กและอธิบายลักษณะความคิดความเข้าใจของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละขั้นตอน โดยมีความเชื่อว่าพัฒนาการด้านความคิดความเข้าใจจะเกิดขึ้นตามลำดับขั้น (ขั้นแก้ปัญหาคด้วยการกระทำ ขั้นแก้ปัญหาคด้วยการเรียนรู้ ขั้นแก้ปัญหาคด้วยเหตุผลและสิ่งที่เป็นรูปธรรม และขั้นแก้ปัญหาคด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม) และองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาการคือ การที่เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถใหม่ๆ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการปรับตัวต่อไป นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ ฌ็อง เพียเจต์ (Jean Piaget) และไฮนซ์ เวอร์เนอร์ (Heinz Werner)

5.2 การเรียนรู้ของผู้เรียนวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีชื่อเรียกหลากหลาย ซึ่งบ่งบอกลักษณะของวัย เช่น วัยอลวน วัยพายุบุแคม วัยหุนหันพลันแล่น วัยหนุ่มสาว ฯลฯ เป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ อยู่ในช่วงวัย 12-18 ปี วัยนี้เป็นวัยที่ยังคงมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน

5.2.1 พัฒนาการและการเรียนรู้

พัฒนาการของวัยรุ่นจะมีอัตราเพิ่มของส่วนสูงและน้ำหนักพุ่งขึ้น มีอารมณ์แบบพายุบุแคม ยึดกลุ่มเพื่อนเป็นหลักและเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และมีสติปัญญาแบบเหตุผลเชิงนามธรรม จะมีความพร้อมตามวัยในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของพัฒนาการและการเรียนรู้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2540:5-6 และ ศรีเรือน แก้วกังวาน 2540:336)

- 1) ด้านร่างกาย วัยรุ่นจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และสามารถปรับตัวได้
- 2) ด้านสติปัญญา พัฒนาทักษะทางเชาวนปัญญา และความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีสมรรถภาพ พัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อที่จะแสวงหาความรู้ทางด้านวิชาการต่าง ๆ เลือกและเตรียมตัวที่จะประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต
- 3) ด้านบุคลิกภาพ วัยรุ่นกำลังเรียน เลียนและทดลองบทบาท เพื่อจะเป็นผู้ใหญ่ สามารถแสดงบทบาททางสังคมได้เหมาะสมกับเพศของตน สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศได้อย่างมีวุฒิภาวะแบบผู้ใหญ่ ความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปต่างๆ ล้วนเป็นรากฐานของความสนใจความมุ่งหมายในชีวิต
- 4) ด้านอารมณ์และสังคม มีความอิสระทางด้านจิตใจและอารมณ์ มีความละเอียดอ่อน ความสับสนทางจิตใจ อ่อนไหว มีความเข้มทางอารมณ์สูง ไม่มั่นคง เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ จึงเกาะกลุ่มกันได้มากกว่าวัยอื่นๆ เพราะเข้าใจและยอมรับกันได้ง่าย อยากรู้ก็ตีวัยรุ่นก็ต้องการแสดงพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

5.2.2 ทักษะของนักคิดและนักการศึกษา

นักคิดและนักการศึกษาที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมวัยรุ่นมีหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มที่ได้นำเสนอมาแล้ว ทั้งนี้การศึกษาของนักคิดและนักการศึกษาจะมีมุมมองและสังเกตพฤติกรรมตามพื้นฐานความคิดของกลุ่ม ดังนี้ (ปรีชา วิหคโต 2540:13-15)

- 1) แนวคิดของนักพฤติกรรมนิยม (behaviorist) หรือกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) กลุ่มนี้เห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย เกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อม นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงมากในกลุ่มนี้คือ บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) อธิบายว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมหนึ่งแล้วได้รับเงื่อนไขเสริมแรง มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ถ้าแสดงพฤติกรรมหนึ่งแล้วได้รับการลงโทษ พฤติกรรมนั้นจะยุติไป ส่วนอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) มีแนวคิดที่ว่าวัยรุ่นเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ (Model) โดยสังเกตจะระลึกแบบแผนพฤติกรรมออกมากระทำได้
- 2) แนวคิดของนักจิตวิเคราะห์ หรือกลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (psychoanalytic theory) กลุ่มนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกายกับสิ่งแวดล้อมว่ามีอิทธิพลต่อ

พัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อธิบายสาเหตุพฤติกรรมของวัยรุ่นว่าเกิดจากสัญชาตญาณ คือ สัญชาตญาณชีวิตและสัญชาตญาณความตาย ซึ่งเป็นแรงขับให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมต่างๆ

3) แนวคิดของนักจิตสังคม (psychosocial personality) กลุ่มนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกายกับสิ่งแวดล้อมว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลเช่นเดียวกับนักจิตวิเคราะห์ แต่อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) เห็นเพิ่มเติมว่าการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นกระบวนการที่รวมประสบการณ์ทั้งหมดทั้งด้านชีววิทยา จิตวิทยาและสังคมวิทยา

4) แนวคิดของนักปัญญานิยม หรือ กลุ่มทฤษฎีความคิดความเข้าใจ (cognitive theory) กลุ่มนี้เห็นว่า พฤติกรรมภายนอกมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมทางปัญญา คือการรับรู้ความเข้าใจ ความคิดที่มีเหตุมีผล ความเชื่อและค่านิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้จะพยายามอธิบายว่ามนุษย์เกิดปัญหาขึ้นได้อย่างไร และปัญหาของมนุษย์แต่ละวัยมีลักษณะอย่างไร นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ คือ ฌ็อง เพียเจต์ (Jean Piaget) เจโรม บรูเนอร์ (Jerome Bruner) และเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin)

5) แนวคิดของนักมนุษยนิยม (humanistic theory) นักมนุษยนิยม เช่น อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) เชื่อว่า แม้มนุษย์ทุกคนจะมีธรรมชาติภายในเหมือนกันแต่แต่ละคนจะมีลักษณะพิเศษ ซึ่งทำให้แต่ละบุคคลเป็นปัจเจกบุคคล การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการธรรมชาติที่แต่ละคนมีโอกาสดัดสนใจเลือกทางเดินของตนเอง

5.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

5.3.1 ความหมายของ “วัยรุ่น”

วัยรุ่น หรือ “Adolescence” มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Adolescere” หมายถึง การเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ (Steinberg, 1996) ดังนั้น ช่วงวัยรุ่นจึงหมายถึง ช่วงเวลาแห่งการเติบโต จากวัยเด็กที่ยังขาดวุฒิภาวะ ไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน ในการเข้าสู่วัยรุ่นของเด็กชายและเด็กหญิงนั้นถือเอาการเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ทั้งสองเพศจะเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศไม่พร้อมกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการ เช่น อาหาร สภาพความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆ (พรพิมล เจียมนาคินทร์, 2539)

วัยรุ่นถือเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต คืออยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ถึงความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นวัยที่มักเกิดปัญหาในชีวิตมากที่สุด Dusek (1987) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่า วัยรุ่นหมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างความเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมจากเด็กให้

เป็นแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ การเป็นวัยรุ่นจึงมิได้มีเพียงการเติบโตทางร่างกายเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงการเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

Erikson (1968) ให้ความเห็นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งถ้าในระยะนี้วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเอง ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน รวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้าม หากเกิดความล้มเหลวในการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน วัยรุ่นก็จะสับสนในบทบาทหน้าที่ และมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นวัยที่ค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองแล้ว วัยรุ่นยังปรารถนาที่จะเป็นเหมือนใครสักคนหนึ่งในสังคม นั่นคือวัยรุ่นจะเลือกเอาลักษณะบางอย่างของผู้อื่นมาใช้เป็นลักษณะของตนเอง โดยต้นแบบมักจะ ได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ แต่การเลียนแบบพฤติกรรมนั้นมิได้จำกัดเฉพาะพฤติกรรมที่ดี วัยรุ่นอาจรับเอาลักษณะก้าวร้าว หรือรุนแรงมาได้หากวัยรุ่นผู้นั้นประสบกับเหตุการณ์ที่โหดร้าย หรือรุนแรงในชีวิต หรืออาจจดจำพฤติกรรมที่ไม่ดีมาจากบุคคลที่ใกล้ชิด ภาพยนตร์ ละคร หรือเกมส์ต่อผู้ต่างๆ ก็ได้

ดังนั้น เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ จึงกระทำความผิดโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมจากตัวแบบ (Model) ในทางที่ผิด หรือกระทำไปความจำเป็นบางประการ อันเนื่องมาจากการช่วยเหลือของสังคมในปัจจุบัน รวมถึงโอกาสในการตัดสินใจที่จะเลือกทางเดินของตนเอง จึงเป็นช่วงชีวิตที่เกิดปัญหาามากที่สุด จึงพยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคตที่เหมาะสม และจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน

6. ทฤษฎีการศึกษา

6.1 ทฤษฎีของ Carl Roger

Carl Roger (อ้างอิงใน สุนทร สุนันท์ชัย 2539 : 10 – 11) นักจิตวิทยาอเมริกัน ได้คิดวิธีการรักษาคนไข้ทางจิต และพบว่าทำให้การยอมรับต่อคนไข้ที่จะดำเนินการแก้ปัญหาในชีวิตของตนเอง โดยการสนับสนุนให้คนไข้ได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างมากที่สุด ปรากฏว่าเป็นผลดีในการบำบัดรักษา โรเจอร์จึงคิดต่อไปว่า ถ้าหากนำวิธีการยอมรับนับถือคนไข้ การพยายามทำความเข้าใจในคนไข้ เป็นวิธีที่สามารถช่วยเหลือในการบำบัดรักษาคนไข้ทางจิตได้แล้ว วิธีการนี้ก็ให้นำมาใช้ได้ในการศึกษาเช่นเดียวกัน

โรเจอร์ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า วิธีการจะพัฒนาบุคคลให้สามารถทำอะไรได้เต็มศักยภาพของเขา มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ทั้งในด้านความรู้และด้านอารมณ์ในกระบวนการเรียนรู้
2. การเริ่มด้วยตนเอง ความรู้สึกความต้องการที่จะค้นพบนั้น มาจากภายในตัวเขา
3. การมีผลกว้างขวาง นั่นคือกระบวนการเรียนรู้มีผลอย่างกว้างขวางต่อ

พฤติกรรม ความรู้สึกและบุคลิกลักษณะของผู้เรียน

4. การประเมินโดยผู้เรียน ผู้เรียนย่อมต้องการสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของตน
5. สารสำคัญคือความหมาย เมื่อผู้เรียนได้เรียนโดยประสบการณ์ ความหมาย

ของการเรียนรู้ย่อมจะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ทั้งหมดของเขา

โรเจอร์ได้ส่งเสริมให้ใช้กลุ่มในกระบวนการเรียนการสอน เพราะเป็นวิธีทำให้ทุกคน ได้เปิดเผยตนเอง และช่วยให้บุคคลได้เกิดความสามารถในการเลือกสรรค์ รู้จักประเมินค่าและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ

6.2 ทฤษฎีของ John Dewey

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1859 - 1952) เป็นชาวอเมริกัน ได้วางปรัชญาการศึกษาพื้นฐานว่า "มนุษย์จะมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้ ด้วยการอาศัยประสบการณ์เท่านั้น" และได้กำหนดทฤษฎีประสบการณ์ (Theory of Experience) ขึ้น พยายามเน้นว่า " ญูแจสำคัญที่จะไขไปสู่ความรู้และความเจริญของงานของบุคคลในด้านต่าง ๆ นั่นคือการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) และบุคคลจะสามารถปรับชีวิตให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยการใช้อย่างประสบการณ์เข้าเกี่ยวพัน (<http://www.bcnlp.ac.th/~sophon/techno/innotec7.html> : สืบค้น 28 มิถุนายน 2551)

6.3 ทฤษฎีของ Burrhus Federick Skinner

ทฤษฎีการศึกษาของสกินเนอร์ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบอาการกระทำ (Operant Conditioning) หรือพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ของ B.F. Skinner จัดว่าเป็นทฤษฎีที่เสริมต่อจากทฤษฎีจิตวิทยา S-R หรือทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์และทฤษฎีพฤติกรรมของ Watson โดยรวมเอาแนวคิดของทฤษฎีทั้งสองเข้าด้วยกัน กล่าวคือ เขามีความเห็นวามมนุษย์เรานั้นมีลักษณะที่เป็นกลางและอยู่เฉย (Man is neutral and passive) ดังนั้น พฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์จึงสามารถอธิบายได้ด้วยเรื่องของกลไก (Mechanistic) ในการควบคุมพฤติกรรม จากการทดลองสกินเนอร์ จึงได้เกิดเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เขาเรียกว่า ทฤษฎีเงื่อนไขแบบอาการกระทำ (Operant Conditioning) พอสรุปได้ดังนี้ คือ "การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเร้าด้วยการเสริมแรง อัตราความเข้มแข็งของการตอบสนองจะมีโอกาสสูงขึ้น" อย่างไรก็ตาม การเสริมแรงมีทั้งทางบวกและทางลบ ตลอดจนตัวเสริมแรงปฐมภูมิและทุติยภูมิ (Primary and Secondary Reinforces) ดังนั้นพฤติกรรมในด้านกา

ตอบสนองต่อตัวเสริมแรง จึงมีแตกต่างกันออกไปตามแต่ละชนิดของการเสริมแรง

(<http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=nayyo&group=6> : สืบค้น 28 มิถุนายน 2551)

ดังนั้น เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาแล้วว่า สิ่งใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องและสิ่งใดเป็นการกระทำที่ผิด อาจเรียนว่าเป็นการเรียนรู้จากการกระทำ การให้การยอมรับในศักยภาพและความสามารถของเด็กและเยาวชน โดยให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านอารมณ์ในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชน เป็นวิธีที่สามารถช่วยเหลือในการศึกษา จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถทำอะไรได้เต็มศักยภาพ แต่ทั้งนี้ การเรียนรู้ใดๆ ถ้าได้รับการเร้าด้วยการเสริมแรง การตอบสนองจะมีโอกาสสูงขึ้น

7. ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)

7.1 ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำ การแสดงออกของบุคคลที่สามารถสังเกตได้ การแสดงออกหรือพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นมีทั้งสิ่งที่เราต้องการให้เกิดขึ้น และไม่ต้องการให้เกิดขึ้น พฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ มาตั้งแต่วัยทารก โดยการลองผิดลองถูก จากการเลียนแบบ เมื่อเขาประพฤติสิ่งหนึ่งสิ่งใดครั้งแรก ถ้ามีผลตามมาเป็นรางวัล ประสบการณ์นั้นจะทำให้เขาทำสิ่งนั้นอีก แต่ถ้าได้รับประสบการณ์ที่เขาไม่ชอบ หรือทำให้เขาเจ็บปวด ก็จะไม่ประพฤติซ้ำอีก (พัชรวิทย์ กำเนิดเพชร 2535)

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลซึ่งเป็นการแสดงออกในการตอบสนอง หรือได้ตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในสภาพการณ์ใด สภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยิน นับได้ อีกทั้งวัดได้ตรงกันด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัยหรือเป็นปรนัย ไม่ว่าจะการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้น เกิดได้ทั้งภายในและภายนอกร่างกาย เช่น การร้องไห้ การคิด การกิน การอ่านหนังสือ การเต้นของหัวใจ การกระตุกของกล้ามเนื้อ เป็นต้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2536 : 3)

7.2 ความหมายของการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)

การปรับพฤติกรรม เป็นการประยุกต์หลักพฤติกรรม โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการปรับพฤติกรรม วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีผสมประสานกันเพื่อปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดจนทั้งการสร้างสรรค์และเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2536 : 10)

การปรับพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดจนการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ (ผดุง อารยะวิญญู 2533 : 103)

การปรับพฤติกรรม หมายถึง การประยุกต์หลักการปรับพฤติกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ประเทือง ภูมิภัทราคม 2535 : 20)

การปรับพฤติกรรม หมายถึง การนำเทคนิคของการวางเงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning) มาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ต้องการ โดยการไม่ให้ความสนใจกับพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา และให้ความสนใจกับการแสดงพฤติกรรมที่ปรารถนา (พรณี ซูชัย เจนจิต 2538 :323)

จากความหมายของการปรับพฤติกรรมดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปรับพฤติกรรม คือ การนำวิธีหรือเทคนิคต่าง ๆ มาปรับเปลี่ยนบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ให้เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น

7.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมตามหลักการเรียนรู้ มีความคิดพื้นฐานสำคัญว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เหมือนพฤติกรรมอื่นๆ ต้องพัฒนาขึ้นมาและคงอยู่ได้ตามหลักการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรมสามารถทำได้ โดยใช้หลักการเรียนรู้เช่นเดียวกัน หลักการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการปรับพฤติกรรม ได้แก่ การเรียนรู้เงื่อนไขสิ่งเร้า การเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม การเรียนรู้โดยการสังเกต (Rimm and Masters 1979, อ้างถึงใน คมคาย อนุจันทร์ 2538: 10)

7.4 ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม

วิธีการปรับพฤติกรรมเป็นกลวิธีที่นำหลักการแห่งพฤติกรรม (Behavior Principles) มาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีต่าง ๆ

7.5 แนวคิดของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) พัฒนาโดยนักจิตวิทยาชาวอเมริกันชื่อ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) เขามีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคลจะแปรเปลี่ยนไปเนื่องมาจากผลที่ได้รับ (consequence) ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น Skinner เสนอแนวคิดและวิจัยเกี่ยวกับผลสืบเนื่องที่ได้รับว่ามี 2 ประเภท คือ

(1) ผลสืบเนื่องที่เป็นการเสริมแรง (reinforcement) ผลที่ได้รับทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตราการกระทำเพิ่มขึ้น

(2) ผลสืบเนื่องที่เป็นการลงโทษ (punishments) ผลที่ได้รับซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นยุติลง (สมโภชน์ เขียมสุภานิต 2539 : 32)

7.6 แนวคิดการเสริมแรง (Reinforcement Theory)

ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ มีแนวความคิดว่า การกระทำใด ๆ ที่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำใดๆ ที่ไม่ได้รับการเสริมแรง มีแนวโน้มเป็นไปได้ว่าพฤติกรรมนั้นจะลดน้อยลงและหายไปในที่สุด การจัดการเงื่อนไขผลสืบเนื่องจากการกระทำ พัฒนามาจากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ สกินเนอร์ ซึ่งมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นผลมาจากผลสืบเนื่องของพฤติกรรมนั้น ถ้าพฤติกรรมใดได้รับผลสืบเนื่องที่เป็นตัวเสริมแรงทางบวก พฤติกรรมนั้นก็จะมีความโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในทางกลับกันถ้าพฤติกรรมใดได้รับผลสืบเนื่องที่เป็นตัวลงโทษ พฤติกรรมนั้นก็จะลดลงหรือยุติในอนาคต

7.7 ความหมายของการเสริมแรง (Reinforcement)

การเสริมแรง คือ สิ่งเร้าที่ทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากผลที่ได้รับตามหลังพฤติกรรมนั้น สิ่งเร้าที่เป็นเหตุให้เกิดผลสืบเนื่อง เรียกว่า ตัวเสริมแรง (Reinforcer) ตัวเสริมแรงสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcer) หรือตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข เป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติด้วยตัวของมันเองตามธรรมชาติ เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการทางชีวภาพของอินทรีย์ได้ หรือมีผลต่ออินทรีย์โดยตรง ไม่ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เช่น อาหาร น้ำ เป็นตัวเสริมแรงในขณะที่อินทรีย์กำลังหิว และกระหายตามลำดับ อากาศความร้อน ความหนาว ความเจ็บปวด เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ (Secondary Reinforcer) หรือตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข คือ สิ่งเร้าที่เป็นกลาง เมื่อนำมาเข้าคู่กับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข บ่อยครั้งเข้า สิ่งเร้าซึ่งเดิมเป็นกลางจะกลายเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขหรืออธิบายได้อีกแบบได้ว่า เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นตัวเสริมแรง โดยการนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เช่น คำชมเชย เงิน กระดาษ หรือตำแหน่งหน้าที่ ฯลฯ

ในการทำให้ตัวเสริมแรงทุติยภูมิมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงได้นั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาในเงื่อนไขต่อไปนี้

1. ปริมาณของตัวเสริมแรงปฐมภูมิ ที่ใช้คู่กับตัวเสริมแรงทุติยภูมิ คือ ถ้าปริมาณของตัวเสริมแรงปฐมภูมิมีมากจะทำให้ตัวเสริมแรงทุติยภูมิมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นขณะเดียวกันถ้าปริมาณตัวเสริมแรงปฐมภูมิมีน้อยจะทำให้ประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงทุติยภูมิน้อยลงไปด้วยเช่นกัน

2. ขึ้นอยู่กับความบ่อยครั้งของการเสนอตัวเสริมแรงปฐมภูมิคู่กับตัวเสริมแรงทุติยภูมิ ถ้าเสนอคู่กันบ่อยครั้งก็จะทำให้ตัวเสริมแรงทุติยภูมิมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ถ้าไม่ค่อยได้เสนอคู่กันประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงทุติยภูมิก็จะลดลง

3. ช่วงเวลาคาบเกี่ยวระหว่างการเสนอตัวเสริมแรงทุติยภูมิกับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ คือ ถ้าช่วงเวลาคาบเกี่ยวของการเสนอตัวเสริมแรงทั้งสองตัวนั้นสั้น ก็จะทำให้ตัวเสริมแรงทุติยภูมิมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ถ้าช่วงเวลาคาบเกี่ยวของการเสนอตัวเสริมแรงทั้งสองนั้นยาวออกไป ประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงทุติยภูมิก็จะลดลงตามเวลาที่ยืดออกไป

7.8 การดำเนินการเสริมแรง

การเสริมแรงดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ การเสริมแรงทางบวก และการเสริมแรงทางลบ

7.8.1 การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือ การเสริมแรงที่มีผลทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น คนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจสับสนว่า การให้การเสริมแรงทางบวกและการให้รางวัล (Reward) มีความหมายเหมือนกันแต่ความจริงแล้ว ทั้งสองอย่างมีความหมายแตกต่างกัน การให้การเสริมแรงทางบวกนั้นเป็นการทำให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การให้รางวัลเป็นการให้ต่อพฤติกรรมที่บุคคลทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามวาระและโอกาสที่สำคัญ โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องทำให้พฤติกรรมนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้คำพูดคำหยาบ หรือการตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ก็อาจจะเป็นเสริมแรงทางบวกได้ ถ้าการกระทำดังกล่าวส่งผลให้พฤติกรรมที่ได้รับการกระทำนั้นมีความถี่เพิ่มมากขึ้น

สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ได้ให้ความหมายของการเสริมแรงทางบวกเอาไว้ว่าเป็น การเพิ่มความถี่ของการเกิดของพฤติกรรม อันเป็นผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้นซึ่งผลกรรมนั้น เรียกว่าตัวเสริมแรงทางบวก ความหมายในลักษณะดังกล่าวนี้จะครอบคลุมเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดการเรียนรู้ใหม่เท่านั้น ซึ่งในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้นั้น พบว่าการเสริมแรงทางบวกยังทำหน้าที่ในการทำให้พฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วเกิดขึ้นสม่ำเสมออีกด้วย ดังนั้น ความหมายของการเสริมแรงทางบวกในการนำไปประยุกต์ใช้นั้น จึงหมายถึง ผลกรรมที่เรียกว่า ตัวเสริมแรงทางบวก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2539 :111-112)

การเสริมแรงทางบวกมีตัวเสริมแรง ได้แก่

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Material reinforcement) ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของนั้นจะประกอบด้วยอาหาร สิ่งที่ได้ และของใช้ต่าง ๆ เช่น ขนม น้ำหวาน เสื้อผ้า ของเล่น เป็นต้น ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของนี้ใช้ได้ผลดีต่อเมื่อบุคคลเกิดความขาดแคลนเท่านั้น เพราะถ้าใช้ในขณะที่บุคคลมีทุกอย่างพร้อมแล้วก็มักจะไม่ได้ผล โดยเฉพาะการใช้อาหารเป็นตัวเสริมแรง วิธีการใช้ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของนั้นง่ายมาก นั่นก็คือเมื่อใดที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมายก็ให้

สิ่งของตามที่กำหนดได้ทันที การนำตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของมาใช้ ในการจัดการเงื่อนไขพฤติกรรม โดยการใช้ของใช้ต่าง ๆ นั้นไม่ค่อยนิยมใช้กัน ส่วนใหญ่แล้วมักจะใช้อาหารหรือสิ่งของที่เสพได้ เป็นหลัก การใช้อาหารหรือสิ่งของที่เสพได้นั้นใช้ได้กับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ใช้หลาย ๆ พฤติกรรมด้วยกัน ในการใช้ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ โดยเฉพาะอาหารและสิ่งเสพได้นั้น ควรจะต้องมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

- 1) การใช้อาหารหรือสิ่งเสพได้ ตลอดจนสิ่งของต่าง ๆ นั้น ควรจะใช้เมื่อบุคคลอยู่ในสภาพที่ต้องการ
- 2) การใช้อาหารหรือสิ่งของที่เสพได้ ตลอดจนสิ่งของต่าง ๆ นั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาของการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรงได้ ถ้าให้มากเกินไปหรือให้ในเวลาที่ไม่เหมาะสม
- 3) ควรมีสิ่งของหรืออาหารให้เลือกมากชนิด เพราะยิ่งมากเท่าไรก็ยิ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น
- 4) บุคคลแต่ละคนชอบอาหารหรือสิ่งของที่ไม่เหมือนกัน ปัญหาที่จะเกิดขึ้นคือความยุ่งยากในการเตรียมตัวเสริมแรงเหล่านั้น ยิ่งทำกับคนเป็นจำนวนมากยิ่งมีความยุ่งยากมาก
- 5) บุคคลย่อมเปลี่ยนใจได้ตลอดเวลา ดังนั้นผู้ดำเนินการจะต้องพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงความต้องการของบุคคลเหล่านั้นด้วย
- 6) อาจเกิดปัญหาในการไม่สามารถให้การเสริมแรงได้ทันที โดยเฉพาะเรื่องของอาหารเนื่องจากไม่สามารถจะเตรียมได้ทัน
- 7) การใช้อาหารเป็นสิ่งเสริมแรงอาจทำให้เกิดการรบกวนกิจกรรมที่บุคคลกำลังกระทำอยู่ แม้ว่าจะมีข้อต้องพิจารณาและอุปสรรคในการดำเนินการหลายอย่าง แต่อาหารหรือสิ่งเสพได้นั้นนับได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าใช้กับเด็ก

2. แรงเสริมทางสังคม (Social reinforcement) เช่น การยิ้ม การชมเชย การยอมรับเป็นต้น การเสริมแรงทางสังคมถือได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ควบคู่กับตัวเสริมแรงอื่น และเมื่อแรงเสริมทางสังคมนี้มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแล้ว จะเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพในการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วอีกด้วย ตัวเสริมแรงทางสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 แรงเสริมทางสังคมที่แสดงออกโดยใช้คำพูด เช่น คำชม คำยกย่อง เป็นต้น

2.2 แรงเสริมทางสังคมที่แสดงออกโดยใช้ท่าทาง เช่น การตะแคงตัว การกอด การมองตา การพยักหน้าแสดงการยอมรับ เป็นต้น ในการใช้แรงเสริมทางสังคมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้น ผู้ใช้จะต้องใช้ด้วยความจริงใจ จึงจะได้ผล หากไม่จริงใจจะเกิดผลทางลบแทน

หลักในการใช้แรงเสริมทางสังคม (การชม) อย่างมีประสิทธิภาพ

(1) ต้องชมต่อหน้า

(2) ต้องชมทันที

(3) การชมนั้นจะต้องบอกว่าผู้ที่ถูกชมนั้นแสดงพฤติกรรมอะไรที่ดีโดย

บอกให้ชัดเจน

(4) การชมนั้นต้องบอกว่าผู้ชมมีความรู้สึกที่ได้อย่างไร ต่อการที่ผู้ที่ถูกชม

แสดงพฤติกรรมที่ดีและการแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นจะช่วยให้เขาดีขึ้นอย่างไร

(5) หลังจากพูชมและหยุดชั่วขณะหนึ่งแล้วการแสดงชื่นชมทางสีหน้าเพื่อให้ผู้ถูกชมมีความรู้สึกที่ผู้ชมมีความรู้สึกอย่างไร

(6) กระตุ้นให้ผู้ที่ถูกชมนั้นแสดงพฤติกรรมที่ดีเพิ่มมากขึ้นอีก

(7) จับมือหรือการตะแคงตัวผู้ที่ถูกชมให้เขามีความรู้สึกว่าคุณสนับสนุนเขา

การนำเอาแรงเสริมทางสังคมไปใช้ในการปรับพฤติกรรม มีการนำเอาแรงเสริมทางสังคมไปใช้ในการปรับพฤติกรรมเด็กอย่างแพร่หลาย และการใช้แรงเสริมทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงนั้น มีข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. สามารถใช้ได้ง่ายและสะดวกในการใช้ เนื่องจากใคร ๆ ก็ใช้ได้ อีกทั้งไม่ต้องต้องลงทุนอะไรเลยเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

2. เมื่อใช้แล้วไม่รบกวนพฤติกรรมที่กำลังกระทำอยู่ อีกทั้งสามารถให้ได้ทันทีและผู้ที่ได้รับการเสริมแรงยังคงสามารถดำเนินพฤติกรรมที่ตนกำลังกระทำอยู่ได้ต่อไป

3. ตัวเสริมแรงทางสังคม สามารถที่จะให้เป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยายได้ โดยนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงอื่น ๆ มากกว่า 1 ตัวขึ้นไป อย่างเช่น เมื่อชมแล้วอาจจะมีรางวัลหรือพาไปเที่ยว เป็นต้น

4. แรงเสริมทางสังคมถือได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เพราะสิ่งที่ทำอยู่นั้นได้เกิดขึ้นอยู่ทุกวันในสังคม

จะเห็นได้ว่าแรงเสริมทางสังคม เป็นตัวเสริมแรงที่สมควรใช้อย่างยิ่ง แต่สิ่งที่จะต้องระวังในการใช้แรงเสริมทางสังคม ได้แก่ แรงเสริมทางสังคมไม่สามารถใช้เสริมแรงได้ทุกคน เนื่องจากแรงเสริมทางสังคมจะเป็นตัวเสริมแรงชนิดที่ต้องวางเงื่อนไข ดังนั้น ในการใช้แรงเสริมทางสังคม ผู้ใช้ควรที่จะจัดประสบการณ์ในการให้แรงเสริมทางสังคมคู่กับแรงเสริมตัวอื่นเสียก่อน เพื่อ

ที่ว่าผู้ที่ได้รับแรงเสริมจะได้มีประสบการณ์และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงทางสังคม อีกด้วย

3. **หลักการพรีแมค (premack & principle)** คือ การเสริมแรงที่ใช้กิจกรรมที่เกิดขึ้นกับตัวของบุคคลผู้ถูกปรับพฤติกรรมเอง โดยการวางเงื่อนไข ดังนี้ กิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย เป็นผลที่ตามมาภายหลังกิจกรรมที่เกิดขึ้นน้อยครั้ง ได้แก่ การใช้พฤติกรรมที่อินทรีย์ชอบทำมาเสริมแรงพฤติกรรมที่อินทรีย์ชอบทำน้อยกว่า

4. **การให้ข้อมูลย้อนกลับ (informative feedback)** เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำของอินทรีย์ให้รู้ว่า ตนได้ทำพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่

5. **เบี้ยอรรถกร (token economy)** คือ การใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ย คะแนน หรือแต้ม ฯลฯ ซึ่งสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นได้

7.8.2 การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)

การเสริมแรงทางลบ หมายถึง การที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากความสำเร็จในการหลีกเลี่ยงหรือหนีจากผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ ซึ่งผลกรรมที่ไม่พึงพอใจที่ทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้นเรียกว่า ตัวเสริมแรงทางลบ เช่น ครูบอกนักเรียนว่า ถ้าส่งการบ้านไม่ตรงเวลาจะถูกตี ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตี ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนไม่พึงพอใจ นักเรียนจึงส่งการบ้านตรงเวลามากขึ้น

7.9 ตารางการเสริมแรง (Schedules of Reinforcement)

การให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรม สามารถที่จะให้การเสริมแรง ได้ดังนี้

1. ให้ตามจำนวนครั้ง (Ratio) ของการเกิดของพฤติกรรม
2. ให้ตามช่วงเวลา (Interval) ของการเกิดพฤติกรรม
3. ให้ทุกครั้งที่ทำพฤติกรรม (Continuous)
4. ให้เป็นครั้งคราว (Intermittent / Partial)

การให้การเสริมแรงแบบทุกครั้ง และการให้การเสริมแรงแบบครั้งคราว มีผลที่แตกต่างกันต่อการคงอยู่ของพฤติกรรมและการต้านทานต่อการหยุดยั้ง (Extinction) ด้วย คือ ถ้าพฤติกรรมใดที่ได้รับการเสริมแรงแบบทุกครั้งมักจะยุติลงอย่างรวดเร็วเมื่อถูกการหยุดยั้ง แต่ถ้าเป็นการเสริมแรงแบบครั้งคราว การหยุดยั้งจะส่งผลช้ามากต่อการยุติพฤติกรรม

1. **การเสริมแรงแบบทุกครั้ง (Continuous Reinforcement หรือ CRF)** เป็นการให้การเสริมแรงทุกครั้งอินทรีย์แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ถูกต้อง การเสริมแรงในลักษณะนี้จะทำให้พฤติกรรมเป้าหมายที่ได้รับการเสริมแรงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนถึงระดับที่ค่อนข้างคงที่แต่ไม่ค่อยสูงมากนักและจะลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่อไม่มีการให้การเสริมแรงหรือเกิดการหยุดยั้งขึ้น การเสริมแรงในลักษณะนี้ไม่ค่อยจะมีเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของคนเรา โดยปกติแล้วคนเรามักจะ

ได้รับการเสริมแรงในลักษณะของครั้งคราวมากกว่า การเสริมแรงแบบทุกครั้งจะมีประโยชน์อย่างมาก ในการเสริมสร้างหรือพัฒนาพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา เพราะจะทำให้พฤติกรรมใหม่นั้นเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วจากนั้นจึงค่อยเปลี่ยนมาเป็นการให้การเสริมแรงแบบครั้งคราวเนื่องจากการยากที่จะพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีด้วยการให้การเสริมแรงแบบครั้งคราว

2. การเสริมแรงแบบครั้งคราว (Intermittent Reinforcement) เป็นการให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว โดยที่อาจจะมีการให้การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ทำพฤติกรรม หรือตามจำนวนครั้งของการกระทำพฤติกรรมก็ได้

ดังนั้น การปรับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน ต้องเป็นวิธีการที่เป็นรูปธรรม มีการวางแผนปรับพฤติกรรม โดยใช้หลักเสริมแรงและการลงโทษอย่างเหมาะสมกับแต่ละบุคคล เพื่อให้พฤติกรรมที่ประสงค์เพิ่มขึ้นและพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลง การปรับพฤติกรรมควรจะเป็นวิธีการทางบวกมากกว่าวิธีการลงโทษ เพราะวิธีการทางบวกมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์น้อยกว่าการใช้วิธีการลงโทษ การลงโทษใช้เพื่อระงับพฤติกรรมหรือหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ชั่วคราว เพื่อจะได้มีเวลาพอที่จะเสริมพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ได้ การนำเอาความรู้และเทคนิคต่างๆ มาปรับพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมโดยการตั้งเงื่อนไข มีผลต่อเด็กและเยาวชนโดยตรง ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชนไปในทิศทางที่ถูกต้อง และเป็นผลดีต่อเด็กและเยาวชน ในการปรับตัวอยู่ในสังคมได้ด้วยตนเอง ภายใต้กฎระเบียบอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด

8. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Andragogy Theory)

8.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของมัลคอล์ม โนลส์ (Andragogy Theory of Malcolm Knowles)

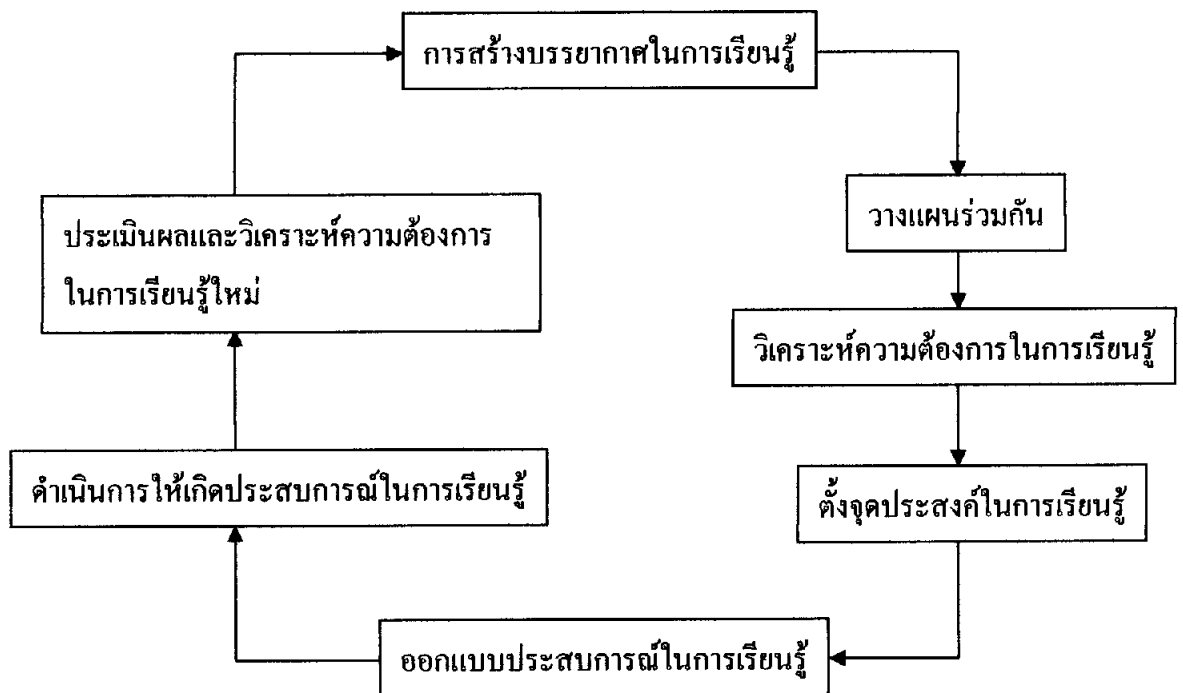
การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จะใช้หลักวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ตรงกับแนวความคิดเรื่องหลักวิชาการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (อ้างใน สุรินทร์ สุพันธ์ชัย, 2539 : 21) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบค่อนข้างกว้างขวาง เพราะหลักการสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ถ้าได้ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับหลักการดังกล่าว ก็จะมีผลทำให้ผู้เรียนสนใจเรียน เพราะเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียน อัตราการออกกลางคันก็ย่อมลดน้อยลง

โนลส์ (Malcolm S. Knowles) ได้นำแนวคิดด้านมนุษยนิยมมารวมเข้ากับ “วิธีการระบบ” (System Approach) เพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอน

โนลท์ เชื่อว่า การนำตัวผู้เรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนนั้นเป็น ุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษา ดังนั้น โนลท์จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ ประเมินความต้องการของตนเอง ตั้งเป้าหมายของตนเอง ร่วมรับผิดชอบในการออกแบบและดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้โดยตนเอง (Srinivasan 1977 : 14)

โนลท์ ได้เสนอแนะขั้นตอนวิธีวางแผนและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่ เป็น 7 ขั้น คือ

1. การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
2. จัดโครงสร้างเพื่อการวางแผนร่วมกัน
3. วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้
4. วางแนว (จุดประสงค์) ในการเรียนรู้
5. ออกแบบประสบการณ์ในการเรียนรู้
6. ดำเนินการให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้
7. ประเมินผลและวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ใหม่

ภาพที่ 2.3 แผนภูมิขั้นตอนวิธีวางแผนและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่

ที่มา : สุนทร สุนันท์ชัย (2539) “การเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักการเรียนรู้และเทคนิคการฝึกอบรม* เล่ม 1 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช

8.2 วิธีสอนผู้ใหญ่ตามหลักการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy)

ทฤษฎี แอนดราโกยี (Andragogy) ของ มัลคอล์ม โนลส์ ได้กำหนดขั้นตอนวิธีการสอนผู้ใหญ่ ดังนี้ (Malcolm S. Knowles, 1980)

1. มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self – concept) ประกอบด้วย

1. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
2. การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้
3. การวางแผนร่วมกัน
4. การนำประสบการณ์การเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน
5. การประเมินผลการเรียนรู้

2. ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ประกอบด้วย

1. ความสำคัญของการนำประสบการณ์มาเป็นเทคนิคในการเรียนการสอน
2. ความสำคัญของการนำประสบการณ์ไปปฏิบัติ
3. การเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์

3. ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ประกอบด้วย

1. เวลาในการเรียนรู้
2. การจัดกลุ่มผู้เรียน

4. แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learning)

1. แนวทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
2. แนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตร
3. การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบการศึกษาผู้ใหญ่ เนื่องจากใช้หลักสูตรของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดให้แก่ผู้ใหญ่ จึงควรใช้หลักวิชาการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ (Andragogy) เพราะหลักการสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน แต่ต้องปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ก็จะมีผลทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเรียน เพราะเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียน และควรให้เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษา

9. ทฤษฎีการจูงใจ

เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมต้องปฏิบัติตามที่ศาลสั่ง คือ เข้ารับการฝึกอบรมทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ เพื่อที่จะได้รับการพิจารณาในการปล่อยตัวส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งมีความต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อการพัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว ดังนั้น การจูงใจให้เด็กและเยาวชนมีความต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนที่เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน มีอยู่ 2 แบบ คือ

9.1 ความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) มาสโลว์ (Maslow, อ้างถึงในพิชิต สมสุข 2536 : 45) ได้กล่าวไว้ว่า ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตั้งแต่ขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตไปจนถึงความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง โดยความต้องการในลำดับสูงจะไม่เกิดหากความต้องการในลำดับต้นๆ ไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการมนุษย์ มีลำดับขั้น 5 ขั้น ดังนี้

1) ความต้องการด้านร่างกาย (Physical Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานหรือสิ่งจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เป็นต้น

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการให้ตนเองมีความปลอดภัยในชีวิต

3) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belonging and Love Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นรัก ต้องการความอบอุ่น มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบร่วมเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ

4) ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการด้านชื่อเสียง ความร่ำรวย ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือตนเอง การยอมรับจากสังคม เป็นต้น

5) ความต้องการสัจการแห่งตน (Needs for Self – Actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจในสังคม ได้แก่ ความเข้าใจในตนเองอย่างต้องแท้ เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต เป็นต้น

9.2 ความต้องการทางการศึกษา หมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่มนุษย์จะได้เรียนรู้เพื่อจะได้เป็นผลดีต่อตนเอง ผลดีต่อองค์กรหรือผลดีต่อสังคม

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

10.1 งานวิจัยในประเทศไทย

สาวิตรี ชาดา (2546) ศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 291 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการและด้านบุคลากรและให้บริการ อยู่ในระดับมาก สถานภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากรและการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียนพบว่า โดยภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรและการให้บริการ

ทองอยู่ แก้วไทรชะ (2544) ศึกษาว่า สถานที่จัดให้บริการการศึกษานอกระบบจะกระจาย เปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามสถานที่ที่อำนวยให้ และเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเรียนการสอนนอกระบบชนิดหนึ่ง

สุมน อมรวิวัฒน์ (2530) ศึกษาสภาพในปัจจุบันและบรรยากาศ ปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนต้องมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างความสนใจใฝ่รู้และศรัทธาต่อการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนและระหว่างครูกับนักเรียน ความรักและศรัทธาที่ครูและนักเรียนมีต่อกัน การเรียนที่รื่นรมย์ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนได้ดี

สุรัตน์ พุ่มพวง (2549) ศึกษาการประเมินการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ส่งเสริมการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของสถานที่ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้สะอาด สวยงาม และอำนวยความสะดวกของสถานที่ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการจัดแหล่งการเรียนรู้ มุมรักการอ่าน ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ห้องสมุดเคลื่อนที่

จารุณันท์ อึ้งภากรณ์ (2548) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษาตามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษา เรียงตามความพอใจของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านกัลยาณมิตร ด้านจิตวิทยาและแนะแนว ด้านความรู้และการจัดการเรียนรู้ และด้านความรับผิดชอบหน้าที่ ตามลำดับ

สุจินดา จันทร์มณี (2534) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับประถมศึกษา ในเรือนจำและทัณฑสถาน พบว่า ปัจจัยครูผู้สอน ได้แก่ การเตรียมการสอน การเข้าสอน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

วรรณนรา บุญยสิน (2537) ศึกษาสาเหตุความสนใจในการเรียนของนักศึกษาการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัณฑสถานวัยหนุ่ม พบว่า ครูที่รับฟังความ

คิดเห็นของผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่มีความรักและสามัคคี กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อประกอบการสอน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ห้องเรียนที่จัดเป็นสัดส่วนอากาศถ่ายเทดี ล้วนเป็นสาเหตุของความสนใจในการเรียนมาก

สมศรี สว่างศิลป์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยศึกษาจากผู้เรียนและครูผู้สอน พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับดี แต่ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่าโรงเรียนใช้หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ครอบคลุมและสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ครูผู้สอนได้สอนตรงตามสายวิชาชีพที่ถนัด และเห็นว่าผู้เรียนส่วนน้อยมีความตั้งใจจริง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและวิธีการสาธิต และให้ความสำคัญกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนการวัดผลและประเมินผลจะเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี

10.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

วอร์ชิงตัน และแกรนท์ (Worthing and Grant , 1971) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จทางการเรียนที่รัฐยูทา (Utah) พบว่า องค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจการเรียนนั้นหลายประการ โดยจะขอนำเสนอ 2 ประการคือ

1. สภาพที่ตั้งของโรงเรียนที่นิสิตสำเร็จการศึกษานั้น มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกับของนิสิตเพราะสภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีผลในการจัดการเรียนการสอน และเป็นการสร้างบรรยากาศทางสติปัญญาให้เกิดความสนใจและตั้งใจเรียน

2. นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการ จะมีความสนใจในการเรียนและมีเกรดเฉลี่ยสูงกว่านิสิตที่ร่วมกิจกรรมน้อยหรือไม่ร่วมกิจกรรมเลย

จอห์น เอลตัน ลักซ์ (John Elton Lux , 1959) ได้ทำการวิจัยเรื่อง teaching Methods and Activities Used by Social Studies Teachers Rated as Superior by their Administration โดยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาวิธีการสอนและกิจกรรมของครูสังคมศึกษา ที่จัดว่าดีในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ Nebraska ผลการวิจัยสรุปว่า การใช้วิธีการสอนและกิจกรรมแบบต่างๆ ในการสอนวิชาสังคมที่ผู้เรียนพอใจ ขึ้นอยู่กับครู ผู้เรียน สภาพห้องเรียน ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและช่วยให้เรียนได้ดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ดังนี้

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา	จำนวน 526 คน
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา	จำนวน 96 คน
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา	จำนวน 196 คน
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี	จำนวน 65 คน
รวมประชากรเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น	จำนวน 883 คน

(ข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2550)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร์จซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 282 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชน จำแนกเป็นรายศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา	526	160
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา	96	30
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา	196	60
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี	65	32
รวม	883	282

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างที่สามารถอ่านออกเขียนได้ และมีช่วงอายุที่คละกัน โดยเจ้าหน้าที่กลุ่มประสานกิจกรรมชุมชน ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้แก่ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างให้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และแบบสอบถามสำหรับเด็กและเยาวชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีขั้นตอนและวิธีการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดให้กับเด็กและเยาวชน จากประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัย เอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยสร้างให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 สร้างแบบสอบถามสำหรับสอบถามเด็กและเยาวชน จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยสร้างให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์

2.4 นำแบบสอบถามเด็กและเยาวชน ไปทดลองใช้กับเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

2.5 นำแบบสอบถามเด็กและเยาวชนที่ตรวจแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กและเยาวชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 160 คน เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.98

2.7 ปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมมากขึ้น แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.8 สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ เพื่อให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลที่ได้

ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

1. **แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ** เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

2. **แบบสอบถาม** ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพก่อนเข้ารับการฝึกอบรม สถานภาพของครอบครัว ประวัติการเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 รูปแบบของการจัดการศึกษาตามความต้องการของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนด้านต่างๆ ดังนี้

1. หลักสูตรการเรียนการสอน
2. เวลาที่จะจัดการเรียนการสอน
3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
4. กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน
5. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน
6. สื่อการเรียนการสอน
7. สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน
8. แหล่งการเรียนรู้
9. สิ่งที่ต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร

โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น มีลักษณะดังนี้

1. แบบมาตราประมาณค่า (rating scale)
2. แบบตรวจสอบรายการ (check list)
3. แบบจัดเรียงลำดับ (ranking)

3. **แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ** เกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเด็กและเยาวชน โดยการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการวิจัย สรุปเป็นประเด็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ด้านความต้องการของเด็กและเยาวชนหลังจากเรียนจบหลักสูตร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 นักวันทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับ เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษา ครอบคลุมความคิดและสร้างแบบสอบถาม

3.2 นักวันนำร่างแบบสอบถาม ที่ได้สร้างให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อหาข้อมูลความต้องการของเด็กและเยาวชน ไปทดลองใช้กับเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

3.3 นักวันนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ของเนื้อหา ด้วยการ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item objective congruence)

3.4 ขอนหนังสือจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช ถึงอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือและ เก็บรวบรวมข้อมูล ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนชายบ้านมุกดา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ศูนย์ฝึกและอบรม เด็ก และเยาวชนหญิงบ้านปรานี

3.5 ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทั้ง 4 แห่ง เพื่อขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 นักวันส่งแบบสอบถามเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กและเยาวชนและ ขอรับคืนในวันเดียวกัน

3.7 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามสำหรับเด็กและเยาวชน จำนวน 282 ชุด ได้รับกลับคืนมา จำนวน 282 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนที่ส่งออก

3.8 นักวันสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนใน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อให้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะผลที่ได้จากแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาลงรหัสข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยแจกแจงความถี่ คิดเป็นค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน

1. ความสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าความสำคัญของข้อคำถามแต่ละข้อ ดังนี้

5 หมายถึง สำคัญมากที่สุด

4 หมายถึง สำคัญมาก

3 หมายถึง สำคัญปานกลาง

2 หมายถึง สำคัญน้อย

1 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่วางไว้แล้ว จึงทำการแปลผลโดยเกณฑ์ที่ใช้กำหนดไว้ ดังนี้ (Best, J.W. 1977 : 216 – 218)

4.51 – 5.00 หมายถึง สำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สำคัญอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สำคัญอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ความเหมาะสมของเวลาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหลักสูตร โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. รูปแบบของหลักสูตรการเรียนการสอน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4. ความเหมาะสมของกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. ลักษณะของผู้ที่ทำหน้าที่สอน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6. ความต้องการสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

7. ลักษณะของสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

8. รูปแบบแหล่งเรียนรู้ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

9. ความต้องการหลังจบหลักสูตรจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลที่ได้จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างของผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยได้สรุปเป็นประเด็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ด้านความต้องการของเด็กและเยาวชนหลังจากเรียนจบหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามความต้องการของเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษาก่อนการฝึกอบรม สถานภาพการดำเนินชีวิตก่อนเข้ารับการฝึกอบรม การพักอาศัย ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน (n = 282)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	247	87.6
- หญิง	35	12.4
รวม	282	100
2. อายุ		
- 7 – 14 ปี	3	1.1
- 15 – 18 ปี	185	65.6
- มากกว่า 18 ปี	94	33.3
รวม	282	100

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษาก่อนการฝึกอบรม		
- ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน	93	33.0
- ประถมศึกษา	42	14.9
- มัธยมศึกษาตอนต้น	69	24.5
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	14	5.0
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	22	7.8
- กศน.ระดับประถมศึกษา	1	0.4
- กศน.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	20	7.1
- กศน.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	9	3.2
- อื่นๆ	12	4.3
รวม	282	100
4. สถานภาพการดำเนินชีวิตก่อนเข้ารับการฝึกอบรม		
- ประกอบอาชีพ	107	37.9
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	127	45.0
- ตกงาน และอยู่ระหว่างการหางานใหม่	12	4.3
- อื่นๆ เช่น กำลังศึกษา	36	12.8
รวม	282	100
5. การพักอาศัยก่อนเข้ารับการฝึกอบรม		
- อยู่กับครอบครัว (พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ)	226	80.1
- อยู่กับแฟน (สามีหรือภรรยา)	22	7.8
- อยู่กับนายจ้าง	4	1.4
- อยู่กับเพื่อนนอกบ้าน	24	8.5
- อยู่คนเดียวนอกบ้าน	6	2.1
รวม	282	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 87.6) มีอายุ 15 – 18 ปี (ร้อยละ 65.6) ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน (ร้อยละ 33.0) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 45.0) และพักอาศัยอยู่กับครอบครัว (ร้อยละ 80.1)

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ผลการวิเคราะห์ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านเวลาที่จะจัดการเรียนการสอน ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งการเรียนรู้ ด้านสิ่งที่ต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร ตามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน ซึ่งนำมาคิดเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมรายด้านและรายข้อดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2 – 4.10

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (n = 282)

หลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
สายสามัญ			
1. ประถมศึกษา	4.15	0.86	มาก
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	4.25	0.74	มาก
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	4.26	0.77	มาก
4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	4.21	0.93	มาก
เฉลี่ยรวม	4.22	0.83	มาก
สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว			
1. ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น	4.02	0.96	มาก
2. ช่างไฟฟ้า	3.89	0.79	มาก
3. ช่างยนต์	4.07	0.86	มาก
4. ช่างไม้	3.55	0.93	มาก
5. ช่างเชื่อม	3.73	0.94	มาก
6. ช่างตัดผม	3.67	0.97	มาก
7. เกษตรกรรม	3.50	1.06	ปานกลาง
8. คนตรี	3.88	0.98	มาก
9. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	3.39	1.13	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.74	0.96	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

หลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
สายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น			
1. การวาดแผนโบราณ	3.15	1.09	ปานกลาง
2. การทำเทียนหอม	3.15	0.95	ปานกลาง
3. การทำยาหม่องสมุนไพร	3.27	0.97	ปานกลาง
4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	3.24	0.92	ปานกลาง
5. การทำอาหารไทย-ขนมไทย	3.73	1.02	มาก
6. ช่างเสริมสวย	3.01	1.17	ปานกลาง
7. ช่างทำกุญแจ	3.30	1.04	ปานกลาง
8. ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	3.91	0.99	มาก
9. ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ	4.00	1.04	มาก
เฉลี่ยรวม	3.42	1.02	มาก
ทักษะชีวิต			
1. ศิลปะการวาดภาพ	3.82	0.85	มาก
2. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ	3.61	0.92	มาก
3. กีฬาด้านยาเสพติด	4.34	0.81	มาก
4. การนวดเพื่อสุขภาพ	3.41	0.99	ปานกลาง
5. การดูแลสุขภาพตนเอง	4.27	0.79	มาก
6. พัฒนาการของมนุษย์	3.92	0.87	มาก
7. เพศศึกษา	3.95	1.00	มาก
8. คนตรีไทย	3.93	0.93	มาก
9. ความปลอดภัยในชีวิต	4.29	0.79	มาก
เฉลี่ยรวม	3.95	0.88	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

หลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน			
1. พุทธศาสนา	3.84	1.09	มาก
2. หน้าที่พลเมือง	3.84	0.91	มาก
3. คุณธรรมจริยธรรม	3.73	0.96	มาก
4. วัฒนธรรมประเพณีไทย	3.84	1.01	มาก
5. ลูกเสือ-เนตรนารี	3.54	1.05	มาก
6. กฎหมายจราจร	3.64	0.98	มาก
7. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.86	0.90	มาก
8. ประวัติศาสตร์ของชาติไทย	3.91	0.96	มาก
9. การดำรงชีวิตในสังคม	4.11	0.86	มาก
เฉลี่ยรวม	3.81	0.97	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า เด็กและเยาวชนให้ความสำคัญของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักสูตรสายสามัญ ($\bar{X} = 4.22$) สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว ($\bar{X} = 3.74$) หลักสูตรทักษะชีวิต ($\bar{X} = 3.95$) และหลักสูตรคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตรพบว่า หลักสูตรสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรสายอาชีพระยะยาวด้านช่างยนต์ ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น หลักสูตรสายอาชีพระยะสั้นด้านช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า หลักสูตรทักษะชีวิตด้านกิจกรรมกีฬาด้านยาเสพติด กิจกรรมด้านความปลอดภัยในชีวิต หลักสูตรคุณภาพชีวิต ชุมชนและสังคมด้านการดำรงชีวิตในสังคม ประวัติศาสตร์ของชาติไทย เป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก สายอาชีพด้านเกษตรกรรม ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างทำกุญแจ การทำยาหม่องสมุนไพร การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การนวดเพื่อสุขภาพ เป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.3 ค่าร้อยละของเวลาที่มีความเหมาะสมที่จะจัดการเรียนการสอนในแต่ละหลักสูตร (n = 282)

หลักสูตร		เรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย)	เรียนทุก วัน (เช้า)	เรียนทุกวัน (บ่าย)	วันเว้น วัน	1 วัน/ สัปดาห์	2 วัน/ สัปดาห์	เรียนใน วันหยุดเสาร์- อาทิตย์
สายสามัญ								
1. ประถมศึกษา	n	156	77	10	12	14	5	8
	%	55.3	27.3	3.5	4.3	5.0	1.8	2.8
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	n	115	96	22	18	19	3	9
	%	40.8	34.0	7.8	6.4	6.7	1.1	3.2
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	n	100	75	33	23	31	8	12
	%	35.5	26.6	11.7	8.2	11.0	2.8	4.3
4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	n	92	63	36	32	30	12	17
	%	32.6	22.3	12.8	11.3	10.6	4.3	6.0

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงความเหมาะสมของเวลาที่จะจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสายสามัญทุกหลักสูตร ควรเรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย)	เรียนทุก วัน (เช้า)	เรียนทุกวัน (บ่าย)	วันเว้น วัน	1 วัน/ สัปดาห์	2 วัน/ สัปดาห์	เรียนใน วันหยุดเสาร์- อาทิตย์
สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว								
1. ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น	n	91	68	38	32	24	16	13
	%	32.3	24.1	13.5	11.3	8.5	5.7	4.6
2. ช่างไฟฟ้า	n	65	69	57	37	33	14	7
	%	23.0	24.5	20.2	13.1	11.7	5.0	2.5
3. ช่างยนต์	n	88	54	51	43	24	15	7
	%	31.2	19.1	18.1	15.2	8.5	5.3	2.5
4. ช่างไม้	n	54	71	51	40	43	18	5
	%	19.1	25.2	18.1	14.2	15.2	6.4	1.8
5. ช่างเชื่อม	n	75	51	50	43	40	16	7
	%	26.6	18.1	17.7	15.2	14.2	5.7	2.5
6. ช่างตัดผม	n	75	58	42	47	37	13	10
	%	26.6	20.6	14.9	16.7	13.1	4.6	3.5
7. เกษตรกรรม	n	67	57	47	37	43	18	13
	%	23.8	20.2	16.7	13.1	15.2	6.4	4.6
8. คนตรี	n	100	47	47	42	21	14	11
	%	35.5	16.7	16.7	14.9	7.4	5.0	3.9
9. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	n	61	48	44	52	42	18	17
	%	21.6	17.0	15.6	18.4	14.9	6.4	6.0

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงความเหมาะสมของเวลาที่จะจัดการเรียนการสอนสายอาชีพหลักสูตรระยะยาว ควรเรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย) เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตรพบว่า ได้แก่ ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ช่างยนต์ ช่างเชื่อม ช่างตัดผม เกษตรกรรม คนตรี และช่างตัดเย็บเสื้อผ้า สำหรับหลักสูตรที่ควรมีระยะเวลาในการเรียนทุกวัน(เช้า) ได้แก่ ช่างไฟฟ้า และช่างไม้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย)	เรียนทุก วัน (เช้า)	เรียนทุกวัน (บ่าย)	วันเว้น วัน	1 วัน/ สัปดาห์	2 วัน/ สัปดาห์	เรียนใน วันหยุดเสาร์- อาทิตย์
สายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น								
1. การวางแผนโบราณ	n	35	40	39	46	72	24	26
	%	12.4	14.2	13.8	16.3	25.5	8.5	9.2
2. การทำเทียนหอม	n	25	41	51	40	80	23	22
	%	8.9	14.5	18.1	14.2	28.4	8.2	7.8
3. การทำยาหม่องสมุนไพร	n	24	43	57	35	83	22	18
	%	8.5	15.2	20.2	12.4	29.4	7.8	6.4
4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	n	30	37	43	46	76	30	20
	%	10.6	13.1	15.2	16.3	27.0	10.6	7.1
5. การทำอาหารไทย-ขนมไทย	n	63	45	36	38	54	18	28
	%	22.3	16.0	12.8	13.5	19.1	6.4	9.9
6. ช่างเสริมสวย	n	37	38	37	41	73	29	27
	%	13.1	13.5	13.1	14.5	25.9	10.3	9.6
7. ช่างทำกุญแจ	n	38	40	49	42	71	22	20
	%	13.5	14.2	17.4	14.9	25.2	7.8	7.1
8. ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	n	69	48	50	39	46	15	15
	%	24.5	17.0	17.7	13.8	16.3	5.3	5.3
9. ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ	n	89	46	39	37	40	13	18
	%	31.6	16.3	13.8	13.1	14.2	4.6	6.4

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงความเหมาะสมของเวลาที่จะจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น ควรเรียน 1 วัน/สัปดาห์ เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตรพบว่า หลักสูตรที่ควรมีระยะเวลาในการเรียน 1 วัน/สัปดาห์ ได้แก่ การวางแผนโบราณ การทำเทียนหอม การทำยาหม่องสมุนไพร การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ช่างเสริมสวย และช่างทำกุญแจ สำหรับหลักสูตรที่ควรมีระยะเวลาในการเรียนทุกวัน(เช้าและบ่าย) ได้แก่ การทำอาหารไทย-ขนมไทย ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า และช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนทุกวัน (เช้าและ บ่าย)	เรียน ทุกวัน (เช้า)	เรียนทุก วัน (บ่าย)	วัน เว้นวัน	1 วัน/ สัปดาห์	2 วัน/ สัปดาห์	เรียนใน วันหยุดเสาร์- อาทิตย์
ทักษะชีวิต								
1. ศิลปะการวาดภาพ	n	75	73	27	48	41	10	8
	%	26.6	25.9	9.6	17.0	14.5	3.5	2.8
2. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ	n	41	65	44	44	68	13	7
	%	14.5	23.0	15.6	15.6	24.1	4.6	2.5
3. กีฬาด้านยาเสพติด	n	80	48	51	31	41	13	18
	%	28.4	17.0	18.1	11.0	14.5	4.6	6.4
4. การนวดเพื่อสุขภาพ	n	35	42	45	46	75	24	15
	%	12.4	14.9	16.0	16.3	26.6	8.5	5.3
5. การดูแลสุขภาพตนเอง	n	85	50	33	33	56	17	8
	%	30.1	17.7	11.7	11.7	19.9	6.0	2.8
6. พัฒนาการของมนุษย์	n	53	46	42	49	60	27	5
	%	18.8	16.3	14.9	17.4	21.3	9.6	1.8
7. เพศศึกษา	n	71	52	37	40	57	16	9
	%	25.2	18.4	13.1	14.2	20.2	5.7	3.2
8. คนตรีไทย และคนตรีสากล	n	73	43	47	38	47	18	16
	%	25.9	15.2	16.7	13.5	16.7	6.4	5.7
9. ความปลอดภัยในชีวิต	n	87	48	37	40	47	12	11
	%	30.9	17.0	13.1	14.2	16.7	4.3	3.9

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงความเหมาะสมของเวลาที่จะจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต ควรเรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย) เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตรพบว่าหลักสูตรที่ควรมีระยะเวลาในการเรียนทุกวัน(เช้าและบ่าย) ได้แก่ ศิลปะการวาดภาพ กีฬาด้านยาเสพติด การดูแลสุขภาพตนเอง เพศศึกษา คนตรีไทย และคนตรีสากล และความปลอดภัยในชีวิต สำหรับหลักสูตรที่ควรมีระยะเวลาในการเรียน 1 วัน/สัปดาห์ ได้แก่ การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ การนวดเพื่อสุขภาพ พัฒนาการของมนุษย์

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนทุกวัน (เช้าและ บ่าย)	เรียนทุกวัน (เช้า)	เรียนทุกวัน (บ่าย)	วัน เว้นวัน	1 วัน/ สัปดาห์	2 วัน/ สัปดาห์	เรียนใน วันหยุดเสาร์- อาทิตย์
พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน								
1. พุทธศาสนา	n	44	56	23	30	91	22	16
	%	15.6	19.9	8.2	10.6	32.3	7.8	5.7
2. หน้าที่พลเมือง	n	45	47	37	46	75	22	10
	%	16.0	16.7	13.1	16.3	26.6	7.8	3.5
3. คุณธรรม จริยธรรม	n	38	47	37	37	90	22	11
	%	13.5	16.7	13.1	13.1	31.9	7.8	3.9
4. วัฒนธรรมประเพณีไทย	n	42	45	36	39	81	26	13
	%	14.9	16.0	12.8	13.8	28.7	9.2	4.6
5. ลูกเสือ - เนตรนารี	n	25	33	29	37	129	21	8
	%	8.9	11.7	10.3	13.1	45.7	7.4	2.8
6. กฎหมายจราจร	n	30	51	27	36	102	21	15
	%	10.6	18.1	9.6	12.8	36.2	7.4	5.3
7. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	n	46	46	40	38	82	15	15
	%	16.3	16.3	14.2	13.5	29.1	5.3	5.3
8. ประวัติศาสตร์ของชาติไทย	n	46	49	47	37	74	17	12
	%	16.3	17.4	16.7	13.1	26.2	6.0	4.3
9. การดำรงชีวิต	n	56	54	41	30	77	12	12
	%	19.9	19.1	14.5	10.6	27.3	4.3	4.3

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงความเหมาะสมของเวลาที่จะจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมและชุมชน ควรเรียน 1 วัน/สัปดาห์

ตารางที่ 4.4 คำร้อยละของรูปแบบที่ควรจัดการเรียนการสอนของแต่ละหลักสูตร (n = 282)

หลักสูตร		เรียนใน ชั้นเรียน	เรียนแบบ พบกลุ่ม	เรียนแบบ ทางไกล	เรียนด้วย ตนเอง
สายสามัญ					
1. ประถมศึกษา	n	235	25	14	8
	%	83.3	8.9	5.0	2.8
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	n	192	62	21	7
	%	68.1	22.0	7.4	2.5
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	n	164	82	29	7
	%	58.2	29.1	10.3	2.5
4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	n	131	78	40	33
	%	46.5	27.7	14.2	11.7

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสายสามัญทุกหลักสูตร ควรมีรูปแบบเรียนในชั้นเรียน

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนใน ชั้นเรียน	เรียนแบบ พบกลุ่ม	เรียนแบบ ทางไกล	เรียนด้วย ตนเอง
สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว					
1. ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น	n	155	90	21	16
	%	55.0	31.9	7.4	5.7
2. ช่างไฟฟ้า	n	143	99	24	16
	%	50.7	35.1	8.5	5.7
3. ช่างยนต์	n	141	93	29	19
	%	50.0	33.0	10.3	6.7
4. ช่างไม้	n	125	106	27	24
	%	44.3	37.6	9.6	8.5
5. ช่างเชื่อม	n	127	116	20	19
	%	45.0	41.1	7.1	6.7
6. ช่างตัดผม	n	140	88	25	29
	%	49.6	31.2	8.9	10.3
7. เกษตรกรรม	n	102	100	40	40
	%	36.2	35.5	14.2	14.2
8. คนตรี	n	139	88	27	28
	%	49.3	31.2	9.6	9.9
9. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	n	134	89	25	34
	%	47.5	31.6	8.9	12.1

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพหลักสูตรระยะยาว ทุกหลักสูตร ควรมีรูปแบบเรียนในชั้นเรียน

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนใน ชั้นเรียน	เรียนแบบ พบกลุ่ม	เรียนแบบ ทางไกล	เรียนด้วย ตนเอง
สายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น					
1. การนวดแผนโบราณ	n	90	117	44	31
	%	31.9	41.5	15.6	11.0
2. การทำเทียนหอม	n	80	125	47	30
	%	28.4	44.3	16.7	10.6
3. การทำยาหม่องสมุนไพร	n	84	131	40	27
	%	29.8	46.5	14.2	9.6
4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	n	82	131	41	28
	%	29.1	46.5	14.5	9.9
5. การทำอาหารไทย-ขนมไทย	n	94	118	37	33
	%	33.3	41.8	13.1	11.7
6. ช่างเสริมสวย	n	115	88	49	30
	%	40.8	31.2	17.4	10.6
7. ช่างทำกุญแจ	n	99	118	41	24
	%	35.1	41.8	14.5	8.5
8. ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	n	137	89	33	23
	%	48.6	31.6	11.7	8.2
9. ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ	n	142	85	32	23
	%	50.4	30.1	11.3	8.2

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีรูปแบบเรียนแบบพบกลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตรพบว่า หลักสูตรที่ควรมีการเรียนแบบพบกลุ่ม ได้แก่ การนวดแผนโบราณ การทำเทียนหอม การทำยาหม่องสมุนไพร การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำอาหารไทย-ขนมไทย และช่างทำกุญแจ สำหรับหลักสูตรที่ควรมีการเรียนแบบเรียนในชั้นเรียน ได้แก่ ช่างเสริมสวย ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า และช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนใน ชั้นเรียน	เรียนแบบ พบกลุ่ม	เรียนแบบ ทางไกล	เรียนด้วย ตนเอง
ทักษะชีวิต					
1. ศิลปะการวาดภาพ	n	135	97	18	32
	%	47.9	34.4	6.4	11.3
2. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ	n	96	117	31	38
	%	34.0	41.5	11.0	13.5
3. กีฬาด้านยาเสพติด	n	84	117	44	37
	%	29.8	41.5	15.6	13.1
4. การนวดเพื่อสุขภาพ	n	76	132	45	29
	%	27.0	46.8	16.0	10.3
5. การดูแลสุขภาพตนเอง	n	84	109	38	51
	%	29.8	38.7	13.5	18.1
6. พัฒนาการของมนุษย์	n	80	111	43	48
	%	28.4	39.4	15.2	17.0
7. เพศศึกษา	n	116	93	23	50
	%	41.1	33.0	8.2	17.7
8. คนตรีไทย และคนตรีสากล	n	132	98	33	19
	%	46.8	34.8	11.7	6.7
9. ความปลอดภัยในชีวิต	n	108	102	27	45
	%	38.3	36.2	9.6	16.0

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรควรมีรูปแบบเรียนแบบพบกลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตรพบว่า หลักสูตรที่ควรมีการเรียนแบบพบกลุ่ม ได้แก่ การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ กีฬาด้านยาเสพติด การนวดเพื่อสุขภาพ การดูแลตนเอง และพัฒนาการของมนุษย์ สำหรับหลักสูตรที่ควรมีการเรียนแบบเรียนในชั้นเรียน ได้แก่ ศิลปะการวาดภาพ เพศศึกษา คนตรีไทยและคนตรีสากล และความปลอดภัยในชีวิต

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

หลักสูตร		เรียนใน ชั้นเรียน	เรียนแบบ พบกลุ่ม	เรียนแบบ ทางไกล	เรียนด้วย ตนเอง
พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน					
1. พุทธศาสนา	n	120	83	41	38
	%	42.6	29.4	14.5	13.5
2. หน้าที่พลเมือง	n	74	114	53	40
	%	26.2	40.4	18.8	14.2
3. คุณธรรม จริยธรรม	n	90	108	49	35
	%	31.9	38.3	17.4	12.4
4. วัฒนธรรมประเพณีไทย	n	103	106	46	27
	%	36.5	37.6	16.3	9.6
5. ลูกเสือ - เนตรนารี	n	71	127	50	34
	%	25.2	45.0	17.7	12.1
6. กฎหมายจราจร	n	87	109	52	34
	%	30.9	38.7	18.4	12.1
7. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	n	77	127	45	33
	%	27.3	45.0	16.0	11.7
8. ประวัติศาสตร์ของชาติไทย	n	98	109	49	25
	%	34.8	38.7	17.4	8.9
9. การดำรงชีวิต	n	101	93	44	44
	%	35.8	33.0	15.6	15.6

จากตาราง พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นถึงรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมและชุมชน ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรควรมีรูปแบบเรียนแบบพบกลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตรพบว่า หลักสูตรที่ควรมีการเรียนแบบพบกลุ่ม ได้แก่ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมประเพณีไทย ลูกเสือ-เนตรนารี กฎหมายจราจร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ของชาติไทย สำหรับหลักสูตรที่ควรมีการเรียนแบบเรียนในชั้นเรียน ได้แก่ พุทธศาสนาและการดำรงชีวิต

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความเหมาะสมของกิจกรรม
ประกอบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน (n = 282)

หลักสูตร	\bar{X}	SD.	ระดับความเหมาะสม
1. ทักษะศึกษา	4.57	0.61	มากที่สุด
2. การทำรายงาน	3.42	0.93	ปานกลาง
3. ทำโครงการ	3.56	0.97	มาก
4. การจัดกิจกรรมกีฬา	4.20	0.87	มาก
5. การจัดกิจกรรมนันทนาการ	3.85	0.92	มาก
6. กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี	3.36	1.17	ปานกลาง
7. เข้าค่าย	4.28	0.98	มาก
8. เชิญวิทยากรพิเศษมาสอนเสริม	3.70	1.00	มาก
9. กิจกรรมฐานการเรียนรู้ (วอล์ค แรลลี่)	3.86	0.98	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นต่อระดับความเหมาะสมของกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน ปรากฏผลดังนี้

- กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมทัศนศึกษา
- กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ กิจกรรมเข้าค่าย การจัดกิจกรรมกีฬา กิจกรรมฐานการเรียนรู้ (วอล์ค แรลลี่) การจัดกิจกรรมนันทนาการ การเชิญวิทยากรพิเศษมาสอนเสริม และการทำโครงการ ตามลำดับ
- กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คือ การทำรายงาน และกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าร้อยละของอันดับลักษณะของผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน (n = 282)

ลักษณะ		อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4	อันดับ5
1. มีความรู้จริง	n	110	52	41	44	35
	%	39.0	18.4	14.5	15.6	12.4
2. สอนเก่ง สอนได้เข้าใจ	n	36	97	45	52	52
	%	12.8	34.4	16.0	18.4	18.4
3. รู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน	n	85	51	55	68	23
	%	30.1	18.1	19.5	24.1	8.2
4. ให้คำปรึกษาและการแนะแนวได้	n	23	56	58	76	42
	%	8.2	19.9	30.1	27.0	14.9
6. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน	n	28	26	57	42	129
	%	9.9	9.2	20.2	14.9	45.7

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเห็นต่อลักษณะของผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน อันดับแรกคือ ควรมีความรู้จริง ร้อยละ 39.0 รองลงมา รู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 30.1 สอนเก่ง สอนได้เข้าใจ ร้อยละ 12.8 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ร้อยละ 8.2 และให้คำปรึกษาและการแนะแนวได้ ร้อยละ 8.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าร้อยละของอันดับความต้องการสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน (n = 282)

สื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน		อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4	อันดับ5	อันดับ6	อันดับ7
1. หนังสือเรียน	n	105	69	27	18	23	18	22
	%	37.2	24.5	9.6	6.4	8.2	6.4	7.8
2. เทปเสียง / วิดีโอ / ซีดี	n	24	33	47	64	64	30	20
	%	8.5	11.7	16.7	22.7	22.7	10.6	7.1
3. ครู / วิทยากร	n	72	80	43	23	12	32	20
	%	25.5	28.4	15.2	8.2	4.3	11.3	7.1
4. วิทยุ / โทรทัศน์	n	5	13	37	74	70	52	31
	%	1.8	4.6	13.1	26.2	24.8	18.4	11.0
5. อินเทอร์เน็ต	n	42	47	59	39	33	40	22
	%	14.9	16.7	20.9	13.8	11.7	14.2	7.8
6. โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม	n	6	17	24	30	53	86	66
	%	2.1	6.0	8.5	10.6	18.8	30.5	23.4
7. ของจริง	n	28	20	44	34	27	25	104
	%	9.9	7.1	15.6	12.1	9.6	8.9	36.9

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เด็กและเยาวชนมีความต้องการสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน อันดับแรกคือ หนังสือเรียน ร้อยละ 37.2 รองลงมา ครู/วิทยากร ร้อยละ 25.5 อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 14.9 ของจริง ร้อยละ 9.9 เทปเสียง/วิดีโอ/ซีดี ร้อยละ 8.5 โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ร้อยละ 2.1 และ วิทยุ/โทรทัศน์ ร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ค่าร้อยละของอันดับลักษณะสถานที่สำหรับการเรียนการสอน (n = 282)

ลักษณะสถานที่		อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.แบบห้องเรียน	n	62	51	15	25	27	21	11	21	18	31
	%	22.0	18.1	5.3	8.9	9.6	7.4	3.9	7.4	6.4	11.0
2.แบบห้องเรียนติดแอร์	n	119	35	17	19	14	30	13	13	9	13
	%	42.2	12.4	6.0	6.7	5.0	10.6	4.6	4.6	3.2	4.6
3.แบบห้องเรียนผ่านจอโทรทัศน์	n	2	37	53	35	20	18	41	38	33	5
	%	0.7	13.1	18.8	12.4	7.1	6.4	14.5	13.5	11.7	1.8
4.ห้องเรียนผ่านอินเตอร์เน็ต	n	20	42	43	35	30	21	33	20	20	18
	%	7.1	14.9	15.2	12.4	10.6	7.4	11.7	7.1	7.1	6.4
5.อากาศถ่ายเทสะดวก	n	22	33	44	46	62	23	17	17	11	7
	%	7.8	11.7	15.6	16.3	22.0	8.2	6.0	6.0	3.9	2.5
6.มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนพร้อมสมบูรณ์	n	15	38	36	47	26	40	30	26	13	11
	%	5.3	13.5	12.8	16.7	9.2	14.2	10.6	9.2	4.6	3.9
7.ไม่มีเสียงรบกวน	n	16	20	34	41	38	45	39	20	14	15
	%	5.7	7.1	12.1	14.5	13.5	16.0	13.8	7.1	5.0	5.3
8.สวนพักผ่อน ลานเอนกประสงค์	n	9	8	26	15	28	39	37	57	37	26
	%	3.2	2.8	9.2	5.3	9.9	13.8	13.1	20.2	13.1	9.2
9.สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม	n	7	5	7	8	23	22	29	53	77	51
	%	2.5	1.8	2.5	2.8	8.2	7.8	10.3	18.8	27.3	18.1
10.โรงฝึกงานอาชีพ ในหน่วยเรียน	n	9	13	7	12	14	23	34	16	51	103
	%	3.2	4.6	2.5	4.3	5.0	8.2	12.1	5.7	18.1	36.5

จากตารางที่ 4.8 พบว่า เด็กและเยาวชนมีความต้องการลักษณะสถานที่สำหรับการเรียนการสอน ได้แก่ แบบห้องเรียนติดแอร์ ร้อยละ 42.2 รองลงมาเป็นแบบห้องเรียน ร้อยละ 22.0 อากาศถ่ายเทได้สะดวก ร้อยละ 7.8 ห้องเรียนผ่านอินเตอร์เน็ต ร้อยละ 7.1 ไม่มีเสียงรบกวน ร้อยละ 5.7 มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนพร้อมสมบูรณ์ ร้อยละ 5.3 สวนพักผ่อนหรือลานเอนกประสงค์ ร้อยละ 3.2 โรงฝึกงานอาชีพในหน่วยเรียน ร้อยละ 3.2 สถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 2.5 และแบบห้องเรียนผ่านจอโทรทัศน์ ร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ค่าร้อยละของอันดับของแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (n = 282)

แหล่งการเรียนรู้		อันดับ1	อันดับ2	อันดับ3	อันดับ4	อันดับ5	อันดับ6	อันดับ7
1.ห้องสมุด	n	104	65	38	26	27	11	11
	%	36.9	23.0	13.5	9.2	9.6	3.9	3.9
2.ห้องจัดกิจกรรม นิทรรศการ	n	22	65	64	55	39	22	15
	%	7.8	23.0	22.7	19.5	13.8	7.8	5.4
3.ห้องอินเทอร์เน็ต	n	98	68	48	24	18	18	8
	%	34.8	24.1	17.0	8.5	6.4	6.4	2.8
4.ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (กศน.)	n	14	30	36	68	48	56	30
	%	5.0	10.6	12.8	24.1	17.0	19.9	10.6
5.ธนาคารขยะ	n	2	6	33	31	49	56	105
	%	0.7	2.1	11.7	11.0	17.4	19.9	37.2
6.สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและ เยาวชน	n	33	31	44	48	49	58	19
	%	11.7	11.0	15.6	17.0	17.4	20.6	6.7
7.ภูมิปัญญาท้องถิ่น	n	8	17	18	30	51	61	97
	%	2.8	6.0	6.4	10.6	18.1	21.6	34.4

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เด็กและเยาวชนมีต้องการแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชน ได้แก่ ห้องสมุด ร้อยละ 36.9 รองลงมา ห้องอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 34.8
สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและเยาวชน ร้อยละ 11.7 ห้องจัดกิจกรรมนิทรรศการ ร้อยละ 7.8
ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (กศน.) ร้อยละ 5.0 ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร้อยละ 2.8 และธนาคารขยะ
ร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าร้อยละของอันดับความต้องการของเด็กและเยาวชน หลังเรียนจบหลักสูตรจาก ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (n = 282)

ความต้องการหลังจากจบหลักสูตร		อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปเทียบ	n	128	50	7	13	26	20	13	25
โอนเพื่อศึกษาต่อได้	%	45.4	17.7	2.5	4.6	9.2	7.1	4.6	8.9
2.ต้องการวุฒิที่สามารถนำไป	n	43	103	30	11	32	30	24	9
สมัครงานได้	%	15.2	36.5	10.6	3.9	11.3	10.6	8.5	3.2
3.หางานให้ทำหลังจากได้รับการ	n	12	17	80	47	24	37	44	21
ปล่อยตัวไปแล้ว	%	4.3	6.0	28.4	16.7	8.5	13.1	15.6	7.4
4.หาบ้านพักให้หลังจากได้รับ	n	8	10	26	42	25	35	50	86
การปล่อยตัวไปแล้ว	%	2.8	3.5	9.2	14.9	8.9	12.4	17.7	30.5
5.อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้	n	15	27	59	61	63	27	20	10
	%	5.3	9.6	20.9	21.6	22.3	9.6	7.1	3.6
6.ลดระยะเวลาการฝึกอบรม	n	21	32	36	43	51	57	29	13
	%	7.4	11.3	12.8	15.2	18.1	20.2	10.3	4.6
7.ขอปล่อยตัวก่อนกำหนด	n	36	36	30	23	36	34	58	29
	%	12.8	12.8	10.6	8.2	12.8	12.1	20.6	10.3
8.ส่งเรียนต่อภายนอก แบบเข้าไป	n	19	7	16	41	21	34	44	100
เยี่ยมกลับ	%	6.7	2.5	5.7	14.5	7.4	12.1	15.6	35.5

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่า เด็กและเยาวชนมีความต้องการ หลังจากเรียนจบหลักสูตร จากศูนย์ฝึกฯ ได้แก่ ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปเทียบโอนเพื่อศึกษาต่อได้ ร้อยละ 45.4 รองลงมา ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปสมัครงานได้ ร้อยละ 15.2 ขอปล่อยตัวก่อนกำหนด ร้อยละ 12.8 ลดระยะเวลาการฝึกอบรม ร้อยละ 7.4 ส่งเรียนต่อภายนอก แบบเข้าไปเยี่ยมกลับ ร้อยละ 6.7 อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้ ร้อยละ 5.3 หางานให้ทำหลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว ร้อยละ 4.3 และหาบ้านพักให้หลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว ร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

ผลจากการสอบถามเด็กและเยาวชน ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถสรุปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตามความเห็นของเด็กและเยาวชน ได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการเรียนการสอนหลักสูตรสายสามัญทุกหลักสูตร สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว หลักสูตรทักษะชีวิต หลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน และหลักสูตรสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น
2. ด้านเวลาที่จะจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสายสามัญทุกหลักสูตร สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว หลักสูตรทักษะชีวิต ควรจัดให้เรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย) สายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน ควรจัดให้เรียน 1 วัน/สัปดาห์
3. ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสายสามัญทุกหลักสูตร สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว ควรจัดให้เรียนในชั้นเรียน หลักสูตรสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน ควรจัดให้เรียนแบบพบกลุ่ม
4. ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ควรจัดให้มีกิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมเข้าค่าย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมฐานการเรียนรู้ (วอล์ค แรลลี่) กิจกรรมนันทนาการ การเชิญวิทยากรพิเศษมาสอนเสริม การทำโครงการ การทำรายงาน และกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ตามลำดับ
5. ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน คุณลักษณะของผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้จริง รู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน สอนเก่ง สอนได้เข้าใจ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน สามารถให้คำปรึกษาและแนะแนวได้
6. ด้านสื่อการจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีสื่อประเภทหนังสือเรียน อินเทอร์เน็ต ของจริง เทปเสียง / วิดีโอ / ซีดี โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม วิทยุ / โทรทัศน์
7. ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีห้องเรียนแบบติดแอร์ ห้องเรียนแบบไม่ติดแอร์ แต่ให้มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นห้องเรียนที่เรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนพร้อมสมบูรณ์ ต้องไม่มีเสียงรบกวน อาจใช้ลานอเนกประสงค์ สวนพักผ่อน รวมถึงโรงฝึกงานอาชีพในหน่วยเรียน สถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม และเป็นห้องเรียนแบบเรียนผ่านจอโทรทัศน์
8. ด้านแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งควรจัดให้มี ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและเยาวชน ห้องจัดกิจกรรม นิทรรศการ ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (กสน.) ภูมิปัญญาชาวบ้าน ธนาคารขยะ
9. ด้านสิ่งที่ต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร เด็กและเยาวชนควรได้รับวุฒิทางการศึกษาที่สามารถนำไปเทียบโอนเพื่อการศึกษาต่อได้ วุฒิทางการศึกษาที่สามารถนำไปสมัครงานได้

หรือลดระยะเวลาการฝึกอบรม ส่งเรียนต่อภายนอกแบบเข้าไปเย็นกลับ อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้ หากงานให้ทำหลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว และหาบ้านพักให้หลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำผลการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านการจัดการศึกษาต่อผลที่ได้จากแบบสอบถาม

ลำดับที่	ด้านของผลที่ได้จากแบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากแบบสอบถาม	ข้อแนะนำเกี่ยวกับผลที่ได้จากแบบสอบถาม
1.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	เป็นการจัดเพื่อการบำบัดและพัฒนาทางด้านจิตใจของผู้เรียนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	ควรเน้นการจัดการศึกษาที่เป็นการบำบัด ให้รู้จักกระบวนการคิด
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน	เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน	ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านการศึกษา
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	เห็นด้วยกับผลที่ได้จากแบบสอบถาม	ผู้ที่ทำหน้าที่สอนควรเป็นสหวิชาชีพ ได้แก่ นักวิชาการ อบรมและฝึกวิชาชีพ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานคุมประพฤติ พยาบาล
	ด้านความต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร	ให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของการบำบัด แก่ใจ ฟันฟู และไม่ย้อนกลับมากระทำผิดซ้ำ	ควรสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนสนใจการเรียนในด้านอื่นอีก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
2.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับที่กรมพินิจฯ ได้จัดให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งหลักสูตรขั้นพื้นฐาน วิชาชีพ การจัดเวลาเรียน รูปแบบ กิจกรรม และสื่อ สามารถปรับได้ตาม สถานการณ์	สำหรับหลักสูตรสาขาอาชีพ ระยะสั้นควรจัดให้กับเด็ก และเยาวชนที่เรียนจบแล้ว และอยู่ระหว่างรอการพิจารณา ปล่อยตัว
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน	สถานที่และแหล่งการเรียนรู้ มีส่วนช่วยให้เด็กและเยาวชน มีพัฒนาการ ตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการ	ควรมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่ สำหรับการจัดการเรียน การสอนให้เหมาะสม
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	ผู้ที่ทำหน้าที่สอนที่มีคุณสมบัติ ตรงตามความต้องการของเด็ก และเยาวชน จะช่วยให้เด็กและ เยาวชนมีพัฒนาการด้าน การศึกษาที่ดีขึ้นด้วย	-
	ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา เด็กและเยาวชน ให้เห็น ความสำคัญของตนเอง	หลักสูตรที่จัดให้กับเด็กและ เยาวชน ควรได้รับวุฒิที่ตรง ตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
3.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรขั้นพื้นฐานมีความสำคัญต่อเยาวชนมาก เพราะเป็นตัวบ่งชี้ บุคคลและนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในแขนงอื่นต่อไป - การเรียนการสอนควรให้เยาวชนได้มีเวลาเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะได้รับการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และต่อเนื่อง - การเรียนการสอนระดับสามัญ - วิชาชีพ จำเป็นต้องจัดให้เป็นรูปแบบชั้นเรียนและด้านทักษะชีวิต เรียนแบบพบกลุ่มเพื่อให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมและเสมอภาคกัน - มีความจำเป็นมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ที่หลากหลาย นอกเหนือจากในตำราและชั้นเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ได้รู้จักผ่อนคลาย และมีทัศนคติที่แตกต่างกันไป 	<ul style="list-style-type: none"> ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีการศึกษาที่เต็มรูปแบบขะระดับการศึกษา ปวช. ปวส. และอุดมศึกษา สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนได้รับการศึกษาต่อไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี - ให้เยาวชนสามารถแบ่งเวลาในการเรียนของตนเองได้อย่างเหมาะสมทั้งระดับสามัญ และวิชาชีพ - เยาวชนควรได้รับการศึกษาที่แตกต่างจากห้องเรียนบ้าง เช่น การไปศึกษาดูงานตามแหล่งชุมชนที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนในการศึกษาหาความรู้ - ควรนำเยาวชนไปทัศนศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ของเยาวชนให้กว้างขึ้น พร้อมจะได้ประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อจะนำไปใช้ในการศึกษาต่อไป

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
		- มีความจำเป็นมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเรื่องที่เรียนมากยิ่งขึ้น และเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนในส่วนต่างๆ	- ใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน	- สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนมีความจำเป็นมากที่สุดต่อการศึกษาเพราะจะทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน และเข้าใจการศึกษามากยิ่งขึ้น	- จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ และเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษาตลอดเวลา
		- มีความจำเป็นมาก เพราะจะทำให้เขวชนได้เรียนรู้สิ่งทีนอกเหนือจากตำรา และจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่หลากหลาย เปิดมุมมองแง่คิดที่แตกต่างกันไป	- จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และทันสมัย ให้ทันเหตุการณ์กับยุคสมัยในโลกปัจจุบัน
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	- ผู้สอนต้องให้การศึกษาที่ เหมาะสมกับผู้เรียนรู้เป็น ผู้สอนที่ดี สามารถแนะนำและชี้แนวทางได้อย่างถูกต้องและเข้าใจได้โดยง่าย	- ต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ และชำนาญงานต้นตัวตลอดเวลา สามารถเข้าใจปัญหาของผู้เรียน และแนะนำสิ่งที่มีประโยชน์ และเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของเขวชน และได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
	ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	- เป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่สุด สำหรับเยาวชน เพราะจะทำให้ ได้รับความภาคภูมิใจ และ สามารถนำไปต่อยอด ที่จะ ศึกษาต่อไปในระดับที่สูงขึ้น และเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตัวให้เหมาะสมไม่หันไป กระทำผิดซ้ำอีก และสามารถ นำไปประกอบอาชีพได้	

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
4.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	<p>- หลักสูตรคือ รูปแบบที่ได้รับ การพัฒนาที่ได้รับการรับรอง หรือได้รับการยอมรับว่า เหมาะสมแล้ว และผ่านการ อนุมัติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นับว่าเป็นมาตรฐานที่สุด</p> <p>- การเรียนของเด็กและเยาวชน ไม่ได้แบ่งออกเป็นชั่วโมง หรือ คาบ แต่แบ่งออกเป็นภาคเช้า 3 ชม. และภาคบ่าย 3 ชม. ซึ่งระยะ เวลาดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาไม่ พึงประสงค์ต่อการเรียนการ สอน โดยเฉพาะการเรียนสาย สามัญจะก่อให้เกิดอาการง่วง นอน หรือนั่งเรียนต่อเนื่องเป็น ระยะเวลานานๆ ทำให้เกิด อาการเบื่อการเรียน ครูผู้สอนก็ จะมีอาการเครียดเช่นกัน</p> <p>- กิจกรรมในชั้นเรียนหรือ ห้องเรียนก่อให้เกิดบรรยากาศ และความรู้สึกที่ดีในการเรียน</p>	<p>- ระบบการศึกษาสำหรับเด็ก และเยาวชน ต้องเป็นหลักสูตร ที่จัดทำขึ้นมาเฉพาะ สำหรับ การเรียนการสอนภายใน ศูนย์ฝึกฯ ให้สอดคล้องกับงาน บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ซึ่งต้องทำ ควบคู่กันไป เป็นลักษณะ หลักสูตรกิจกรรมทักษะชีวิต</p> <p>- จัดการเรียนการสอนออก เป็นคาบๆ ประมาณคาบละ 1 ชั่วโมง เน้นการเรียนที่มี กิจกรรมประกอบ เช่น กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการมี ส่วนร่วม ระบบหมู่ เป็นต้น</p> <p>- การเรียนสายสามัญ ควรจัดหา สถานที่ หรืออาคาร หรือห้องที่ เงียบ ห่างจากห้องฝึกงานหรือ ฝึกวิชาชีพ ไม่ควรถูกรบกวน ด้วยเสียงรอบข้าง หรือถูก รบกวนด้วยการจัดกิจกรรมอื่นๆ สำหรับสายอาชีพระยะสั้น เห็น ควรจัดการเรียนแบบมีระยะเวลา</p>

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
			ที่ชัดเจน แน่นอนและสำเร็จ หลักสูตรระยะสั้นได้ภายใน เวลาเดียวกัน
		- ไม่เห็นด้วยกับการจัด กิจกรรมประกอบการเรียนการ สอน เช่นกิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ค่าใช้จ่าย สูง เด็กและเยาวชนได้รับ โอกาสไม่ทั่วถึง ปัญหาการ ควบคุม การทำผิดระเบียบวินัย เห็นด้วยกับกิจกรรมเข้าค่าย กิจกรรมกีฬา กิจกรรม นันทนาการ	- นำกิจกรรมเข้ามามีส่วนร่วม ภายในศูนย์ฝึกฯ โดยเฉพาะ การนำเข้ามาร่วมในห้องเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนดี สนุกสนาน ก่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ที่ดี
		- สื่อการเรียนมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการเรียนการ สอน ช่วยให้เกิดผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์การเรียนได้ดี	- การใช้อินเทอร์เน็ตต้อง ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด มี ความเห็นว่าการใช้อินเทอร์เน็ต ในศูนย์ฝึกสำหรับใช้เป็นสื่อ การเรียนนั้น ยังไม่มีความ จำเป็น หากมีความจำเป็น ต้องการหาข้อมูลก็ให้ปฏิบัติ โดยครูผู้ฝึกสอน เป็น ผู้รับผิดชอบค้นหามาให้จะ ดีกว่าและการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ โดยไม่จำเป็น

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลการวิจัย	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัย
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน	<p>- ห้องเรียนคิดแอร์ และ ห้องเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต เป็น การสิ้นเปลืองงบประมาณ โดย ไม่จำเป็น เห็นด้วยกับ ห้องเรียนที่มีอากาศถ่ายเท สะดวก ไม่มีเสียงรบกวน</p> <p>- เห็นด้วยกับแหล่งการเรียนรู้ ประเภทห้องสมุด เพราะ ส่งเสริมการค้นคว้า การอ่าน และการเขียน ได้ดีที่สุดใน ไม่เห็นด้วยกับห้องจัดกิจกรรม นิทรรศการ</p>	<p>- เห็นควรสนับสนุนครูผู้สอน นักวิชาการ ให้มีความเพียงพอ ต่อจำนวนเด็กและเยาวชนซึ่ง ปัจจุบัน ปัญหาการเรียนการ สอนภายใน ศูนย์ฝึกฯ มาจาก จำนวนครูผู้สอน ไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับปริมาณเด็กและ เยาวชนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น</p>
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	<p>- การสอนให้ได้ผลดี เกิดจาก ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และการ ถ่ายทอดที่ดี การศึกษาที่ดีขึ้นด้วย</p>	<p>- จัดให้ครูได้สอนวิชาเฉพาะ ของแต่ละคนอย่างสุด ความสามารถ ส่งเสริมการ เรียนการสอนและการ พัฒนาการเรียนการสอนด้วย การสนับสนุน อบรมเพิ่มเติม ความรู้ความสามารถของ ครูผู้สอน</p>

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	- เป็นการสนับสนุน เป็น กำลังใจ และเป็นแนวทางใน การพัฒนาการเรียนการสอน มี สิ่งเร้าให้เยาวชนเห็น ความสำคัญของการเรียนการ สอน สามารถเห็นอนาคตใน การไปศึกษาต่อภายนอก หลังจากได้รับการปล่อยตัว	- การพัฒนาการเรียนการสอน ภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ต้องเน้นที่ผลประโยชน์ที่เด็ก และเยาวชนจะได้รับหลังจาก เรียนจบหลักสูตร หลักสูตรฝึก อาชีพระยะสั้นต้องเน้นที่ สามารถนำไปประกอบอาชีพ ได้จริง และเป็นที่ต้องการของ ตลาด เช่น การฝึกอาชีพบริการ ในห้องอาหารหรือโรงแรม , ก๊ัก, อาชีพนวดฝ่าเท้า ,อาชีพ ช่างตัดเย็บหนัง,ช่าง เฟอร์นิเจอร์,ช่างเสริมสวย,ช่าง หนัง เป็นต้น	

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
5.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	การจัดการเรียนการสอนอาชีพ ระยะสั้นเป็นทางเลือก และ เป็นวิชาที่น่าสนใจ เป็นที่ ต้องการของตลาด รูปแบบ กิจกรรม และสื่อ ควร สอดคล้องกับเนื้อหาของ รายวิชา และความต้องการ ของเยาวชน อิงความประสงค์ ของเยาวชน เหมาะสมกับวัย และสถานการณ์ปัจจุบัน	ควรจัดวิชาชีพระยะสั้น ควร ถามความต้องการของเยาวชน และการจัดครูควรเลือกวิชาชีพ ที่ร่วมสมัย เหมาะแก่ตลาด และสามารถสร้างแนวคิด นำไปสู่การต่อยอด และการ สร้างสรรคงานใหม่ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ใน อนาคต
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน	สถานที่ในการเรียนการสอน แบบติดแอร์ไม่ได้มีผลต่อการ เรียนรู้ แต่ตอบสนองความ ต้องการทางร่างกาย มากกว่า การเรียนรู้และรับรู้ และมี ปัจจัยเสริมในความพร้อม ด้านเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ มีความสำคัญในการเรียนรู้ มากกว่า ส่วนห้องเรียนผ่าน จอโทรทัศน์ เป็นการเสริม ความรู้แต่ยังคงต้องการ บุคลากรเป็นผู้แนะนำ และ ชี้แนวทางในการให้คำปรึกษา	กรมพินิจฯ ควรจัดสถานที่ สำหรับการเรียนการสอน ให้เหมาะสมสอดคล้องต่อ วิชาชีพวิชาเรียนรวมถึงจัดหา วัสดุ – อุปกรณ์ ให้เพียงพอ และทันสมัย

ตารางที่ 4.11(ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	การเรียนการสอนจะบรรลุ ความสำเร็จได้ ต้องเกิดจาก ผู้สอนมีทักษะในการถ่ายทอด ความรู้ การสื่อสารในคอนค้น บวกกระตุ้นความรู้สึกรัก อยากรู้ น่าสนใจ และประยุกต์เนื้อหา สาระให้เหมาะกับวัยของ ผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบัน	ครูผู้สอน ควรเป็นผู้มีทักษะใน การสอน (การถ่ายทอด การ ประยุกต์ กิจกรรม) และควรมี จิตวิทยาสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้ การเรียนการสอนน่าสนใจ และน่าเรียนรู้ อีกทั้งควร สอดแทรกทักษะชีวิตทุกๆ ชั่วโมง
	ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	- เพื่อให้ช่วงเวลาที่เขาวชนฝึก อยู่ในศูนย์ฝึกฯ ไม่สูญหาย และควรประสานงานกับ หน่วยงานภาครัฐ รับรอง วุฒิบัตรให้หรือนับควบราย หน่วยกิตให้ เพราะวุฒิบัตรที่ ออกโดยศูนย์ฝึกฯ จะสร้าง ผลเสียกับเขาวชนมากกว่าผลดี ในทางใช้ในการสมัครงาน หรือเรียนต่อ	- การเรียนการสอนทุกวิชา ควรเทียบโอนได้หรือได้รับ วุฒิบัตรจากหน่วยงานที่สังคม ยอมรับ - การหาสถานประกอบการให้ ในกรณีเขาวชนที่มี ความสามารถ และมีความ ต้องการทำงาน เป็นเรื่องที่ต้อง กระทำอย่างยิ่ง - การติดตามให้ความ ช่วยเหลือหลังปล่อยเป็นงานที่ สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการ พัฒนา

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
6.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	เด็กอยู่จนควรได้รับการเรียน การศึกษาที่ชัดเจน การเรียน การสอนจะได้ต่อเนื่อง เป็น รูปแบบต่างๆไป นำไปใช้ได้ สนับสนุนการเรียน การสอน ให้บรรลุผล	กิจกรรมที่ต้องไปภายนอก ศูนย์ฝึกฯ อาจเสี่ยงต่อการ หลบหนีของเด็กและเยาวชน เพราะผู้ควบคุมมีจำนวนน้อย
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน	การเรียนการสอนมีความ เหมาะสมกับสื่อ และสถานที่ เรียนต้องอำนวยความสะดวก แก่ผู้เรียน แต่ต้องคำนึงถึงการ ใช้งบประมาณที่มีจำนวนจำกัด และต้องประหยัดพลังงาน	
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	จะช่วยให้การเรียนการสอน บรรลุผล	กรมพินิจฯ ต้องคัดเลือกคนที่ดี มีคุณภาพ
	ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	เป็นการดำเนินการที่ศูนย์ฝึกฯ บางแห่งได้ดำเนินการไปแล้ว บางส่วน แต่มีข้อจำกัดที่ สถานประกอบการบางแห่ง ยังไม่ยอมรับเด็ก/เยาวชน ที่มีประวัติการกระทำผิด	กรมพินิจฯ ควรมีนโยบาย ชัดเจน

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
7.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	เห็นด้วยกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	-
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน	สำหรับห้องเรียนติคแอร์ อาจ ไม่สอดคล้องกับการเรียนการ สอน และปัจจุบันห้องทำงาน ของเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกนั้นไม่ ติคแอร์	ขอให้ติคแอร์เฉพาะห้องสมุด และห้องอินเตอร์เน็ต
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	เห็นด้วยกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	กรมพินิจฯ ควรจัดการอบรม แนะนำการปฏิบัติงาน สำหรับ ผู้ที่ไม่มีความรู้ทางครู
	ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	เห็นด้วยกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	-

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
8.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	การเรียนต้องต่อเนื่องโดยมีการ ส่งต่อกับสถานศึกษาภายนอก ด้วย ควรเน้นหลักสูตรที่ จำเป็น และเข้ากับระบบ การศึกษาของสถานศึกษา ภายนอก การใช้สื่อช่วยลด บุคลากรผู้สอนและทัน เหตุการณ์	อาจมีประสพกับปัญหาเรื่อง หลักสูตรและอุปกรณ์ ในการ ดำเนินการ
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน	เป็นมาตรฐานในการจัด การศึกษา ระบบส่งผลอยู่แล้ว	-
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	เป็นสิ่งจำเป็น	การคัดเลือกบุคลากรควรมี มาตรฐาน มีการส่งเสริมทักษะ แก่บุคลากรเป็นระยะๆ ตาม ความเหมาะสมและจำเป็น
	ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	เป็นความเสมอภาคในการ ได้รับการศึกษาตาม รัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเด็ก กลุ่มพิเศษ ยังต้องได้รับการ ดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ	รัฐบาลและกระทรวงยุติธรรม และกรมพินิจฯ ควรมีการ วางแผนที่เป็นระบบมีการ ติดตามประเมินผลและ ปรับปรุงสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
9.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	สายสามัญทุกหลักสูตรต้องมีการต่อยอดเรียนระดับสูงขึ้น	หลักสูตรคุณภาพชีวิตควรมีตามความเหมาะสมกับเด็ก/เยาวชนแต่ละคน ต้องตาต้องใจในการเรียนสื่อการเรียนการสอน
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน	ห้องเรียนคิดแอร์ สามารถทำให้เด็กตั้งใจเรียนดีขึ้น	เพื่อการประหยัดพลังงานต้องเข้มงวดในการใช้ห้องเรียนคิดแอร์ เช่น ห้องคอม/ห้องกิจกรรม และไม่สามารถใช้ได้กับทุกชั้นเรียน แหล่งการเรียนรู้ที่ต้องการเยาวชนยังขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและของใช้
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	เห็นด้วยกับผลที่ได้จากแบบสอบถาม	มีการอบรมผู้มีหน้าที่ในการสอนได้เหมาะสม และต้องตามผลการสอนตลอดปี
	ด้านความต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร	เห็นด้วยกับผลที่ได้จากแบบสอบถาม	โดยเฉพาะเรื่องการหางานให้ทำ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องช่วยแนะนำ คุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อประคองให้สามารถทำงานได้จริง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ด้านของผลที่ได้จาก แบบสอบถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จาก แบบสอบถาม
10.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	เนื่องจากหลักสูตรจะส่งผลให้ การฝึกอบรมได้ผล รูปแบบ ของการจัดการเรียนการสอน ต้องเป็นไปในทางเดียวกับ สภาพของเด็กและเยาวชนใน แต่ละท้องถิ่น กิจกรรมมี ความสำคัญจึงต้องหลากหลาย สื่อต้องได้รับการสนับสนุนให้ การฝึกอบรมได้ผล	หลักสูตรการเรียนการสอน นอกจากใช้ในการศึกษานอก โรงเรียนแล้ว ต้องให้โอกาส เยาวชนในด้านอื่น เช่น การ เรียนเข้าไป-เย็นกลับ หรือ หลักสูตรอาชีพภายนอก ศูนย์ฝึกฯ
	ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน	สถานที่ในการจัดการเรียน การสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ แหล่งการเรียนรู้เป็นส่วน ให้ผู้เรียน ได้ค้นคว้าศึกษา หาข้อมูลให้มีความรู้มากขึ้น	-
	ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน	เนื่องจากผู้สอนเป็นผู้ให้ แบบอย่างแก่เด็กและเยาวชน จึงต้องมีความรู้และมีความ ประพฤติกที่ดี	บุคลากรไม่มีวุฒิทางครู รวมทั้งไม่มีความรู้ด้าน จิตวิทยาวัยรุ่น
	ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร	เนื่องจากเป็นส่วนช่วยยืนยันว่า ผลการฝึกอบรมหลังการเรียน การสอนได้ผลในทางที่ดี	เด็กต้องมีวุฒิบัตรทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ โดยเฉพาะ วิชาชีพ เพื่อนำไปต่อยอดทาง การศึกษา หรือนำไปประกอบ อาชีพได้

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก และเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผลที่ได้จากข้อมูลการสอบถามเด็กและเยาวชน และมีความเห็นว่าสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ เพราะนอกจากจะตรงกับการจัดการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว ยังเป็นภารกิจและหน้าที่ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กและเยาวชน พิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ข้อมูลที่ได้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับที่ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้จัดให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งหลักสูตรชั้นพื้นฐาน วิชาชีพ เวลาเรียน รูปแบบ กิจกรรม และสื่อการเรียนการสอน ที่สามารถปรับได้ตามสถานการณ์ ที่สำคัญ คือเป็นความต้องการของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ ควรเน้นการจัดการศึกษาเพื่อการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูพัฒนาทางด้านจิตใจของผู้เรียนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ให้รู้จักกระบวนการคิด ควรเป็นการศึกษาแบบขงระดับ โดยการสร้างแรงจูงใจเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี

ผู้เชี่ยวชาญบางท่านมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมที่ต้องจัดภายนอกเขตควบคุม ควรคำนึงถึงกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ในเรื่องของการควบคุมและป้องกันการหลบหนี รวมถึงงบประมาณที่ได้รับจัดสรรอย่างจำกัดเฉพาะการเท่านั้น ที่สำคัญคือต้องคำนึงถึงสิทธิที่เด็กและเยาวชนจะได้รับอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ทำให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการตามความสนใจ ความถนัด และตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชน นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้ ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านการศึกษา

ทั้งด้านวิชาการที่ทันต่อยุคสมัยในโลกปัจจุบัน และด้านเงินทุน รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

ผู้เชี่ยวชาญบางท่านมีความเห็นว่า การจัดห้องเรียนควรคำนึงถึงกฎระเบียบ และข้อจำกัดทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร เช่น ห้องเรียนที่ติดแอร์ที่เห็นว่าเป็นความต้องการทางด้านความสบายทางกายมากกว่าด้านการเรียนรู้ โดยสังเกตจากพฤติกรรม ห้องอินเตอร์เน็ตที่จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน

ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ เพราะผู้ที่ทำหน้าที่สอนที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการด้านการศึกษาและมีการพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นด้วย ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ การสื่อสารในคอนต้นบวกกระตุ้นความรู้สึกรัก อยากรู้ น่าสนใจ และประยุกต์เนื้อหาสาระให้เหมาะกับวัยของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบัน มีความประพฤติที่ดี

ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะว่า ผู้ที่ทำหน้าที่สอนควรเป็นสหวิชาชีพ ที่มีความรอบรู้ด้านการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูพฤติกรรม และมีความชำนาญงานในด้านที่ตนถนัด ต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ความสามารถของครูผู้สอน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม พัฒนาด้านทักษะในการสอน เช่น การถ่ายทอด การประยุกต์ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และควรมีจิตวิทยาสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้การเรียนการสอนน่าสนใจ และน่าเรียนรู้ อีกทั้งควรสอดแทรกทักษะชีวิตต่างๆ ชั่วโมง

ด้านความต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ทำให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟู โดยเด็กและเยาวชนไม่ย้อนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และเห็นความสำคัญของตนเอง รู้จักวางแผนเพื่อพัฒนาชีวิตได้

ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะว่า ควรสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนสนใจการเรียนในด้านอื่นอีก หลักสูตรที่จัดให้กับเด็กและเยาวชนต้องได้รับวุฒิบัตรทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพ เพื่อนำไปต่อยอดทางการศึกษาหรือนำไปประกอบอาชีพได้ และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน การติดตามให้ความช่วยเหลือหลังปล่อยเป็นงานที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการพัฒนาในด้านอื่น รัฐบาล กระทรวงยุติธรรม และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรมีนโยบายที่ชัดเจน มีการวางแผนที่เป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงสม่ำเสมอ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 883 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร็จซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 282 คน ที่ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) มีคุณสมบัติที่สามารถอ่านออกเขียนได้ และมีช่วงอายุที่คละกัน โดยเจ้าหน้าที่กลุ่มประสานกิจกรรมชุมชน ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้แก่ นักจิตวิทยานักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ ดังนี้

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา	จำนวน 160 คน
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา	จำนวน 30 คน
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา	จำนวน 60 คน
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรางค์	จำนวน 32 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น	จำนวน 282 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ

เยาวชน และแบบสอบถามสำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.98

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน และแจกแบบสอบถามสำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100.00

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 จากแบบสอบถามเด็กและเยาวชน

1) ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นเพศชาย ร้อยละ 87.6 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 12.4 ส่วนใหญ่มีอายุ 15 – 18 ปี ร้อยละ 65.6 ก่อนเข้ารับการศึกษาอบรมของเด็กและเยาวชน ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน ร้อยละ 33.0 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 45.0 พักอาศัยอยู่กับครอบครัว (พ่อแม่พี่น้องและญาติ) ร้อยละ 80.1

2) การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

1) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นต่อความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

- หลักสูตรที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สายสามัญทุกหลักสูตร สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน

- หลักสูตรที่มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สายอาชีพ หลักสูตรระยะสั้น

2) ด้านเวลาที่จะจัดการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเวลาในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- หลักสูตรที่ควรเรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย) ได้แก่ สายสามัญทุกหลักสูตร สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว หลักสูตรทักษะชีวิต

- หลักสูตรที่ควรเรียน 1 วัน/สัปดาห์ ได้แก่ สายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน

3) ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- รูปแบบการเรียนในชั้นเรียน ได้แก่ หลักสูตรสายสามัญ สายอาชีพ หลักสูตรระยะยาว
- รูปแบบการเรียนแบบพบกลุ่ม ได้แก่ หลักสูตรสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน

4) ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นต่อระดับความเหมาะสมของกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน ดังนี้

- กิจกรรมที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมทัศนศึกษา
- กิจกรรมที่มีความเหมาะสมระดับมาก คือ กิจกรรมเข้าค่าย การจัดกิจกรรมกีฬา กิจกรรมฐานการเรียนรู้ (วอล์ค แรลลี่) การจัดกิจกรรมนันทนาการ การเชิญวิทยากรพิเศษมาสอนเสริม และการทำโครงการ
- กิจกรรมที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง คือ การทำรายงาน และกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ตามลำดับ

5) ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นต่อลักษณะของผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ตามลำดับดังนี้

- อันดับ 1 มีความรู้จริง
- อันดับ 2 รู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน
- อันดับ 3 สอนเก่ง สอนได้เข้าใจ
- อันดับ 4 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน
- อันดับ 5 ให้คำปรึกษาและการแนะแนวได้

6) ด้านสื่อการจัดการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความต้องการสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับดังนี้

- อันดับ 1 หนังสือเรียน
- อันดับ 2 ครู / วิทยากร
- อันดับ 3 อินเทอร์เน็ต
- อันดับ 4 ของจริง
- อันดับ 5 เทปเสียง / วีดิโอ / ซีดี
- อันดับ 6 โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม
- อันดับ 7 วิทยุ / โทรทัศน์

7) **ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน** เด็กและเยาวชนมีความต้องการลักษณะของสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับดังนี้

- อันดับ 1 แบบห้องเรียนที่ติดแอร์
- อันดับ 2 แบบห้องเรียน
- อันดับ 3 อากาศถ่ายเทได้สะดวก
- อันดับ 4 ห้องเรียนผ่านอินเตอร์เน็ต
- อันดับ 5 มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนพร้อมสมบูรณ์
- อันดับ 6 ไม่มีเสียงรบกวน
- อันดับ 7 สวนพักผ่อนลานเอนกประสงค์
- อันดับ 8 โรงฝึกงานอาชีพในหน่วยเรียน
- อันดับ 9 สถานที่ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม
- อันดับ 10 แบบห้องเรียนผ่านจอโทรทัศน์

8) **ด้านแหล่งการเรียนรู้** เด็กและเยาวชนมีความต้องการแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตามลำดับดังนี้

- อันดับ 1 ห้องสมุด
- อันดับ 2 ห้องอินเตอร์เน็ต
- อันดับ 3 สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและเยาวชน
- อันดับ 4 ห้องจัดกิจกรรม นิทรรศการ
- อันดับ 5 ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (กศน.)
- อันดับ 6 ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- อันดับ 7 ธนาคารขยะ

9) **ด้านสิ่งที่ต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร** เด็กและเยาวชนมีความต้องการจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว ตามลำดับดังนี้

- อันดับ 1 ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปเทียบ โอนเพื่อศึกษาต่อได้
- อันดับ 2 ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปสมัครงานได้
- อันดับ 3 ขอปล่อยตัวก่อนกำหนด
- อันดับ 4 ลดระยะเวลาการฝึกอบรม
- อันดับ 5 ส่งเรียนต่อภายนอก แบบเข้าไปเรียนกลับ
- อันดับ 6 อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้
- อันดับ 7 หางานให้ทำหลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว
- อันดับ 8 หาบ้านพักให้หลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว

1.3.2 จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเด็กและเยาวชนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเพื่อจัดกลุ่มด้านต่างๆ เป็น 4 ด้าน ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้ดังนี้

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมทั้งหลักสูตรขั้นพื้นฐาน วิชาชีพ เวลาเรียน รูปแบบ กิจกรรม และสื่อการเรียนการสอน ที่สามารถปรับได้ตามสถานการณ์ ส่งผลให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ควรเน้นการจัดการศึกษาเพื่อการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูพัฒนาทางด้านจิตใจของผู้เรียนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ให้รู้จักกระบวนการคิด ควรเป็นการศึกษาแบบยกระดับ โดยการสร้างแรงจูงใจเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี ส่วนการจัดกิจกรรมภายนอกเขตควบคุม ควรคำนึงถึงกฎ ระเบียบ และข้อบังคับในเรื่องของการควบคุมและป้องกันการหลบหนี รวมถึงงบประมาณที่ได้รับจัดสรรอย่างจำกัดเฉพาะการเท่านั้น ที่สำคัญคือต้องคำนึงถึงสิทธิที่เด็กและเยาวชนจะได้รับอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2) ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน สามารถทำให้เด็กและเยาวชน มีพัฒนาการตามความสนใจ ความถนัด และตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชน นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ควรมีการสร้างเครือข่ายด้านการศึกษา ทั้งด้านวิชาการที่ทันต่อยุคสมัยในโลกปัจจุบัน และด้านเงินทุน รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ แต่การจัดห้องเรียนควรคำนึงถึงกฎ ระเบียบ และข้อจำกัดทั้งด้านงบประมาณรวมถึงบุคลากร เช่น ห้องเรียนที่คิดเครื่องปรับอากาศ เห็นว่าเป็นความต้องการทางด้านความสบายทางกายมากกว่าด้านการเรียนรู้ โดยสังเกตจากพฤติกรรม ห้องอินเทอร์เน็ตที่จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน

3) ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ เพราะผู้ที่ทำหน้าที่สอนที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการด้านการศึกษาและมีการพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นด้วย ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ การสื่อสารในตอนต้นบวกระตุ้นความรู้สึก อ่ยากรู้ น่าสนใจ และประยุกต์เนื้อหาสาระให้เหมาะกับวัยของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบัน มีความประพฤติที่ดี ซึ่งควรเป็นสหวิชาชีพที่มีความรอบรู้ด้านการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูพฤติกรรม และมีความชำนาญงานในด้านที่ตนถนัด

ต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ความสามารถของครูผู้สอน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม พัฒนาด้านทักษะในการสอน เช่น การถ่ายทอด การประยุกต์ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และควรมีจิตวิทยาสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้การเรียนการสอนน่าสนใจ และน่าเรียนรู้ อีกทั้งควรสอดแทรกทักษะชีวิตทุกๆ ชั่วโมง

4) **ด้านความต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร** ทำให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของการบำบัด แก่ใจ และฟื้นฟู โดยการที่เด็กและเยาวชนไม่ย้อนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และเห็นความสำคัญของตนเอง รู้จักวางแผนเพื่อพัฒนาชีวิตได้ และควรสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนสนใจการเรียนในด้านอื่นอีก หลักสูตรที่จัดให้กับเด็กและเยาวชนต้องได้รับวุฒิบัตรทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เพื่อนำไปต่อยอดทางการศึกษาหรือนำไปประกอบอาชีพได้ โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพควรเป็นหลักสูตรที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานตามยุคสมัย ควรมีการติดตามให้ความช่วยเหลือหลังปล่อย รัฐบาล กระทรวงยุติธรรม และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรมีนโยบายที่ชัดเจน มีการวางแผนที่เป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงสม่ำเสมอ

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยได้สรุปเพื่อจัดกลุ่มด้านต่างๆ เป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นการสรุปผลของด้านต่างๆ คือ ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านเวลาที่จะจัดการเรียนการสอน ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เห็นภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดของ เด็กและเยาวชน การเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรสายสามัญ หลักสูตรสายอาชีพระยะยาว หลักสูตรทักษะชีวิต หลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน สำหรับหลักสูตรสายอาชีพระยะสั้น มีความสำคัญในระดับปานกลาง ด้านเวลา ที่จะจัดการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นว่าหลักสูตรที่ควรจัดให้เรียนทุกวัน ทั้งเช้าและบ่าย ได้แก่ หลักสูตรสายสามัญทุกหลักสูตร สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว หลักสูตรทักษะชีวิต ส่วนสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน

ควรจัดให้เรียน 1 วัน/สัปดาห์ ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นว่ามีรูปแบบการจัด การเรียนการสอนหลักสูตรสายสามัญ สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว ควรจัดแบบให้เรียนในชั้นเรียน ส่วนหลักสูตรสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน ควรจัดแบบพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความเห็นว่ามีกิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสมในระดับ มากที่สุด กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมเข้าค่ายการจัดกิจกรรมกีฬา กิจกรรมฐานการเรียนรู้ (วอล์ค แรลลี่) การจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านสื่อการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนมีความต้องการสื่อประเภทหนังสือเรียน, ครู/วิทยากร, อินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

เมื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน และเห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้ด้วยเหตุผลที่ว่า หลักสูตร เวลาเรียน รูปแบบ กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่ง จำเป็นต่อการบำบัด แก้ไข พื้นฟูพฤติกรรม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดทางการศึกษานำไปประกอบอาชีพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่จะต้องอยู่ร่วมในชุมชนและสังคม เป็นการเปิดโลกทัศน์ของเด็กและเยาวชน ให้ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งด้านดีและด้านร้าย จนสามารถสร้างสรรค์งานใหม่ที่มีคุณภาพ เหมาะกับสถานการณ์ในอนาคต ทำให้การจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ ควรเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีรูปแบบเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เน้นการพัฒนากระบวนการคิด สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพของท้องถิ่น มีความร่วมสมัยเหมาะสมกับตลาดแรงงาน และต้องมีการรับรองผลการเรียนจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เด็กและเยาวชนมีช่วงอายุในวัยเรียน คือ ตั้งแต่ 10 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ที่ได้สำนึกถึงผลของการที่ตนได้กระทำผิดแล้ว จึงต้องการกลับตนเป็นคนดีเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยการศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อยอดในระดับที่สูงขึ้นในสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ การเรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข ทั้งสำหรับตนเองและครอบครัว ขณะนี้เด็กและเยาวชนบางคนต้องปฏิบัติตามศาลที่สั่ง ให้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับหรือขั้นพื้นฐานแล้วศาลจึงจะพิจารณาการปล่อยตัว จึงต้องการใช้เวลาเพื่อการเรียนทุกวัน ทั้งเช้าและบ่าย และต้องการเรียนแบบในชั้นเรียน อาจจะเป็นเพราะว่ามีความคุ้นเคยกับการเข้าเรียนเหมือนที่เคยเรียนจากภายนอกศูนย์ฝึกฯ อีกทั้งจะได้ใกล้ชิดกับครูประจำหน่วยเรียน โดยหวังประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น การรายงานความประพฤติเพื่อประกอบการพิจารณาของศาล เพื่อขอลดโทษหรือขอปล่อยตัวก่อนกำหนด การเสนอให้ลาเยี่ยมบ้าน สำหรับกิจกรรมทัศนศึกษาที่เด็กและเยาวชนเห็นว่ามี

เหมาะสมมากที่สุด อาจเป็นเพราะเด็กและเยาวชนต้องถูกควบคุมอยู่ในศูนย์ฝึกฯ จึงมีความต้องการออกมาภายนอกถ้ามีโอกาส นอกจากจะได้ออกมาภายนอกศูนย์ฝึกฯ แล้ว ยังได้ความรู้จากกิจกรรมและได้ท่องเที่ยวในสถานที่ที่ไม่เคยไปได้อีกด้วย ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ศูนย์ฝึกฯ จัดให้กับเด็กและเยาวชนตามนโยบายหรือตามเทศกาลเป็นระยะ แต่ที่ความต้องการในระดับมากก็เพราะต้องการเปลี่ยนบรรยากาศจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่างๆ บ้าง ด้านสื่อการเรียนการสอนที่เด็กและเยาวชนมีความต้องการเป็นอันดับแรก คือ สื่อประเภทหนังสือ อาจเป็นเพราะยังมีความคิดว่าหนังสือเรียนเป็นสิ่งเดียวที่จะใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน หรือคุ้นเคยกับการเรียนในโรงเรียนที่มักจะใช้หนังสือประกอบการเรียนมาก่อน แต่ต้องการครูหรือวิทยากรเป็นสื่ออันดับสอง เพราะครูบางคนชอบบ่นชอบว่า ส่วนอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อตามสมัยนิยมที่เด็กและเยาวชนต้องการ หากศูนย์ฝึกฯ จะจัดให้มีต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวดโดยผู้มีความชำนาญเฉพาะทาง

ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี ชาติ (2546 : 54) ที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยจัดให้มีอาคารหรือสถานที่เฉพาะเป็นสัดส่วน จากการสำรวจเอกสารงานวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531) พบว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณรา บุญขึ้น (2537) ที่ศึกษาสาเหตุความสนใจ ในการเรียนของนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัณฑสถานวัยหนุ่ม พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อประกอบการสอน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ห้องเรียนที่จัดเป็นสัดส่วนอากาศถ่ายเทดี ล้วนเป็นสาเหตุของความสนใจในการเรียนมาก

2.2 ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเป็นการสรุปผลของด้านต่างๆ คือ ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งการเรียนรู้ เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน ที่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชน ได้แก่ เป็นแบบห้องเรียนที่ติดแอร์ เป็นแบบห้องเรียน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นห้องเรียนผ่านอินเตอร์เน็ต เป็นห้องเรียนที่มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนพร้อมสมบูรณ์ เป็นห้องเรียนที่ไม่มีเสียงรบกวน เป็นสวนพักผ่อนลานเอนกประสงค์ โรงฝึกงานอาชีพใน หน่วยเรียน สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม เป็นแบบห้องเรียนผ่านจอโทรทัศน์ ตามลำดับ ด้านแหล่งการเรียนรู้ เด็กและเยาวชนมีความต้องการแหล่งการเรียนรู้ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเตอร์เน็ต สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและเยาวชน ห้องจัดกิจกรรม นิทรรศการ ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (กศน.) ภูมิปัญญาชาวบ้าน ธนาคารขยะ ตามลำดับ

เมื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน และเห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้ด้วยเหตุผลที่ว่า สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสัมฤทธิ์ เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการ ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียนและเรียนได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ได้เรียนรู้ในเรื่องที่นอกเหนือ จากตำรามากขึ้น เป็นการเปิดมุมมองและแง่คิดที่แตกต่างกันไป ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ ควรสร้างเครือข่ายทางการศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จัดพื้นที่และบรรยากาศสำหรับการเรียนการสอนที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ตามความเหมาะสม และต้องคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ห้องเรียนที่คิดแอร์ตามความต้องการของเด็กและเยาวชน จะเป็นการอำนวยความสะดวกสบายในการเรียนที่ไม่ต้องทนต่อสภาพอากาศร้อน ทำให้เกิดสมาธิในการเรียนขณะเรียน แต่หากเป็นแบบห้องเรียนที่ไม่คิดแอร์ ต้องการให้มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีเสียงรบกวน สำหรับห้องเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต เด็กและเยาวชนมีความต้องการตามสมัยนิยม ซึ่งทราบคืออยู่แล้วว่าศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนไม่สามารถจัดให้มีได้ แต่แสดงความต้องการไว้ ในส่วนของโรงฝึกงานและสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม เด็กและเยาวชนมีความต้องการในระดับต่ำๆ อาจเป็นเพราะเด็กและเยาวชนคิดว่าจะต้องเป็นการทำงานที่ยากลำบากและหนักเกินวัยของตัวเอง ที่ต้องการเล่นสนุกกับกิจกรรมอื่นมากกว่า เช่น การเล่นเกม เล่นดนตรี อยู่ในกลุ่มเพื่อน เป็นต้น ด้านแหล่งการเรียนรู้ที่เด็กและเยาวชนต้องการในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก คือ ห้องสมุด อาจเพราะเป็นสถานที่ที่มีความคุ้นเคยและสะดวกในการเข้าไปใช้บริการหรืออาจใช้เป็นที่พักผ่อนได้ ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้แห่งเดียวที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสามารถจัดให้บริการแก่เด็กและเยาวชนได้ ส่วนแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เด็กและเยาวชนมีความต้องการตามสมัยนิยมและทราบดีเช่นกันว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนไม่สามารถจัดให้มีได้ แต่แสดงความต้องการไว้

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี ชาดา (2546 : 54) ที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยจัดให้มีอาคารหรือสถานที่เฉพาะเป็นสัดส่วนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับคำกล่าวของทองอยู่ แก้วไทรชะ (2544) ที่ว่า สถานที่จัดให้บริการการศึกษานอกระบบจะกระจาย เปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามสถานที่ที่อำนวยให้ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนนอกกรอบชนิดหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมน อมรวิวัฒน์ (2530) ที่ศึกษาสภาพในปัจจุบันและบรรยากาศ ปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา พบว่าบรรยากาศในชั้นเรียนต้องมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างความสนใจใฝ่รู้และศรัทธาต่อการเรียน การเรียนที่ไร้บรรยากาศจากความกลัวและวิตกกังวล

สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี จากการสำรวจเอกสารงานวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531) พบว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรรัตน์ พุ่มพวง (2549) ที่ศึกษาการประเมินการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ส่งเสริมการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของสถานที่ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้สะอาดสวยงาม และอำนวยความสะดวกของสถานที่ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการจัดแหล่งการเรียนรู้ มุมรักการอ่าน ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ห้องสมุดเคลื่อนที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วอร์ชิงตัน และแกรนท์ (Worthing and Grant, 1971) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจการเรียนรู้ คือ สภาพที่ตั้งของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีผลในการจัดการเรียนการสอน และเป็นการสร้างบรรยากาศทางสติปัญญาให้เกิดความสนใจและตั้งใจเรียน และนิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการ จะมีความสนใจในการเรียนและมีเกรดเฉลี่ยสูงกว่านิสิตที่ร่วมกิจกรรมน้อยหรือไม่ร่วมกิจกรรมเลย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจอห์น เอลตัน ลักซ์ (John Elton Lux, 1959) ที่ศึกษาการใช้วิธีการสอนและกิจกรรมแบบต่างๆ ในการสอนที่ผู้เรียนพอใจ ขึ้นอยู่กับครู ผู้เรียน สภาพห้องเรียน ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและช่วยให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น

2.3 ด้านผู้ทำหน้าที่ในการสอน

เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีความเห็นเกี่ยวกับผู้ทำหน้าที่ในการสอนที่ดีและมีความเหมาะสม ควรเป็นผู้ที่มีความรู้จริง รู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน สอนเก่งสอนได้เข้าใจ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน และให้คำปรึกษาและการแนะแนวได้ตามลำดับ

เมื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน และเห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้ทำหน้าที่สอนจะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการด้านการศึกษาที่ดีขึ้น ควรเป็นผู้ที่มีทักษะในการถ่ายทอด การสื่อสาร การประยุกต์เนื้อหาให้เหมาะกับวัยของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบัน แนะนำและชี้แนวทางได้อย่างถูกต้องและเข้าใจได้โดยง่าย มีความประพฤติที่ดีและต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน จะส่งผลทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล ทั้งนี้ ต้องมีความเป็นสหวิชาชีพ มีความตั้งใจจริงและต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องจัดโครงการฝึกอบรมในการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ ให้แก่ผู้ทำหน้าที่สอนอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่สอนที่เป็นมาตรฐาน มีความเป็นครูและมีความรู้ด้านจิตวิทยาวัยรุ่น

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน รุ่นเก่าๆ ส่วนใหญ่ไม่สำเร็จการศึกษาด้านครุมาโดยตรง แต่จะสำเร็จการศึกษาด้านวิชาชีพ จึงขาดคุณสมบัติความเป็นครู ขาดจิตวิทยาของความเป็นครู ที่จำเป็นต้องรู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน ในบางครั้งยังขาดการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนสับสน เพราะในขณะที่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน สอนให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี แต่ผู้สอนไม่เป็นแบบอย่างที่ดีที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน ขาดบุคลิกภาพของครูที่มีบุคลิกภาพดี เช่น การแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา ฯลฯ ที่เหมาะสมกับการเป็นครู จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี บุคลิกภาพของครูมีผลต่อความรู้สึกรักของนักเรียน เพราะเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ ส่วนใหญ่ไม่ชอบการเรียนรู้และเบื่อหน่ายครู

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุพันธ์ อึ้งภากรณ์ (2548) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษาคตามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษาเรียงตามความพอใจของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านกัลยาณมิตร ด้านจิตวิทยาและแนะแนว ด้านความรู้และการจัดการเรียนรู้ และด้านความรับผิดชอบหน้าที่ ตามลำดับ

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจินดา จันทรมณี (2534) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับประถมศึกษา ในเรือนจำและทัณฑสถาน พบว่า ปัจจัยครูผู้สอน ได้แก่ การเตรียมการสอน การเข้าสอน การขาดเรียนของผู้เรียน สื่อการเรียน สถานที่เรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณรา บุญยอิน (2537) ที่ศึกษาสาเหตุความสนใจในการเรียนของนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัณฑสถานวัยหนุ่ม พบว่า ครูที่รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน เพื่อร่วมชั้นเรียนที่มีความรักและสามัคคี กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อประกอบการสอน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ห้องเรียนที่จัดเป็นสัดส่วนอากาศถ่ายเทดี ล้วนเป็นสาเหตุของความสนใจในการเรียนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมน อมรวิวัฒน์ (2530) ที่ศึกษาสภาพในปัจจุบันและบรรยากาศ ปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนและระหว่างครูกับนักเรียน ความรักและศรัทธาที่ครูและนักเรียนมีต่อกัน การเรียนที่ไร้ร่มเงาปราศจากความกลัวและวิตกกังวล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี จากการสำรวจเอกสารงานวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531) พบว่า การที่ครูให้ความเอื้ออาทรต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขที่ได้มาโรงเรียนและในการเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างความรู้สึกรักนี้ให้เกิดขึ้นต่อนักเรียนได้ นับว่าครูได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกายอารมณ์ และ สังคมโดยแท้จริง สอดคล้องกับคำกล่าวของ Erikson (1968) ที่ให้ความเห็นว่า วัยรุ่นจะเลือกเอาลักษณะบางอย่างของผู้อื่นมาใช้เป็นลักษณะของ

ตนเอง โดยค้นแบบมักจะได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ แต่การเลียนแบบพฤติกรรมนั้น มิได้จำกัดเฉพาะพฤติกรรมที่ดี วัยรุ่นอาจรับเอาลักษณะก้าวร้าว หรือรุนแรงมาได้หากวัยรุ่นนั้น ประสบกับเหตุการณ์ที่โหดร้ายหรือรุนแรงในชีวิต หรืออาจจดจำพฤติกรรมที่ไม่ดีมาจากบุคคลที่ ใกล้ชิด ภาพยนตร์ ละคร หรือเกมส์ต่อสู้ต่างๆ ก็ได้

2.4 ด้านสิ่งที่เด็กและเยาวชนต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร

เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีความต้องการหลังจากที่เรียน จบหลักสูตรจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแล้ว ตามลำดับดังนี้ ต้องการวุฒิที่สามารถนำไป เทียบโอนเพื่อศึกษาต่อได้ ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปสมัครงานได้ ขอลดอายุตัวก่อนกำหนด ลดระยะเวลาการฝึกอบรม ส่งเรียนต่อภายนอกแบบเข้าไปเย็นกลับ อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้าน ได้ หางานให้ทำหลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว หากบ้านพักให้หลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว

เมื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน และเห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้ด้วยเหตุผลที่ว่า ความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาตาม รัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเด็กกลุ่มพิเศษ ยังต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ทำให้เห็นผลสัมฤทธิ์ ของการดำเนินงานด้านการบำบัด แก้ไข พื้นฟูพฤติกรรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จน เด็กและเยาวชนไม่ย้อนกลับไปกระทำผิดซ้ำ สร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กและเยาวชนในการพัฒนา ให้เห็นความสำคัญของตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดที่จะศึกษาต่อไปในระดับที่สูงขึ้น และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรมีการ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ที่มีหน้าที่ออกใบรับรองการศึกษา ให้การรับรองวุฒิบัตรหรือเทียบ โอนหน่วยกิต และควรมีนโยบายชัดเจน มีการวางแผนที่เป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลและ ปรับปรุงสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเรื่องการทำงานให้ทำ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องช่วยให้เด็กและเยาวชน สามารถทำงานได้จริง นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนควรได้รับวุฒิ ที่ตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน หลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นควรเน้นให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง และเป็น ที่ต้องการของตลาด เป็นส่วนช่วยยืนยันว่าผลการฝึกอบรมหลังการเรียนการสอนได้ผลในทางที่ดี

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพปัญหาของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลกระทบให้เด็กและเยาวชนมีความต้องการที่จะบริโภคเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ อาหาร เสื้อผ้า อุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัว อุปกรณ์สื่อสาร การเที่ยวสถานบันเทิง เป็นต้น ทำให้เด็กและเยาวชนต้องทำงานเพื่อหารายได้เสริมหลังจากเลิกเรียนหนังสือ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่าย สำหรับการบริโภคดังกล่าว จนในบางครั้งหารายได้ไม่พอกับรายจ่าย จึงหลงไปกระทำผิดและถูก ศาลสั่งให้นำตัวส่งศูนย์ฝึกฯ เพื่อเข้ารับการฝึกอบรม เพราะฉะนั้น เมื่อเด็กและเยาวชนได้เห็น ความสำคัญของการทำงานหาเลี้ยงชีพมาแล้ว และได้ตระหนักว่าการมีการศึกษาที่สูงย่อมทำให้มีงาน ทำที่ดี ไม่ใช่งานหนักประเภทที่ใช้แรงงานเพราะมีการศึกษาน้อย เมื่อมีโอกาสทางการศึกษาแล้วจึง

ต้องการที่จะพยายามเรียนให้สำเร็จ อาจเป็นเพราะว่าเด็กและเยาวชนในยุคนี้กลับมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองมากขึ้น ทั้งด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งจะต่างจากเมื่อ 10 ปีที่แล้ว จากประสบการณ์การทำงานในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของผู้วิจัย ซึ่งได้สัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กและเยาวชนทั้งที่เคยสอน และที่ได้สัมผัสโดยการให้คำปรึกษา ที่ผ่านมานั้นเด็กและเยาวชนมีความต้องการให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนปล่อยตัวก่อนกำหนด ลดระยะเวลาการฝึกอบรม และขออนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้ แต่จากผลการวิจัยในครั้งนี้ กลับพบว่า เด็กและเยาวชนมีความต้องการวุฒิที่สามารถนำไปเทียบโอนเพื่อศึกษาต่อได้ ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปสมัครงานได้ มากกว่าการขอปล่อยตัวก่อนกำหนด ถือว่าเป็น โอกาสที่ควรส่งเสริมและสนับสนุนทั้งสองด้านให้เต็มที่ ประโยชน์ย่อมเกิดแก่เด็กและเยาวชน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก เมื่อเขาเหล่านั้นสามารถกลับใจให้เป็นคนดีของสังคม และเป็นพลเมืองดีของประเทศได้

สอดคล้องกับคำกล่าวของ Erikson (1968) ที่ให้ความเห็นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถเฉพาะคนเพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคตซึ่งถ้าในระยะนี้วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเอง ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน รวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามหากเกิดความล้มเหลวในการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน วัยรุ่นก็จะสับสนในบทบาทหน้าที่ และมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต นอกจากนี้เป็นวัยที่ค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองแล้ว วัยรุ่นยังปรารถนาที่จะเป็นเหมือนผู้ใดผู้หนึ่งในสังคม

ทั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ พรพิมล เจียมนาคินทร์ (2539) ว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระดับสติปัญญาเป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์หลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า สติปัญญาของมนุษย์จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ระหว่างอายุ 18 ถึง 20 ปี โดยในวัยนี้มนุษย์จะสามารถให้นิยามของวัตถุสิ่งของต่างๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถแบ่งแยกคุณลักษณะของสิ่งของต่างๆ ได้ดี มีพัฒนาการทางความคิดรวบยอด และมีความคิดในระดับที่เป็นนามธรรม พัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นปรากฏในหลายรูปแบบ เช่น รู้จักลองตั้งสมมุติฐานหลายๆ แบบเพื่อหาข้อสรุปที่ดี สามารถแก้ปัญหาหลายๆ แบบ โดยมีกระบวนการคิดที่มีระบบและมีเหตุผล มีความจำดีสามารถจดจำสิ่งที่ตนสนใจได้อย่างแม่นยำแต่ มักไม่นำไปใช้ในเรื่องการเรียน มีความคิดกว้างไกล มีจินตนาการคิดฝันถึงสิ่งต่างๆ อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง และมีความเชื่อมั่นในความเชื่อหรือความเห็นของตนอย่างรุนแรง

2.5 รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากการสอบถามของเด็กและเยาวชน และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครอง

เด็กและเยาวชน ทำให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนใน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดังนี้

2.5.1 ด้านหลักสูตร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรจัดหลักสูตรสายสามัญ ขั้นพื้นฐาน หลักสูตรวิชาชีพ หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชนและสังคม โดยให้เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับการบำบัด แก้ไข พื้นฟูพฤติกรรม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดทางการศึกษา นำไปประกอบอาชีพ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันที่จะต้องอยู่ร่วมในชุมชนและสังคม สามารถปรับตามท้องถิ่นและความสนใจของเด็กและเยาวชน

2.5.2 ด้านเวลาที่จะจัดการเรียนการสอน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรจัดให้มีการเรียนการสอนทั้งวัน เช้าและบ่าย โดยคำนึงถึงหลักสูตรและลักษณะของวิชา รวมทั้ง ความสนใจของเด็กและเยาวชนด้วย

2.5.3 ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรจัดแบบเรียนในชั้นเรียน และแบบเรียนแบบพบกลุ่ม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและของเด็กและเยาวชน

2.5.4 ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรจัดกิจกรรมที่ให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสออกไปเรียนรู้จากภายนอกศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนบ้าง เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์และหาประสบการณ์ชีวิตใหม่ๆ เช่น กิจกรรม ทัศนศึกษา กิจกรรมเข้าค่าย โดยให้การจัดสนองตอบความต้องการเด็กและเยาวชน และสามารถ ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่

2.5.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรให้การ สนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อ สิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน สื่อเทคโนโลยี ได้แก่ อินเทอร์เน็ต เทปเสียง/วีดีโอ/ซีดี โทรทัศน์ผ่าน ดาวเทียม และ วิทยุ/โทรทัศน์ สื่อธรรมชาติ ได้แก่ ของจริง และสื่ออื่นๆ

2.5.6 ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน ควรจัดให้มีห้องเรียนที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่มีเสียงรบกวน มีสื่อสำหรับการเรียนการ สอนพร้อมสมบูรณ์ ห้องเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต สวนพักผ่อนหรือลานเอนกประสงค์ โรงฝึกงาน อาชีพในหน่วยเรียน สถานประกอบ การ โรงงานอุตสาหกรรม

2.5.7 ด้านแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรจัดให้มี ห้องสมุดไว้ให้เด็กและเยาวชนได้ใช้บริการโดยมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ส่วนห้องอินเทอร์เน็ตควรมี เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านควบคุมกำกับดูแล จัดให้มีห้องเรียนทางไกลผ่าน ดาวเทียม (กสน.) เพื่อประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร กสน. ห้องจัดกิจกรรมนันทนาการ

เพื่อให้ความรู้ตามความสนใจของเด็กและเยาวชน เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและเยาวชน และธนาคารขบะ

2.5.8 ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ควรมีกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่สอนที่เป็นมาตรฐาน มีความเป็นครูและมีความรู้ด้านจิตวิทยาวัยรุ่น เข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน มีความประพฤติที่ดีและต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ให้คำปรึกษาและการแนะแนวได้ เป็นผู้ที่มีทักษะในการถ่ายทอด การสื่อสาร การประยุกต์เนื้อหาให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน และสถานการณ์ปัจจุบัน ต้องมีความเป็นสหวิชาชีพ มีความตั้งใจจริงและต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องจัดโครงการฝึกอบรมในการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ ให้แก่ผู้ทำหน้าที่สอนอย่างสม่ำเสมอ เพราะจะส่งผลทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล และจะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการด้านการศึกษาที่ดีขึ้น

2.5.9 ด้านความต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้การรับรองวุฒิบัตรที่เด็กและเยาวชนได้รับหลังจากเรียนจบหลักสูตร ให้สามารถนำวุฒิการศึกษาไปเทียบโอนเพื่อการศึกษาต่อได้ หรือนำวุฒิการศึกษาไปสมัครงานได้ ควรกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ว่าหากเรียนจบหลักสูตร จะได้รับการพิจารณาปล่อยตัวก่อนกำหนด ลดระยะเวลาการฝึกอบรม ส่งเรียนต่อภายนอกแบบเข้าไปเป็นกลับ อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้ ควรทำความเข้าใจและหาวิธีการให้สถานประกอบการยอมรับเด็กและเยาวชนที่เรียนจบหลักสูตรจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแล้ว โดยการรับเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้นๆ ด้วย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรมีนโยบายและมีการวางแผนที่เป็นระบบ โดยเฉพาะเรื่องการหางานให้ทำ มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงสม่ำเสมอ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องช่วยประคองให้สามารถทำงานได้จริง ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1.1 ควรมีนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ชัดเจน เพื่อการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.2.1 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของผู้เรียนก่อน แล้วจึงนำมาสู่การออกแบบหลักสูตร

และการเรียนการสอน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

3.2.2 ควรพิจารณาในการคัดเลือกและพัฒนาครูผู้ทำหน้าที่สอนโดยรับฟังข้อเสนอของเด็กและเยาวชน และจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและจิตวิญญาณของความเป็นครูโดยแท้จริง ต้องมีเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาชักจูงให้เด็กและเยาวชนกลับมาให้สนใจการศึกษาเล่าเรียน หากเป็นไปได้ก็ต้องเป็นนักพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมๆ กันด้วย

3.2.3 ควรจัดทำผังการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้เป็นสัดส่วน สำหรับจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ประสานงานกับหน่วยงานส่งเสริมวัฒนธรรม พื้นบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน แทนการออกไปศึกษาภายนอกได้

3.2.4 ควรจัดกิจกรรมที่ให้เด็กและเยาวชน ได้มีโอกาสออกไปเรียนรู้จากภายนอก ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าง และยังเป็นเปิดโลกทัศน์และหาประสบการณ์ชีวิตใหม่ๆ โดยให้การจัดสนองตอบความต้องการเด็กและเยาวชน และสามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่

3.3 ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรทำการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

3.3.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของประชากรกลุ่มอื่น เช่น ผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้บริหารสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน องค์กรเอกชนที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับเด็กและเยาวชน

3.3.3 ควรมีการจัดการศึกษานอกระบบเชิงเจาะลึกจำแนกตามกิจกรรมการศึกษา หลักสูตรสายสามัญ หลักสูตรวิชาชีพ หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม และชุมชน

3.3.4 ควรมีการติดตามผลผู้เรียนจบการศึกษาจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน กรม (2541) การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร
 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- (2546) แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตร
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน กรุงเทพมหานคร
 โรงพิมพ์การศาสนา
- กมลินทร์ พินิจภูวดล (2541) “รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางและมาตรการในการจัด
 การศึกษาของเด็กด้อยโอกาส” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530) “การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์”
 วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 19 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2530) : 36 - 42
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน (2542) แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ สกศ.
- (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร อรรถ
 ผลการพิมพ์
- (2545) “รายงานการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตตามแนว
 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” กรุงเทพมหานคร สำนัก
 นายกรัฐมนตรี
- คมคาย อนุจันทร์ (2535) “ การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการเสริมแรงพฤติกรรม
 ที่ขัดกัน เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
 มงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
 จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จารุพันธ์ อึ้งภากรณ์ (2548) การศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษา ตามความคิดเห็นของ
 เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ
 เยาวชน กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2542) ครอบครัวของเด็กและเยาวชนกระทำผิด จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ใน
 กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทองอยู่ แก้วไทรสะ (2544) “ระบบการศึกษา” ใน ประมวลสารระชุดวิชาปรัชญาและหลักการ
 การศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1 หน้า 5 – 33 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ชงทอง จันทรางศุ (2550) *การประชุมแผนปฏิบัติการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ครั้งที่ 1* การมอบนโยบายเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2551-2555 19 ธันวาคม 2550
- บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนัก. (2547) *คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2548) *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน : แนวทางการตรวจสอบทบทวนและประเมินคุณภาพการศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- _____ (2549) “คู่มือดำเนินงานการจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” สำหรับกลุ่มเป้าหมายในเรือนจำ/ทัณฑสถานและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ปฏิรูปการศึกษา สำนักงาน. (2543) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
- ประเทือง ภูมิภัทราคม (2535) *การปรับพฤติกรรม ทฤษฎีและการประยุกต์* ปทุมธานี ฝ่ายเอกสารตำรา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ผดุง อาระวิญญู (2533) *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ* กรุงเทพมหานคร บรรณกิจห้องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536) *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร ทบวงมหาวิทยาลัย
- พรพิมล เจียมนาคินทร์ (2539) *พัฒนาการวัยรุ่น* กรุงเทพมหานคร ดันอ้อ แกรมมี
- พรรณิ ชูชัย เจริญจิต (253) *จิตวิทยาการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพมหานคร คอมแพคท์พริ้นท์ 8
- พัชรวิทย์ กำเนิดเพชร (2535) *เอกสารประกอบการสอนการปรับพฤติกรรม* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พิชิต สมสุข (2536) “สภาพและความต้องการในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรม (ม.ป.ป.) *รวม กฎ ระเบียบและความรู้ เกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน* ม.ป.ท.

..... (2550) รวม กฎ ระเบียบและความรู้เกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ม.ป.ท.

..... (ม.ป.ป.) เอกสารแนะนำกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นนทบุรี กรมพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

เลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงาน. (2548) นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค

วรรณรา บุญยืน (2537) “การศึกษาสาเหตุความสนใจในการเรียนของนักศึกษาการศึกษา
นอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัศนสถานวัยหนุ่ม”
ปริญญาทิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2543) การจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค

สถาบันเด็ก มูลนิธิเด็ก (2550) สถานการณ์ของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ฐานข้อมูลออนไลน์
<http://www.childthai.org/thai.htm>

สมบัติ พิศสะอาด (2536) เสรีภาพไม่ใช่การตามใจ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี

สมพร สุทัศนีย์ (2531) จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช

สมโภชน์ เขียมสุภาภิต (2539) ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมโภชน์ เขียมสุภาภิต และคนอื่น ๆ (2536) “เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง การปรับพฤติกรรม”
ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อัดสำเนา)

สาวิตรี ซาคา (2542) “การศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2521) ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นใน
กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุทธรักษ์ หงสะมัด (2540) “องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพัฒนากร ในการ
ดำเนินงานศูนย์เยาวชนตำบล” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

- สุนทร สุนันท์ชัย (2539) “การเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
 หลักการเรียนรู้และเทคนิคการฝึกอบรม เล่ม 1 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุมาลี สังข์ศรี (2540) การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานด้อยโอกาสโดยประยุกต์ใช้ในวิธี
 เรียนทางไกล กรุงเทพมหานคร 9119 เทคริคพรีนติ้ง
- สุนน อมรวิวัฒน์ (2530) สภาพในปัจจุบันและบรรยากาศ ปัญหาด้านการเรียนการสอนของครู
 ประถมศึกษา. ฐานข้อมูลออนไลน์. <http://gotoknow.org/blog/chotiros1/205142>
- สุรัตน์ พุ่มพวง (2549) การประเมินการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับ
 แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา. ฐานข้อมูลออนไลน์. <http://www.surasitkalasin2.com/>
- อาชัญญา รัตนอุบล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบโรงเรียน [ออนไลน์].
 เข้าถึงเมื่อ 6 มีนาคม 2547 เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.chula.ac.th/nfed/text/article.htm>
- _____ (2547) “แนวทางการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้
 ด้อยโอกาสตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” ใน *ประมวลสาระ
 ชุดวิชาปรัชญาและหลักการการศึกษานอกระบบ* หน่วยที่ 1 หน้า 5 – 33 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- อุดม เขยทิวังค์ (2544) *ศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*
 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์บรรณกิจ
- อุรพี โอสถานนท์ (2533) “ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความคิดซ้ำของ
 เด็กและเยาวชน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- Coom Phillip. H. (1973). *Non-formal Education for Rural Development, Strengthening
 Learning Opportunities for Children and Youth*. Interim report.
- Dusek, J. B. (1987). *Adolescent Development and Behavior*. Eaglewood Cliffs, New Jersey:
 Prentice-Hall.
- <http://www.edu.chula.ac.th/nfed/text/article.htm> สืบค้น 14 ตุลาคม 2550
- <http://www.mc41.com/pragad/boy01.htm> : สืบค้น 14 ตุลาคม 2550
- John Elton Lux. (1959) *Teaching Methods and Activities Used by Social Studies Teachers Rated
 as Superior by their Administration*. Dissertation Abstracts.

Rimm , David C., and Masters. John C. (1979) *Behavior Therapy Techniques and Empirical Finding*. New York : Academic Press.

Steinberg, L. (1996). *Adolescence*. 2nd ed. Boston, MA: McGraw-Hill.

Worthing, H. and Grant, Claude W. (1971) *Factor of Academic Success : A Multivariate Analysis*.
The journal of Education Research.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

1. นายธงชัย เจียมพุก ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
 สถานที่ทำงาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
 วุฒิการศึกษา - กศ.บ. การศึกษาผู้ใหญ่
 - คม. โสตทัศนศึกษา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 - ประสบการณ์ด้านการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน 8 ปี
 - ความชำนาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. นางสาวนันทน์ช อุปรรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตา
 สถานที่ทำงาน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตา
 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
 วุฒิการศึกษา - พยาบาลศาสตร์บัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 - ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 - จัดการศึกษาและหลักสูตรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยประสานงานร่วมมือกับสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมการจัดหางานฯ รวมทั้งภาคเอกชนต่างๆ
 - จัดทำคู่มือการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำหรับบุคลากรทางการศึกษา

3. นายภูมิพงษ์ ขุนฉนมกล้า ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด
อุบลราชธานี

สถานที่ทำงาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

วุฒิการศึกษา - วท.บ. จิตวิทยาคลินิก
- กศ.ม. การวิจัยการศึกษา

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับ
สถานพินิจฯ

- การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกประเภทที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำและการ
บำบัดแก้ไข

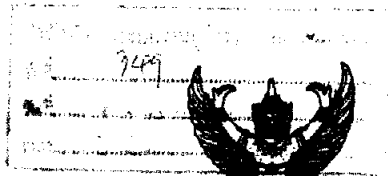
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1. นายรัชชัย ไทยเขียว
สถานที่ทำงาน
รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
กระทรวงยุติธรรม
2. นางทิตา ณ นคร
สถานที่ทำงาน
ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย
บ้านกาญจนาภิเษก
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกาญจนาภิเษก
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
3. นางสาวนันทน์ อุปรีรัตน์
สถานที่ทำงาน
ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตา
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตา
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1. นายสุรินทร์ เสดิธรรมาศ รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ฝ่ายบริหาร
2. นายรัชชชัย ไทยเขียว รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ฝ่ายวิชาการ
3. นายสมชาติ ชุมสวี่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา
4. นายสุนทร เฟิงมาก ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา
5. นางสาวนันทนัช อุปริรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิดา
6. นางทัศนาวไล ไกรนรา ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
7. นายสุรกิจ อังกูร์รัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 3 จังหวัด
นครราชสีมา
8. นายชาญศักดิ์ จริยวิทยานนท์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 จังหวัด
ขอนแก่น
9. นายศักดิ์ชัย คำชู ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง จังหวัด
ชลบุรี
10. นางสาวสุมาลี มีชูเสพ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือ

118b
14.00

14.00

ที่ ศษ 0522.16(บ) ๒๒๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ - ๑ ส.ค. 2550

ตำแหน่งที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เนื่องด้วย นายศรา หวังโตภา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในการนี้ นักศึกษาข้างต้นจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรูณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิดา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตจากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในวันที่ 1 - 30 มิถุนายน 2550 ตามรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทวธิรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- 1. อธิบดีกรมพินิจ
- 2. ผู้อำนวยการศูนย์
- 3. ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม
- 4. ผู้อำนวยการศูนย์
- 5. ผู้อำนวยการศูนย์

14.00
(นางสาว...)

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0 2503 2870
โทรสาร. 0 2503 3566-7

บันทึกข้อความ

เลขที่	4๐63/5๐
วันที่	14 มิ.ย. 2550 8/1๐

ส่วนราชการ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมฯ กลุ่มพัฒนาระบบงานจิตวิทยา โทร. 0 2502 8018

ที่ ยช 0602๗2๗

วันที่ 13 มิถุนายน 2550

เรื่อง นักศึกษาขออนุญาตทดสอบเครื่องมือการวิจัยในเด็กและเยาวชน

เรียน อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ผ่านรองอธิบดีฯ ฝ่ายวิชาการ)

ด้วยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มีความประสงค์ขออนุญาตให้นายศรา หวังโสภา นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ ซึ่งได้รับอนุมัติให้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” เข้าไปทดสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษา โดยเก็บข้อมูลเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรูณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านนุติดา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเมศกา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี รวมจำนวน 40 คนในระหว่างวันที่ 14 - 15 มิถุนายน 2550 เพื่อปรับปรุงเครื่องมือก่อนนำไปใช้ศึกษาต่อไป โดยนักศึกษายกเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และได้แนบแบบสอบถามที่จะใช้เก็บข้อมูล มาพร้อมนี้เพื่อประกอบการพิจารณาขออนุญาต ปรากฏตามรายละเอียดที่แนบ

สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน ได้พิจารณาแบบสอบถามที่นักศึกษายกเข้าเก็บข้อมูลครั้งนี้แล้ว มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ พร้อมได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการเก็บข้อมูลเยาวชนเพื่อให้ นักศึกษาถือปฏิบัติ จึงเห็นควรให้นักศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูลเยาวชนได้ตามวันและสถานที่ดังกล่าว หากเห็นชอบตามเสนอ ขอได้มอบหมายให้กลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวกและประสานงานสำนักงานเลขาธิการกรมแจ้งให้นักศึกษา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ดังกล่าวทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวอรศรี ศรีวนา)

พนักงานคุมประพฤติ 8ว รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน

ได้แจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบแล้ว ๑๖ มิ.ย. ๕๐
นางสาวอรศรี ศรีวนา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
แจ้งให้ทราบ คำสั่งกรมราชทัณฑ์

(นายไพฑูริย์ น. โยคะศิลป์)

อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
14 มิ.ย. 2550

ที่ ศษ 0522.16 (บ)/ 22๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

3 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายธงชัย เขียมพุก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายศรา หวังโสภา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ที่ ศษ 0522.16 (บ)/ 224

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

3 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวนันทนัช อุปวีร์คนน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายศรา หรั่งโสภาน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ ๒๒๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

3 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอุ้มพงษ์ ขุนฉนมณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายศรา หวังโสภา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษาจากระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เครื่องมือวิจัย มี 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ด้านสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ด้านรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในปัจจุบันและรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในอนาคต ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง ดังนี้ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรูณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพก่อนเข้ารับการฝึกอบรม สถานภาพของครอบครัว ประวัติการเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 รูปแบบของการจัดการศึกษาตามความต้องการของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนด้านต่างๆ ดังนี้

1. หลักสูตรการเรียนการสอน
2. เวลาที่จะจัดการเรียนการสอน
3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
4. กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน
5. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน
6. สื่อการเรียนการสอน
7. สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน
8. แหล่งการเรียนรู้
9. สิ่งที่ต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเด็กและเยาวชนโดยการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการวิจัย สรุปเป็นประเด็น 4 ด้าน คือ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน
ด้านความต้องการของเด็กและเยาวชนหลังจากเรียนจบหลักสูตร

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. ท่านเห็นว่าจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีปัญหาอย่างไร
3. ท่านเห็นว่ารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรจะเป็นอย่างไร
4. ถ้าจะศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในอนาคต ควรจะศึกษาในหัวข้อหรือกรอบเรื่องใดบ้าง
5. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนอย่างไร

การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง กรุณาพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปร แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการพิจารณา ถ้ามีข้อเสนอแนะ โปรดระบุเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

+1 = แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้
 0 = ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้
 -1 = แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้

ข้อ	การจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กและเยาวชน	ระดับสภาพ			ข้อเสนอแนะ
		สอดคล้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ สอดคล้อง	
1	<u>หลักสูตรการเรียนการสอนที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ</u> สายสามัญ				
	1. ประถมศึกษา				
	2. มัธยมศึกษาตอนต้น				
	3. มัธยมศึกษาตอนปลาย				
	4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)				
	สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว				
	1. ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น				
	2. ช่างไฟฟ้า				
	3. ช่างยนต์				
	4. ช่างไม้				
	5. ช่างเชื่อม				
	6. ช่างตัดผม				
	7. เกษตรกรรม				
	8. คนตรี				
	9. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า				
	10. อื่น ๆ ระบุ.....				

ข้อ	การจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กและเยาวชน	ระดับสภาพ			ข้อเสนอแนะ
		สอดคล้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ สอดคล้อง	
	สาขาอาชีพหลักสูตรระยะสั้น				
	1. การนวดแผนโบราณแบบราชสำนัก				
	2. การทำเทียนหอม				
	3. การทำยาหม่องสมุนไพร				
	4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ				
	5. การทำอาหารไทย – ขนมไทย				
	6. ช่างเสริมสวย				
	7. ช่างทำกุญแจ				
	8. ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า				
	9. ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ				
	10.อื่น ๆ ระบุ.....				
	ทักษะชีวิต				
	1. ศิลปะการวาดภาพ				
	2. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ				
	3. กีฬาด้านยาเสพติด				
	4. การนวดเพื่อสุขภาพ				
	5. การดูแลสุขภาพตนเอง				
	6. พัฒนาการของมนุษย์				
	7. เพศศึกษา				
	8. คนตรีไทย และคนตรีสากล				
	9. ความปลอดภัยในชีวิต				
	10.อื่น ๆ ระบุ.....				
	พัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมและชุมชน				
	1. พุทธศาสนา				
	2. หน้าที่พลเมือง				
	3. คุณธรรม จริยธรรม				
	4. วัฒนธรรมประเพณีไทย				
	5. ลูกเสือ – เนตรนารี				
	6. กฎหมายจราจร				
	7. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				

ข้อ	การจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กและเยาวชน	ระดับสภาพ			ข้อเสนอแนะ
		สอดคล้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ สอดคล้อง	
	8. ประวัติศาสตร์ของชาติไทย				
	9. การดำรงชีวิตในสังคม				
	10.อื่น ๆ ระบุ.....				
2	<u>ท่านคิดว่าเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหลักสูตรควรเป็นอย่างไร</u>				
	เรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย)				
	เรียนทุกวัน (เช้าหรือบ่าย)				
	วันเว้นวัน				
	1 วัน / สัปดาห์				
	2 วัน / สัปดาห์				
3	<u>ท่านคิดว่าในแต่ละหลักสูตรควรจัดรูปแบบการเรียนการสอนอย่างไร</u>				
	เรียนในชั้นเรียน				
	เรียนแบบพบกลุ่ม				
	เรียนแบบทำโครงการ				
	เรียนแบบทางไกล				
	เรียนภายนอก				
4	<u>กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนประเภทใดบ้าง ที่มีความเหมาะสมสำหรับเยาวชน</u>				
	1. ทักษะศึกษา				
	2. การทำรายงาน				
	3. ทำโครงการ				
	4. การจัดกิจกรรมกีฬา				
	5. การจัดกิจกรรมนันทนาการ				
	6. กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี				
	7. เข้าค่าย				
	8. เชิญวิทยากรพิเศษมาสอนเสริม				
	9. กิจกรรมฐานการเรียนรู้ (วอล์ค แรลลี่)				
	10.อื่น ๆ ระบุ.....				

ข้อ	การจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กและเยาวชน	ระดับสภาพ			ข้อเสนอแนะ
		สอดคล้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ สอดคล้อง	
5	<u>ท่านคิดว่าผู้ที่ทำหน้าที่สอนควรมีลักษณะ อย่างไร</u>				
	มีความรู้จริง				
	สอนเก่ง สอนได้เข้าใจ				
	รู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน				
	ให้คำปรึกษาและการแนะแนวได้				
	มีความเข้าใจเด็กและวัยรุ่น				
	เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก				
	อื่นๆ ระบุ				
6	<u>สื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ท่าน ต้องการมีอะไรบ้าง</u>				
	หนังสือเรียน				
	เทปเสียง / วีดิโอ / ซีดี				
	ครู / วิทยากร				
	วิทยุ / โทรทัศน์				
	อินเทอร์เน็ต				
	โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม				
	ของจริง				
	อื่นๆ ระบุ.....				
7	<u>สถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอนควรมี ลักษณะอย่างไร</u>				
	เป็นแบบห้องเรียน				
	เป็นแบบห้องเรียน(ติดแอร์)				
	เป็นแบบห้องเรียนผ่านจอโทรทัศน์				
	เป็นแบบห้องเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต				
	มีอากาศถ่ายเทสะดวก				

ข้อ	การจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กและเยาวชน	ระดับสภาพ			ข้อเสนอแนะ
		สอดคล้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ สอดคล้อง	
	มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนพร้อมสมบูรณ์				
	ไม่มีเสียงรบกวนมากนัก				
	สวนพักผ่อน / ลานอเนกประสงค์				
	สถานประกอบการ / โรงงานอุตสาหกรรม (ภายนอกศูนย์ฝึกฯ)				
	โรงฝึกงานอาชีพในหน่วยเรียน				
	อื่นๆ ระบุ				
8	<u>ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ในศูนย์ฝึกฯ</u> ควรจัดให้มีแบบใดบ้าง				
	ห้องสมุด				
	ห้องจัดกิจกรรม , นิทรรศการ				
	ห้องอินเตอร์เน็ต				
	ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (กสน.)				
	ธนาคารขยะ				
	สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและเยาวชน				
	อื่น ๆ ระบุ				
9	<u>สิ่งที่ท่านต้องการจากศูนย์ฝึกฯ หลังจากที่ท่าน</u> <u>เรียนจบหลักสูตรแล้ว</u>				
	ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปเทียบ โอนเพื่อ ศึกษาต่อได้				
	ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปสมัครงานได้				
	หางานให้ทำหลังจากได้รับการปล่อยตัว ไปแล้ว				
	หาบ้านพักให้หลังจากได้รับการปล่อยตัว ไปแล้ว				
	อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้				
	การลดระยะเวลาการฝึกอบรม				
	อื่น ๆ ระบุ				

แบบสอบถาม

เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน
 ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพความต้องการในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
2. คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด ดังนั้นจึงขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อ ที่ตรงตามความจริงที่ปฏิบัติและ ตรงตามความคิดเห็นของท่าน
3. เลขที่แบบสอบถามมีไว้เพื่อการติดตามแบบสอบถามเท่านั้น
4. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 7-14 ปี 15-18 ปี มากกว่า 18 ปี
3. ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับใด

☐ ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ต้น)	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ปลาย)
☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	
☐ กศน. ระดับ ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา(ม.ต้น) ☐ มัธยมศึกษา(ม.ปลาย)	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	
4. ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมท่านทำอะไร

☐ ประกอบอาชีพ ระบุ.....
☐ ไม่ได้ทำอะไร (อยู่บ้านเฉยๆ)
☐ ตกงาน และอยู่ระหว่างการหางานทำใหม่
☐ อื่นๆ ระบุ.....
5. ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมท่านพักอาศัยอยู่กับใคร

☐ อยู่กับครอบครัว	☐ พ่อ-แม่-พี่-น้อง	☐ พ่อ	☐ แม่	☐ ญาติ ระบุ.....
☐ อยู่กับแฟน (สามีหรือภรรยา)	☐ อยู่กับนายจ้าง			
☐ อยู่กับเพื่อนนอกบ้าน	☐ อยู่คนเดียวนอกบ้าน	☐ อื่นๆ ระบุ.....		

ส่วนที่ 2. การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง กรุณาอ่านคำถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่าน

1. หลักสูตรการเรียนการสอนที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ

หลักสูตร		ระดับความสำคัญ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สายสามัญ	1. ประถมศึกษา					
	2. มัธยมศึกษาตอนต้น					
	3. มัธยมศึกษาตอนปลาย					
	4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)					
สายอาชีพหลักสูตรระยะยาว	1. ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น					
	2. ช่างไฟฟ้า					
	3. ช่างยนต์					
	4. ช่างไม้					
	5. ช่างเชื่อม					
	6. ช่างตัดผม					
	7. เกษตรกรรม					
	8. ดนตรี					
	9. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า					
	10. อื่น ๆ ระบุ.....					
สายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น	1. การนวดแผนโบราณ					
	2. การทำเทียนหอม					
	3. การทำยาหม่องสมุนไพร					
	4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ					
	5. การทำอาหารไทย – ขนมไทย					
	6. ช่างเสริมสวย					
	7. ช่างทำกุญแจ					
	8. ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า					
	9. ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ					
	10. อื่น ๆ ระบุ.....					

หลักสูตร		ระดับความสำคัญ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทักษะชีวิต	1. ศิลปะการวาดภาพ					
	2. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ					
	3. กีฬาด้านยาเสพติด					
	4. การนวดเพื่อสุขภาพ					
	5. การดูแลสุขภาพตนเอง					
	6. พัฒนาการของมนุษย์					
	7. เพศศึกษา					
	8. คนตรีไทย และคนตรีสากล					
	9. ความปลอดภัยในชีวิต					
	10.อื่น ๆ ระบุ.....					
พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน	1. พุทธศาสนา					
	2. หน้าที่พลเมือง					
	3. คุณธรรม จริยธรรม					
	4. วัฒนธรรมประเพณีไทย					
	5. ลูกเสือ – เนตรนารี					
	6. กฎหมายจราจร					
	7. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
	8. ประวัติศาสตร์ของชาติไทย					
	9. การดำรงชีวิตในสังคม					
	10.อื่น ๆ ระบุ.....					

2. ท่านคิดว่าเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหลักสูตรควรเป็นอย่างไร

หลักสูตร		เรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย)	เรียนทุกวัน (เช้า)	เรียนทุกวัน (บ่าย)	วันเว้นวัน	1 วัน / สัปดาห์	2 วัน / สัปดาห์	เรียนในวันหยุด เสาร์ – อาทิตย์
สายสามัญ	1. ประถมศึกษา							
	2. มัธยมศึกษาตอนต้น							
	3. มัธยมศึกษาตอนปลาย							
	4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)							
สายอาชีพหลักสูตร ระยะยาว	1. ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น							
	2. ช่างไฟฟ้า							
	3. ช่างยนต์							
	4. ช่างไม้							
	5. ช่างเชื่อม							
	6. ช่างตัดผม							
	7. เกษตรกรรม							
	8. คนตรี							
	9. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า							
	10. อื่น ๆ ระบุ.....							
สายอาชีพหลักสูตร ระยะสั้น	1. การวางแผนโบราณ							
	2. การทำเทียนหอม							
	3. การทำยาหม่องสมุนไพร							
	4. การทำนุ้ยหมักชีวภาพ							
	5. การทำอาหารไทย – ขนมไทย							
	6. ช่างเสริมสวย							
	7. ช่างทำกุญแจ							
	8. ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า							
	9. ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ							
	10. อื่น ๆ ระบุ.....							

หลักสูตร		เรียนทุกวัน (เช้าและบ่าย)	เรียนทุกวัน (เช้า)	เรียนทุกวัน (บ่าย)	วันเว้นวัน	1 วัน / สัปดาห์	2 วัน / สัปดาห์	เรียนในวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์
ทักษะชีวิต	1. ศิลปะการวาดภาพ 2. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ 3. กีฬาด้านยาเสพติด 4. การนวดเพื่อสุขภาพ 5. การดูแลสุขภาพตนเอง 6. พัฒนาการของมนุษย์ 7. เพศศึกษา 8. คนตรีไทย และคนตรีสากล 9. ความปลอดภัยในชีวิต 10.อื่น ๆ ระบุ.....							
พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน	1. พุทธศาสนา 2. หน้าที่พลเมือง 3. คุณธรรม จริยธรรม 4. วัฒนธรรมประเพณีไทย 5. ลูกเสือ - เนตรนารี 6. กฎหมายจราจร 7. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 8. ประวัติศาสตร์ของชาติไทย 9. การดำรงชีวิตในสังคม 10.อื่น ๆ ระบุ.....							

3. ท่านคิดว่าในแต่ละหลักสูตรควรจัดรูปแบบการเรียนการสอนอย่างไร

เรียนในชั้นเรียน	หมายถึง	จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน มีครูสอนประจำ
เรียนแบบพบกลุ่ม	หมายถึง	จัดการเรียนการสอนโดยเรียนด้วยตนเองจากสื่อ แล้วมาพบกลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง มีครูประจำกลุ่ม
เรียนแบบทางไกล	หมายถึง	จัดการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุ – โทรทัศน์ และส่งงานให้ครูเป็นระยะๆ
เรียนด้วยตนเอง	หมายถึง	ผู้เรียนทำการศึกษาเล่าเรียนด้วยตนเองโดยไม่มีผู้สอน แต่มีครูที่ปรึกษา

หลักสูตร		เรียนในชั้นเรียน	เรียนแบบพบกลุ่ม	เรียนแบบทางไกล	เรียนด้วยตนเอง
สายสามัญ	1. ประถมศึกษา				
	2. มัธยมศึกษาตอนต้น				
	3. มัธยมศึกษาตอนปลาย				
	4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)				
สายอาชีพหลักสูตร ระยะยาว	1. ช่างคอมพิวเตอร์เบื้องต้น				
	2. ช่างไฟฟ้า				
	3. ช่างยนต์				
	4. ช่างไม้				
	5. ช่างเชื่อม				
	6. ช่างตัดผม				
	7. เกษตรกรรม				
	8. คนตรี				
	9. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า				
	10. อื่น ๆ ระบุ.....				
สายอาชีพหลักสูตร ระยะสั้น	1. การวาดแผนโบราณ				
	2. การทำเทียนหอม				
	3. การทำยาหม่องสมุนไพร				
	4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ				
	5. การทำอาหารไทย – ขนมไทย				

หลักสูตร		เรียนในชั้นเรียน	เรียนแบบพบกลุ่ม	เรียนแบบทางไกล	เรียนด้วยตนเอง
สายอาชีพหลักสูตร ระยะสั้น (ต่อ)	6. ช่างเสริมสวย				
	7. ช่างทำกุญแจ				
	8. ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า				
	9. ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ				
	10. อื่น ๆ ระบุ.....				
ทักษะชีวิต	1. ศิลปะการวาดภาพ				
	2. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ				
	3. กีฬาด้านยาเสพติด				
	4. การนวดเพื่อสุขภาพ				
	5. การดูแลสุขภาพตนเอง				
	6. พัฒนาการของมนุษย์				
	7. เพศศึกษา				
	8. คนตรีไทย และคนตรีสากล				
	9. ความปลอดภัยในชีวิต				
	10. อื่น ๆ ระบุ.....				
พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน	1. พุทธศาสนา				
	2. หน้าที่พลเมือง				
	3. คุณธรรม จริยธรรม				
	4. วัฒนธรรมประเพณีไทย				
	5. ลูกเสือ – เนตรนารี				
	6. กฎหมายจราจร				
	7. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
	8. ประวัติศาสตร์ของชาติไทย				
	9. การดำรงชีวิตในสังคม				
	10. อื่น ๆ ระบุ.....				

4. กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนประเภทใดบ้าง ที่มีความเหมาะสมสำหรับเยาวชน

กิจกรรม	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ทักษะศึกษา					
2. การทำรายงาน					
3. ทำโครงการ					
4. การจัดกิจกรรมกีฬา					
5. การจัดกิจกรรมนันทนาการ					
6. กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี					
7. เข้าค่าย					
8. เชิญวิทยากรพิเศษมาสอนเสริม					
9. กิจกรรมฐานการเรียนรู้ (วอล์ค แรลลี่)					
10. อื่น ๆ ระบุ.....					

คำชี้แจง กรุณาอ่านคำถามแล้วใส่หมายเลขเรียงตามลำดับความต้องการของท่านหน้าตัวเลือกที่กำหนดให้

5. ท่านคิดว่าผู้ที่ทำหน้าที่สอนควรมีลักษณะอย่างไร

- มีความรู้จริง
- สอนเก่ง สอนได้เข้าใจ
- รู้และเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน
- ให้คำปรึกษาและการแนะแนวได้
- เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
- อื่นๆ ระบุ

6. สื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ท่านต้องการมีอะไรบ้าง

- หนังสือเรียน
- เทปเสียง / วีดีโอ / ซีดี
- ครู / วิทยากร
- วิทยุ / โทรทัศน์
- อินเทอร์เน็ต
- โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม
- ของจริง
- อื่นๆ ระบุ.....

7. สถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะอย่างไร

- เป็นแบบห้องเรียน
- เป็นแบบห้องเรียน (ติคแอร์)
- เป็นแบบห้องเรียนผ่านจอโทรทัศน์
- เป็นแบบห้องเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต
- มีอากาศถ่ายเทสะดวก
- มีสื่อสำหรับการเรียนการสอนพร้อมสมบูรณ์
- ไม่มีเสียงรบกวนมากนัก
- สวนพักผ่อน / ลานอเนกประสงค์
- สถานประกอบการ / โรงงานอุตสาหกรรม (ภายนอกศูนย์ฝึกฯ)
- โรงฝึกงานอาชีพในหน่วยเรียน
- อื่นๆ ระบุ

8. ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ในศูนย์ฝึกฯ ควรจัดให้มีแบบใดบ้าง

- ห้องสมุด
- ห้องจัดกิจกรรม , นิทรรศการ
- ห้องอินเทอร์เน็ต
- ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (กศน.)
- ธนาคารขยะ
- สหกรณ์เพื่อสวัสดิการของเด็กและเยาวชน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- อื่น ๆ ระบุ

9. สิ่งที่ท่านต้องการจากศูนย์ฝึกฯ หลังจากที่ท่านเรียนจบหลักสูตรแล้ว

- ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปเทียบโอนเพื่อศึกษาต่อได้
- ต้องการวุฒิที่สามารถนำไปสมัครงานได้
- หางานให้ทำหลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว
- หาบ้านพักให้หลังจากได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว
- อนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้
- ลดระยะเวลาการฝึกอบรม
- ขอลปล่อยตัวก่อนกำหนด
- ส่งเรียนต่อภายนอก แบบเข้าไปเรียนกลับ
- อื่น ๆ ระบุ

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
เรื่อง รูปแบบการจัดการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ผลการวิจัย	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	เหตุผล	ข้อเสนอแนะ	สามารถ นำไปใช้ ได้	ไม่ สามารถ นำไปใช้ ได้
1. ด้านรูปแบบการจัดการเรียน การสอน						
2. ด้านสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน						
3. ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน						
4. ด้านความต้องการหลังจาก เรียนจบหลักสูตร						

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายศรฯ หรั่ง โสภฯ
วัน เดือน ปีเกิด	24 ธันวาคม 2508
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูจันทระเกษม กรุงเทพมหานคร 2534
สถานที่ทำงาน	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 5